

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 30.1.2019
COM(2019) 22 final

ANNEXES 1 to 3

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

του

Εγγράφου προβληματισμού

Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι Η συμβολή της Επιτροπής Γιούνκερ στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης

Η Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη που εγκρίθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη στις 25 Σεπτεμβρίου 2015, θεσπίζει ένα παγκόσμιο πλαίσιο για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης έως το 2030. Περιλαμβάνει μια φιλόδοξη δέσμη 17 στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) και 169 συνδεδεμένων στόχων, που θα πρέπει να προωθήσουν οι χώρες και τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Η ΕΕ είχε καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της Ατζέντας 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη και μαζί με τα κράτη μέλη της έχει δεσμευτεί να είναι πρωτοπόρος και στην εφαρμογή της, τόσο στο εσωτερικό της ΕΕ όσο και υποστηρίζοντας προσπάθειες υλοποίησης σε άλλες χώρες, ιδίως σε εκείνες με τις μεγαλύτερες ανάγκες, μέσω των εξωτερικών πολιτικών της.

Κύριες πτυχές της βιώσιμης ανάπτυξης λαμβάνονται υπόψη και στις 10 προτεραιότητες της Επιτροπής Γιούνκερ: απασχόληση, ανάπτυξη και επενδύσεις (προτεραιότητα 1), ψηφιακή ενιαία αγορά (προτεραιότητα 2), ασφαλέστερη, φθηνότερη και βιωσιμότερη ενέργεια (προτεραιότητα 3), βαθύτερη και δικαιότερη εσωτερική αγορά (προτεραιότητα 4), βαθύτερη και δικαιότερη οικονομική και νομισματική ένωση (προτεραιότητα 5), ανοικτό και δίκαιο εμπόριο (προτεραιότητα 6), δικαιοσύνη και θεμελιώδη δικαιώματα (προτεραιότητα 7), μετανάστευση (προτεραιότητα 8), μια ισχυρότερη παγκόσμια δύναμη (προτεραιότητα 9), μια ένωση δημοκρατικής αλλαγής (προτεραιότητα 10).

Από την αρχή της θητείας της, τον Νοέμβριο του 2014, η Επιτροπή Γιούνκερ έχει ενσωματώσει τη βιώσιμη ανάπτυξη σε βασικά οριζόντια θεματολόγια, τομεακές

πολιτικές και πρωτοβουλίες, με τη χρήση των εργαλείων για τη βελτίωση της νομοθεσίας. Όλες οι εκτιμήσεις αντικτύπου της Επιτροπής που προηγούνται των νομοθετικών προτάσεων περιλαμβάνουν ανάλυση του κοινωνικού, περιβαλλοντικού και οικονομικού αντικτύπου, προκειμένου να εξετάζεται και να λαμβάνεται δεόντως υπόψη σε όλα τα ζητήματα βιώσιμης ανάπτυξης. Επιπλέον, όλες οι πρόσφατες εμπορικές συμφωνίες της ΕΕ περιλαμβάνουν κεφάλαιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης μεγέθυνσης και ανάπτυξης και της αξιοπρεπούς εργασίας για όλους.

Η Επιτροπή Γιούνκερ έχει σπείρει πολλούς σημαντικούς σπόρους για την επόμενη γενιά πολιτικών σχετικά με το βιώσιμο μέλλον της Ευρώπης – από τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, την ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη και τη συνολική στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας έως τη στρατηγική βάσει αξιών «εμπόριο για όλους», τη στρατηγική δέσμευση για την ισότητα των φύλων και έναν Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης· από τις δέσμες μέτρων για την κυκλική οικονομία και την κινητικότητα και την καθαρή ενέργεια, έως τη στρατηγική για τη γαλάζια ανάπτυξη· από το «Επενδυτικό Σχέδιο για την Ευρώπη» και το σχέδιο δράσης για βιώσιμα χρηματοοικονομικά έως το αστικό θεματολόγιο και το σχέδιο δράσης για τη φύση, μεταξύ άλλων. Η Επιτροπή έχει επίσης προτείνει να ενισχυθεί η σύνδεση μεταξύ της ενωσιακής χρηματοδότησης και του κράτους δικαίου, να αξιολογηθεί ο περιβαλλοντικός και κοινωνικός αντίκτυπος όλων των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας που συγχρηματοδοτούνται από την ΕΕ, και να

τεθούν πιο φιλόδοξοι στόχοι δαπανών που συνδέονται με το κλίμα στον μελλοντικό προϋπολογισμό της ΕΕ. Πιο πρόσφατα, η Επιτροπή παρουσίασε το ευρωπαϊκό στρατηγικό μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050, το οποίο ανοίγει τον δρόμο για τη διαρθρωτική μετατόπιση της ευρωπαϊκής οικονομίας, την προώθηση της ανάπτυξης και της απασχόλησης, με παράλληλη επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας. Θα απαιτήσει καινοτόμες λύσεις και επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία.

Το παρόν έγγραφο παρέχει επισκόπηση της συμβολής της Επιτροπής Γιούνκερ στην Ατζέντα 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, περιγράφοντας κατά πρώτον τα σημαντικότερα σημεία πολιτικής και ακολούθως παρέχοντας

κατάλογο των διαφόρων μέτρων που έχουν ληφθεί για κάθε ΣΒΑ.

Αν και το παρόν παράρτημα εστιάζεται στις πρωτοβουλίες της Επιτροπής Γιούνκερ, είναι αυτονόητο ότι και πολλές άλλες πολιτικές της ΕΕ, οι οποίες εφαρμόζονταν ήδη πριν από την ανάληψη των καθηκόντων της παρούσας Επιτροπής, συμβάλλουν στην επίτευξη των ΣΒΑ. Ενδεικτικά αναφέρονται ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, η Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020, η δέσμη μέτρων για καθαρό αέρα, η συνεχιζόμενη εφαρμογή της στρατηγικής για την εταιρική κοινωνική ευθύνη, η ευρωπαϊκή κάρτα ασφάλισης ασθένειας, οι κανόνες σχετικά με την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων και οι κανόνες της ΕΕ για τα προϊόντα καπνού.

Σημαντικότερα σημεία πολιτικής

Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων

Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων του Νοεμβρίου 2017 καθορίζει 20 αρχές οι οποίες αναμένεται να προωθήσουν άμεσα την ανοδική σύγκλιση προς καλύτερες συνθήκες εργασίας και διαβίωσης στην Ευρώπη. Συμβάλλει στην αντιμετώπιση της φτώχειας σε όλες τις διαστάσεις της και στην εξασφάλιση δίκαιων, επαρκών και βιώσιμων συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας. Στηρίζει τις ίσες ευκαιρίες και την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων την ισότητα των φύλων και δίκαιες συνθήκες εργασίας, και προωθεί την κοινωνική ένταξη και προστασία. Συνοδεύεται από κοινωνικό πίνακα αποτελεσμάτων, ο οποίος μαζί με άλλα εργαλεία συμβάλλει στην παρακολούθησή του.

Η εφαρμογή των αρχών και των δικαιωμάτων που καθορίζονται στον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων θα συνεισφέρει επίσης σημαντικά στη δημιουργία μιας βιώσιμης Ευρώπης, παρέχοντας ενεργό στήριξη για την εξασφάλιση απασχόλησης και δίκαιων μισθών με στόχο ένα αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο, και βοηθώντας τα άτομα να αποκτήσουν τις δεξιότητες που απαιτούνται τον 21ο αιώνα, παρέχοντάς τους πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας θέσεις εργασίας και καταπολεμώντας τις επιπτώσεις της δημογραφικής γήρανσης στην αγορά εργασίας και τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας. Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων, παράλληλα με τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας, θα προωθήσει την κοινωνική δικαιοσύνη, την ισότητα των ευκαιριών, τον κοινωνικό διάλογο και την πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες φροντίδας, μεταξύ άλλων την οικονομικά προσιτή και ποιοτική ιατροφαρμακευτική περίθαλψη για όλους, την φροντίδα των παιδιών και την μακροχρόνια περίθαλψη, τη στεγαστική βοήθεια και άλλες βασικές υπηρεσίες.

Η δράση της ΕΕ για την ισότητα των φύλων

Το 2015, η Επιτροπή ανέλαβε στρατηγική δέσμευση για την ισότητα των φύλων για την περίοδο 2016-2019. Πρόκειται για το πλαίσιο για τη συνέχιση των εργασιών της Επιτροπής με στόχο την προαγωγή της ισότητας των φύλων και της χειραφέτησης των γυναικών. Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων επιβεβαίωσε τη δέσμευση της ΕΕ για ίση μεταχείριση και ίσες ευκαιρίες μεταξύ ανδρών και γυναικών σε όλους τους τομείς. Το 2017 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε ολοκληρωμένη δέσμη νομοθετικών μέτρων και μέτρων πολιτικής για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, ενθαρρύνοντας μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Το σχέδιο δράσης 2016-2020 της ΕΕ για την ισότητα των φύλων αποτελεί το πλαίσιο της ΕΕ για την προώθηση της ισότητας των φύλων και της χειραφέτησης των γυναικών και των κοριτσιών στις εξωτερικές σχέσεις της με τρίτες χώρες, καθώς και σε διεθνείς συναντήσεις και θεματολογία. Η ΕΕ εφαρμόζει στην πράξη το σχέδιο δράσης της για την ισότητα των φύλων μέσω της αναθεωρημένης Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας και της αναπτυξιακής πολιτικής.

Η στρατηγική της ΕΕ για τη νεολαία

Τον Μάιο του 2018, η Επιτροπή παρουσίασε ιδέες για την «ενεργοποίηση, σύνδεση και ενίσχυση των νέων» για μια νέα στρατηγική της ΕΕ για τη νεολαία, η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο τον Νοέμβριο του 2018. Το νέο πλαίσιο συνεργασίας στον τομέα της νεολαίας 2019-2027, έχει στόχο να φέρει την ΕΕ πιο κοντά στους νέους και να συμβάλει στην

αντιμετώπιση των ζητημάτων που τους απασχολούν. Στόχος της νέας στρατηγικής της ΕΕ για τη νεολαία είναι να ενθαρρύνει τη συμμετοχή των νέων στον δημόσιο και δημοκρατικό βίο (ενεργοποίηση)· να φέρει σε επαφή νέους από όλη την ΕΕ και πέραν αυτής, να προωθήσει τον εθελοντισμό, τις ευκαιρίες μάθησης στο εξωτερικό, την αλληλεγγύη και τη διαπολιτισμική κατανόηση (σύνδεση)· και να στηρίξει την ενίσχυση των νέων μέσω της προώθησης της καινοτομίας, καθώς και της ποιότητας και της αναγνώρισης της εργασίας των νέων (ενίσχυση). Τα μέσα που προτάθηκαν για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής περιλαμβάνουν τον ανανεωμένο διάλογο για τη νεολαία, τον προγραμματισμό εθνικών δραστηριοτήτων, καθώς και πρόγραμμα εργασίας του Συμβουλίου για τη νεολαία για την περίοδο 2019-2020.

Επίσης, η Επιτροπή στηρίζει τα ευρωπαϊκά κράτη μέλη για την προώθηση της απασχόλησης των νέων. Κάθε χρόνο, πάνω από 3,5 εκατομμύρια νέοι εγγεγραμμένοι στην εγγύηση για τη νεολαία λαμβάνουν προσφορά εργασίας, συνεχούς εκπαίδευσης, πρακτικής άσκησης ή μαθητείας.

Σύνδεση της χρηματοδότησης της ΕΕ με τον σεβασμό του κράτους δικαίου

Η πρόταση της Επιτροπής για τον επόμενο πολυετή ευρωπαϊκό προϋπολογισμό της περιόδου 2021-2027 είναι προϋπολογισμός που διέπεται από τις αρχές της ευημερίας, της βιωσιμότητας, της αλληλεγγύης και της ασφάλειας.

Η πρόταση περιλαμβάνει νέο μηχανισμό για να ενισχυθεί η σύνδεση μεταξύ της χρηματοδότησης της ΕΕ και του κράτους δικαίου. Οι γενικευμένες ελλείψεις στα κράτη μέλη σε θέματα κράτους δικαίου έχουν σοβαρές συνέπειες για τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση και την αποτελεσματική χρηματοδότηση της ΕΕ. Δεν πρόκειται για μηχανισμό επιβολής κυρώσεων· πρόκειται για δημοσιονομικό μέσο που καθιστά δυνατή την προστασία του προϋπολογισμού της ΕΕ και την εξασφάλιση χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, με παράλληλη προώθηση του κράτους δικαίου.

Το επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη / Σχέδιο Γιούνκερ

Μετά την παγκόσμια οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση, η ΕΕ αντιμετώπιζε το πρόβλημα του χαμηλού επιπέδου επενδύσεων. Το «Επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη», καλούμενο «Σχέδιο Γιούνκερ», στοχεύει στην άρση των εμποδίων για επενδύσεις, στην προβολή και τεχνική υποστήριξη των επενδυτικών έργων και στην αποτελεσματικότερη χρήση των χρηματοδοτικών πόρων.

Τον Ιούλιο του 2018, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων του σχεδίου Γιούνκερ επέτυχε τον αρχικό του στόχο για επενδύσεις ύψους 315 δις. EUR και έως τον Δεκέμβριο του 2018 είχε κινητοποιήσει πρόσθετες επενδύσεις ύψους 371 δις. EUR σε όλη την ΕΕ από το 2015. Έχει ήδη υποστηρίξει περισσότερες από 750 000 θέσεις εργασίας που αναμένεται ότι θα αυξηθούν σε 1,4 εκατ. θέσεις εργασίας έως το 2020. Περισσότερες από 850 000 μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) ωφελούνται από τη βελτιωμένη πρόσβαση στη χρηματοδότηση. Τουλάχιστον το 40 % της χρηματοδότησης από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων στο σκέλος υποδομής και καινοτομίας στηρίζει συνιστώσες έργων που συμβάλλουν στη δράση για το κλίμα, με βάση τη συμφωνία του Παρισιού σχετικά με τη δράση για το κλίμα.

Ορίζων 2020 – Το πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ

Το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» είναι το μεγαλύτερο πρόγραμμα παγκοσμίως για την προώθηση της συνεργασίας στους τομείς της επιστήμης, της τεχνολογίας και καινοτομίας στην ΕΕ και πέρα από αυτήν.

Για επτά έτη (2014-2020) διατίθεται χρηματοδότηση ύψους σχεδόν 77 δισ. EUR για το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» – το τρέχον πρόγραμμα πλαίσιο για την έρευνα και την καινοτομία – πέρα από τις ιδιωτικές και εθνικές δημόσιες επενδύσεις που θα προσελκύσουν τα κεφάλαια αυτά. Πάνω από το 60 % του προϋπολογισμού αυτού επενδύεται στη βιώσιμη ανάπτυξη. Προτείνεται ακόμη μεγαλύτερος προϋπολογισμός για το διάδοχο πρόγραμμα, «Ορίζων Ευρώπη».

Στόχος του προγράμματος «Ορίζων 2020» είναι να συμβάλει στην επίτευξη έξυπνης, διατηρήσιμης και χωρίς αποκλεισμούς οικονομικής ανάπτυξης. Στόχος είναι να εξασφαλιστεί ότι η ΕΕ θα παράγει παγκοσμίου επιπέδου επιστήμη και τεχνολογία, η οποία θα ωφελήσει την οικονομία, την κοινωνία και το περιβάλλον, θα εξαλείψει τα εμπόδια για την καινοτομία και θα καταστήσει ευκολότερη τη συνεργασία του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα για την εξεύρεση λύσεων στις μεγάλες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κοινωνία μας.

Χρηματοδότηση της βιώσιμης ανάπτυξης

Καθώς ο πλανήτης μας βρίσκεται ολοένα περισσότερο αντιμέτωπος με τις απρόβλεπτες συνέπειες της κλιματικής αλλαγής και της εξάντλησης των πόρων, απαιτείται επείγοντως η ανάληψη δράσης για την προσαρμογή σε ένα πιο βιώσιμο μοντέλο. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, χρειάζονται πρόσθετες επενδύσεις ύψους περίπου 180 δισ. EUR ετησίως για την επίτευξη των στόχων της ΕΕ για το 2030 που συμφωνήθηκαν στο Παρίσι, στους οποίους περιλαμβάνεται η μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 40 %.

Για τον λόγο αυτό, τον Μάρτιο του 2018, η Επιτροπή ενέκρινε σχέδιο δράσης για βιώσιμα χρηματοοικονομικά για να ενισχύσει τον ρόλο της χρηματοδότησης στην προώθηση μιας οικονομίας με καλές επιδόσεις που υλοποιεί μεταξύ άλλων και τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους της. Με τον τρόπο αυτό, η ΕΕ επιτρέπει στον χρηματοπιστωτικό τομέα να στηρίζει με όλο του το βάρος την επίτευξη των ΣΒΑ.

#SustainableFinanceEU

Σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία

Σε μια κυκλική οικονομία, η αξία των προϊόντων, των υλικών και των πόρων διατηρείται όσο το δυνατόν περισσότερο στην οικονομία, και η παραγωγή αποβλήτων περιορίζεται στο ελάχιστο (π.χ. απόβλητα τροφίμων, πλαστικά, θαλάσσια απορρίμματα). Στα ευρύτερα οφέλη της κυκλικής οικονομίας συγκαταλέγονται η δημιουργία νέων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων και η μείωση της ανάγκης για σπάνιους πόρους, της κατανάλωσης ενέργειας και των επιπέδων εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

Οι δράσεις που υλοποίησε η Επιτροπή μετά την έγκριση του σχεδίου δράσης για την κυκλική οικονομία το 2015, στηρίζουν την κυκλική οικονομία σε κάθε βήμα της αξιακής αλυσίδας. Με τη δέσμη μέτρων για την κυκλική οικονομία, η ΕΕ στέλνει σαφές μήνυμα στους οικονομικούς φορείς και την κοινωνία σχετικά με τη μελλοντική πορεία. Η δράση σε επίπεδο ΕΕ μπορεί να προωθήσει τις επενδύσεις, να δημιουργήσει ισότιμους όρους ανταγωνισμού και να άρει τους φραγμούς στην ενιαία αγορά.

Καθαρός πλανήτης για όλους – το μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050

Το μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050, που υιοθετήθηκε από την Επιτροπή τον Νοέμβριο του 2018, δείχνει τον τρόπο με τον οποίο η Ευρώπη μπορεί να πρωτοστατήσει στην κλιματική ουδετερότητα με τον εκσυγχρονισμό του συστήματος ενέργειας, τις επενδύσεις σε ρεαλιστικές τεχνολογικές λύσεις, την ενδυνάμωση των πολιτών και την ευθυγράμμιση της δράσης σε καίριας σημασίας τομείς, όπως η βιομηχανική πολιτική, η χρηματοδότηση, η κυκλική οικονομία και η έρευνα – διασφαλίζοντας συγχρόνως την κοινωνική δικαιοσύνη και τη στήριξη της δίκαιης μετάβασης. Σε πλήρη συμφωνία με τους ΣΒΑ, περιγράφει επίσης μια σειρά στρατηγικών συστατικών στοιχείων για τη μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη ΕΕ.

Στόχος του μακρόπνοου οράματος είναι να καθορίσει την κατεύθυνση που πρέπει να λάβει η κλιματική πολιτική της ΕΕ και να ανοίξει μια εις βάθος συζήτηση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ θα πρέπει να προετοιμαστεί με ορίζοντα το 2050 με σκοπό να υποβάλει έως το 2020 μια φιλόδοξη μακρόπνοη ενωσιακή στρατηγική στη σύμβαση-πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή έως το 2020.

Συμφωνία του Παρισιού σχετικά με τη δράση για το κλίμα – δέσμη μέτρων «Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους»

Η Ευρώπη διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στη σύναψη στο Παρίσι της πρώτης στα χρονικά παγκόσμιας, νομικώς δεσμευτικής συμφωνίας για το κλίμα, η οποία καθορίζει ένα παγκόσμιο σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Η ΕΕ συμφώνησε να μειώσει κατά 40 % τουλάχιστον τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου έως το 2030 σε σύγκριση με το 1990.

Άνοιξε το δρόμο για τη δέσμη μέτρων «Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους», ενισχύοντας τη μετάβαση προς καθαρές μορφές ενέργειας και τον εκσυγχρονισμό του συστήματος ενέργειας ώστε να καταστεί δυνατή η επίτευξη των στόχων του Παρισιού.

Η μετάβαση προς την καθαρή ενέργεια και η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής θα μεταβάλουν σημαντικά τον τρόπο με τον οποίο παράγουμε και καταναλώνουμε ενέργεια. Οι διάφοροι τομείς και οι περιοχές θα επηρεαστούν με διαφορετικό τρόπο. Τα επιχειρηματικά μοντέλα υψηλής έντασης ανθρακούχων εκπομπών, όπως η εξόρυξη άνθρακα, αναμένεται να καταστούν λιγότερο συμφέροντα από οικονομικής απόψεως και, τελικά, θα καταργηθούν σταδιακά.

Επομένως, η Επιτροπή δρομολόγησε ειδικές πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση των κοινωνικών και οικονομικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι πολίτες στις περιοχές εξόρυξης άνθρακα. Οι πρωτοβουλίες υποστηρίζουν την ανάπτυξη στρατηγικών μετάβασης, συγκεκριμένων σχεδίων διαρθρωτικής διαφοροποίησης και τεχνολογικής μετάβασης. Η υποστήριξη δράσεων για 41 περιοχές με δραστηριότητες εξόρυξης άνθρακα σε 12 κράτη μέλη έχει στόχο να μετατρέψει τη μετάβαση σε ευκαιρίες για την ενίσχυση της καινοτομίας, των επενδύσεων και των νέων δεξιοτήτων.

Η Ευρώπη σε κίνηση

Μετά τη στρατηγική για την κινητικότητα χαμηλών εκπομπών, η Επιτροπή εξέδωσε τρεις δέσμες μέτρων για την κινητικότητα «Η Ευρώπη σε κίνηση» το 2017 και το 2018 αντίστοιχα. «Η Ευρώπη σε κίνηση» είναι μια ευρεία δέσμη πρωτοβουλιών που θα καταστήσουν

ασφαλέστερη την κυκλοφορία· θα προωθήσουν την έξυπνη χρέωση της χρήσης του οδικού δικτύου, θα μειώσουν τις εκπομπές CO₂, την ατμοσφαιρική ρύπανση και την κυκλοφοριακή συμφόρηση, θα μειώσουν τη γραφειοκρατία για τις επιχειρήσεις, θα καταπολεμήσουν της παράνομη απασχόληση και θα διασφαλίσουν κατάλληλες συνθήκες και χρόνους ανάπαυσης για τους εργαζομένους. Τα μακροπρόθεσμα οφέλη των μέτρων αυτών θα υπερβούν κατά πολύ τον τομέα των μεταφορών, με την προώθηση της απασχόλησης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας, την ενίσχυση της κοινωνικής δικαιοσύνης, τη διεύρυνση των επιλογών των καταναλωτών και τη θέση της Ευρώπης σε σταθερή τροχιά προς την κατεύθυνση των χαμηλών εκπομπών.

Η τελευταία δέσμη μέτρων «Η Ευρώπη σε κίνηση» καθορίζει μια θετική ατζέντα και αποσκοπεί να δώσει τη δυνατότητα σε όλους τους Ευρωπαίους να επωφελούνται από ασφαλέστερα, λιγότερο ρυπογόνα οχήματα και πιο προηγμένες τεχνολογικές λύσεις, υποστηρίζοντας ταυτόχρονα την ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας της ΕΕ. Για τον σκοπό αυτό, οι πρωτοβουλίες περιελάμβαναν ολοκληρωμένη πολιτική για το μέλλον της οδικής ασφάλειας με μέτρα ασφάλειας για οχήματα και υποδομές· τα πρώτα πρότυπα εκπομπών CO₂ για οχήματα βαρέος τύπου· στρατηγικό σχέδιο δράσης για την ανάπτυξη και κατασκευή συσσωρευτών στην Ευρώπη και μακρόπνοη στρατηγική για συνδεδεμένη και αυτοματοποιημένη κινητικότητα.

Στρατηγική της ΕΕ για τις πλαστικές ύλες

Οι υγιείς ωκεανοί έχουν θεμελιώδη σημασία για την ύπαρξή μας. Αποτελούν σημαντική πηγή τροφίμων και εισοδήματος για περίπου 40 % του παγκόσμιου πληθυσμού. Σε τελική ανάλυση, το κλίμα, το νερό και το οξυγόνο παρέχονται και ρυθμίζονται από τη θάλασσα.

Με το θεματολόγιο της ΕΕ για τη διεθνή διακυβέρνηση των ωκεανών καθορίζεται ένα γενικό πλαίσιο για την ενίσχυση της διεθνούς διακυβέρνησης των ωκεανών ώστε να διασφαλιστεί ότι οι ωκεανοί είναι ασφαλείς, προστατευμένοι, καθαροί και ότι χρησιμοποιούνται με νόμιμο και βιώσιμο τρόπο. Μία από τις δράσεις που περιλαμβάνονται στο θεματολόγιο για τη διεθνή διακυβέρνηση των ωκεανών ήταν η καταπολέμηση των θαλάσσιων απορριμμάτων

Τον Μάιο του 2018, η Επιτροπή πρότεινε νέους κανόνες σε επίπεδο ΕΕ για τη στόχευση των 10 πλαστικών προϊόντων μίας χρήσης που απαντώνται συνήθως στις παραλίες και τις θάλασσες της Ευρώπης, καθώς και των απολεσθέντων και εγκαταλελειμμένων αλιευτικών εργαλείων. Όλα μαζί αυτά τα προϊόντα αποτελούν το 70 % του συνόλου των θαλάσσιων απορριμμάτων.

Άλλες πρωτοβουλίες σε σχέση με τις πλαστικές ύλες περιλαμβάνουν μέτρα για την πρόληψη της δημιουργίας απορριμμάτων· την κυκλική πλαστική οικονομία· την αντιμετώπιση των θαλάσσιων πηγών θαλάσσιων απορριμμάτων· και την εξασφάλιση καλύτερης κατανόησης και παρακολούθησης των θαλάσσιων απορριμμάτων.

Σχέδιο δράσης της ΕΕ για τη φύση, τον άνθρωπο και την οικονομία

Οι νόμοι για τα πτηνά και τους οικοτόπους συνιστούν τις εμβληματικές πρωτοβουλίες της ΕΕ για την προστασία της φύσης. Καταρτίζουν το μεγαλύτερο παγκοσμίως συντονισμένο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών πλούσιων σε βιοποικιλότητα («Natura 2000») που συμβάλλουν στην οικονομία της ΕΕ μέσω του καθαρισμού των υδάτων, της αποθήκευσης άνθρακα, της επικοινωνίας ή του τουρισμού («υπηρεσίες οικοσυστήματος») και αντιστοιχούν σε ποσοστό μεταξύ 1,7 % και 2,5 % του ΑΕΠ της ΕΕ.

Τον Απρίλιο του 2017, η Επιτροπή ενέκρινε «Σχέδιο δράσης για τη φύση, τον άνθρωπο και την οικονομία», για να διασφαλίσει την πλήρη εφαρμογή των νόμων επιτόπου και να βελτιώσει κατ' αυτόν τον τρόπο την προστασία της φύσης προς όφελος των πολιτών της ΕΕ και της οικονομίας.

Το σχέδιο δράσης προβλέπει 15 κύριες δράσεις που πρέπει να υλοποιηθούν μέχρι το 2019 σε τέσσερις βασικές προτεραιότητες: βελτίωση των γνώσεων και καθοδήγηση για να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη συνοχή με τις κοινωνικο-οικονομικές δραστηριότητες· περάτωση του δικτύου και εξασφάλιση της αποτελεσματικής διαχείρισής του· ενίσχυση των επενδύσεων στο δίκτυο «Natura 2000» και διασφάλιση αυξημένης χρηματοδότησης· συμμετοχή των πολιτών, των ενδιαφερόμενων μερών και των τοπικών κοινοτήτων.

Το αστικό θεματολόγιο για την ΕΕ

Οι πόλεις στην Ευρώπη βρίσκονται στο επίκεντρο πολλών σημερινών οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών προκλήσεων. Πάνω από το 70 % των πολιτών της ΕΕ ζουν σε αστικές περιοχές και περίπου το 85 % του ΑΕΠ της ΕΕ παράγεται στις πόλεις.

Το αστικό θεματολόγιο για την ΕΕ που εγκαινιάστηκε τον Μάιο του 2016 είναι καθοριστικό για τη διασφάλιση ότι οι αστικές περιοχές δρουν ως καταλύτες για την εξεύρεση καινοτόμων βιώσιμων λύσεων που προωθούν τη μετάβαση σε ανθεκτικές στην κλιματική αλλαγή κοινωνίες με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Το αστικό θεματολόγιο αποτελεί κοινή προσπάθεια της Επιτροπής, των κρατών μελών και ευρωπαϊκών πόλεων για να διασφαλιστεί καλύτερα η εξέταση του αντικτύπου των πολιτικών στις αστικές περιοχές. Έχει επίσης στόχο να αυξήσει την ανθεκτικότητα του αστικού περιβάλλοντος μέσω της πρόληψης καταστροφών και κινδύνων που σχετίζονται με το κλίμα.

Το αστικό θεματολόγιο ενισχύεται με πρωτοβουλίες της Επιτροπής για την προώθηση της μακροπρόθεσμης δράσης για την ενέργεια και το κλίμα σε τοπικό επίπεδο, όπως το **Σύμφωνο των Δημάρχων**. Με βάση αυτή την ευρωπαϊκή πρωτοβουλία, το 2016 καθιερώθηκε το Παγκόσμιο Σύμφωνο των Δημάρχων για το κλίμα και την ενέργεια το οποίο συγκεντρώνει ποσοστό 10,28 % του παγκόσμιου πληθυσμού σε μια συμμαχία που στηρίζει τη δράση για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και τη μετάβαση προς μια κοινωνία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

Ατζέντα δεξιοτήτων για την Ευρώπη

Με τη νέα ατζέντα δεξιοτήτων για την Ευρώπη, η Ευρώπη επενδύει στο ανθρώπινο δυναμικό ώστε να μπορεί να ατενίζει το μέλλον με εμπιστοσύνη. Με την υλοποίηση των 10 δράσεων της ατζέντας δεξιοτήτων, η Επιτροπή βοηθά τα άτομα να εξοπλίζονται με τις κατάλληλες δεξιότητες για να συμβαδίζουν με τις αλλαγές στην κοινωνία και την αγορά εργασίας. Η Ευρώπη αυξάνει επίσης την προβολή και τη συγκρισιμότητα των δεξιοτήτων και συγκεντρώνει πληροφορίες σχετικά με ανάγκες δεξιοτήτων σε επαγγέλματα και τομείς σε όλη την Ευρώπη. Επιπλέον, η Επιτροπή στηρίζει τις ευρωπαϊκές χώρες για να εντείνουν τη συνδρομή τους προς τους ενήλικες που αντιμετωπίζουν πρόβλημα βασικών δεξιοτήτων. Έχουν αναληφθεί πρωτοβουλίες με σκοπό την προετοιμασία των ατόμων για την ψηφιακή επανάσταση και το μέλλον της εργασίας. Τέλος, η Επιτροπή διοργάνωσε την Ευρωπαϊκή εβδομάδα επαγγελματικών δεξιοτήτων με σκοπό την ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τις πολλές ευκαιρίες που προσφέρει η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Από το 2016, οι επιτυχημένες αυτές ετήσιες εκστρατείες έχουν βοηθήσει εκατομμύρια νέους και

ενήλικες να διαπιστώσουν ότι η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση είναι πρώτη ή ισότιμη επιλογή.

Μια βιώσιμη βιοοικονομία της ΕΕ για ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ της οικονομίας, της κοινωνίας και του περιβάλλοντος

Ζούμε σε έναν κόσμο με πεπερασμένους πόρους. Παγκόσμιες προκλήσεις όπως η κλιματική αλλαγή, η υποβάθμιση της γης και των οικοσυστημάτων, σε συνδυασμό με την αύξηση του πληθυσμού, μας αναγκάζουν να αναζητήσουμε νέους τρόπους παραγωγής και κατανάλωσης των βιολογικών πόρων μας, οι οποίοι να σέβονται τα οικολογικά όρια του πλανήτη μας. Με κύκλο εργασιών ύψους 2,3 τρισ. EUR και αντιπροσωπεύοντας το 8,2 % του εργατικού δυναμικού της ΕΕ, η βιοοικονομία αποτελεί βασική συνιστώσα της οικονομίας της ΕΕ.

Η επικαιροποιημένη στρατηγική για τη βιοοικονομία θα δρομολογήσει 14 δράσεις που θα ανοίξουν τον δρόμο σε μια πιο καινοτόμο και ανταγωνιστική κοινωνία με αποδοτικότερη αξιοποίηση των πόρων, η οποία θα συμβιβάζει την επισιτιστική ασφάλεια με τη βιώσιμη χρήση των ανανεώσιμων πόρων, διασφαλίζοντας παράλληλα την προστασία του περιβάλλοντος. Θα ενισχυθούν οι κλάδοι της βιοοικονομίας και θα αναπτυχθούν νέες τεχνολογίες για τη μετατροπή των βιολογικών αποβλήτων σε αξία, για να παρασχεθούν οφέλη στις αγροτικές κοινότητες και να διασφαλιστεί ότι η βιοοικονομία θα λειτουργεί εντός των οικολογικών ορίων.

Η πολιτική συνοχής της ΕΕ

Η πολιτική συνοχής της ΕΕ αποτελεί την κύρια επενδυτική πολιτική της ΕΕ, βασική αποστολή της οποίας είναι η επίτευξη οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής μέσω της μείωσης των διαφορών μεταξύ των διαφόρων περιοχών όσον αφορά τα επίπεδα ανάπτυξης. Πρόκειται για μία από τις πλέον οριζόντιες και εγκάρσιες πολιτικές, που συμβάλλει στην υλοποίηση των περισσότερων αν όχι και των 17 ΣΒΑ.

Επιπλέον, οι βασικές οριζόντιες αρχές και στόχοι, όπως είναι η αειφόρος ανάπτυξη, η εξάλειψη των ανισοτήτων, η προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου, καθώς και η καταπολέμηση των διακρίσεων, ενσωματώνονται σε όλα τα στάδια εφαρμογής της πολιτικής. Η απόδοση προτεραιότητας στην αρχή της εταιρικής σχέσης διασφαλίζει ότι οι εθνικοί και υποεθνικοί παράγοντες συμμετέχουν και αναλαμβάνουν την ευθύνη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων της ΕΕ μέσω συγχρηματοδοτούμενων έργων.

Ευρωπαϊκός Χώρος Εκπαίδευσης

Η ΕΕ επιδιώκει να καθιερώσει έναν Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης έως το 2025, στον οποίο «η μάθηση, οι σπουδές και η διεξαγωγή έρευνας δεν θα παρεμποδίζονται από σύνορα. Μια ήπειρο όπου η παραμονή σε άλλο κράτος μέλος – για σπουδές, μάθηση ή εργασία – είναι κάτι το συνηθισμένο και όπου η γνώση δύο άλλων γλωσσών πέραν της μητρικής είναι ο κανόνας. Μια ήπειρο στην οποία οι άνθρωποι έχουν έντονο το αίσθημα της ευρωπαϊκής τους ταυτότητας και της πολιτιστικής κληρονομιάς και πολυμορφίας της Ευρώπης».

Σύμφωνα με την πρώτη αρχή του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, στόχος είναι να γίνει η καινοτομία, χωρίς αποκλεισμούς και δια βίου μάθηση προσβάσιμη για όλους. Οι πρώτες συγκεκριμένες δράσεις περιλαμβάνουν την ανάπτυξη ευρωπαϊκών πανεπιστημίων· την αυτόματη αναγνώριση σε όλα τα κράτη μέλη των προσόντων που έχουν αποκτηθεί στην ανώτερη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και των περιόδων μάθησης στο εξωτερικό, τη βελτίωση της εκμάθησης γλωσσών, την προώθηση της ποιοτικής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, τη στήριξη της απόκτησης βασικών ικανοτήτων, και την ενίσχυση της ψηφιακής μάθησης.

Η πλατφόρμα της ΕΕ για την απώλεια και τη σπατάλη τροφίμων

Υπολογίζεται ότι στην ΕΕ, το 20 % του συνόλου των τροφίμων που παράγονται χάνεται ή σπαταλάται, ενώ 43 εκατομμύρια άνθρωποι αδυνατούν οικονομικά να εξασφαλίσουν ένα ποιοτικό γεύμα μέρα παρά μέρα. Τα νοικοκυριά παράγουν περισσότερο από το ήμισυ του συνόλου των απορριμμάτων τροφίμων στην ΕΕ ενώ το 70 % των απορριμμάτων τροφίμων παρατηρείται στα νοικοκυριά, την εστίαση και στο λιανικό εμπόριο.

Δεν υπάρχει μία και μοναδική αιτία με μία μόνο λύση διότι η τροφική αλυσίδα είναι ένα σύνθετο και δυναμικό σύστημα. Μείωση των απορριμμάτων τροφίμων σημαίνει συνεργασία με όλους τους βασικούς παράγοντες του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για καλύτερο εντοπισμό, μέτρηση, κατανόηση και εξεύρεση λύσεων για την αντιμετώπιση της σπατάλης τροφίμων.

Από το 2016 που δημιουργήθηκε, η πλατφόρμα της ΕΕ για την απώλεια και τη σπατάλη τροφίμων συνενώνει τους διεθνείς οργανισμούς, τα κράτη μέλη και τους ενδιαφερομένους, ώστε να προσδιοριστούν ορθές πρακτικές και να επισπευσθεί η πρόληψη της σπατάλης τροφίμων. Με την υποστήριξη της πλατφόρμας, η Επιτροπή εξέδωσε κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ προς τη διευκόλυνση της δωρεάς τροφίμων (2017) και διεξάγει τριετές πιλοτικό πρόγραμμα της ΕΕ για την προώθηση της εφαρμογής τους επιτόπου. Το 2018 εγκρίθηκαν κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την αξιοποίηση της χρήσης των τροφίμων που είναι ασφαλή μεν αλλά δεν είναι πλέον εμπορεύσιμα για ανθρώπινη κατανάλωση, ως πηγή ζωοτροφών. Επίσης, η Επιτροπή εξετάζει ενεργά τρόπους για να βελτιωθεί η χρήση και η κατανόηση της ένδειξης «ανάλωση έως» και «ανάλωση κατά προτίμηση πριν από» στην αλυσίδα εφοδιασμού και από τους καταναλωτές, προκειμένου να μειωθεί η συναφής σπατάλη τροφίμων.

Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη

Το 2017, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της ενέκριναν την ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη. Πρόκειται για ένα κοινό όραμα για την αναπτυξιακή πολιτική. Η κοινή αντίληψη αντικατοπτρίζει το νέο πλαίσιο εξωτερικής δράσης και επικαιροποιεί το όραμα της αναπτυξιακής πολιτικής για την υλοποίηση της Ατζέντας 2030 των Ηνωμένων Εθνών και των ΣΒΑ. Επίσης, προωθεί τη συντονισμένη εφαρμογή της συμφωνίας του Παρισιού για τη δράση για το κλίμα και της ατζέντας για την αξιοπρεπή εργασία.

Η Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη είναι διαρθρωμένη γύρω από τα πέντε στοιχεία που πλαισιώνουν την Ατζέντα 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη: άνθρωποι, πλανήτης, ευημερία, ειρήνη και εταιρική σχέση. Η εξάλειψη της φτώχειας παραμένει πρωταρχικός στόχος. Ενσωματώνει την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική διάσταση της βιώσιμης ανάπτυξης. Η κοινή αντίληψη ενισχύει την καθοριστική σχέση μεταξύ των εξωτερικών πολιτικών όπως η ανθρωπιστική, η αναπτυξιακή και η εμπορική πολιτική και οι πολιτικές για τη διατήρηση της ειρήνης και της ασφάλειας, καθώς και για την αντιμετώπιση της μετανάστευσης, του περιβάλλοντος και της κλιματικής αλλαγής.

Προς μια νέα «Συμμαχία Αφρικής – Ευρώπης»

Η ΕΕ είναι ο πρώτος εταίρος της Αφρικής στους τομείς του εμπορίου, των επενδύσεων και της ανάπτυξης. Το 2017 η ΕΕ αντιπροσώπευε το 36 % του εμπορίου αγαθών της Αφρικής, τα αποθέματα επενδύσεων της ΕΕ αντιπροσωπεύουν το 40 % των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Αφρική ύψους 291 δισ. EUR το 2016, και μόνο το 2016 η Αφρική έλαβε από την ΕΕ και τα κράτη μέλη της το 55 % της επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας, ύψους 23 δισ. EUR.

Προκειμένου να ενισχύσει την εν λόγω εταιρική σχέση, η Επιτροπή, τον Σεπτέμβριο του 2018, δρομολόγησε νέα «Συμμαχία Αφρικής – Ευρώπης για βιώσιμες επενδύσεις και θέσεις εργασίας».

Η συμμαχία παρουσιάζει τους βασικούς άξονες της δράσης της ΕΕ και των αφρικανών εταίρων της για την προσέλκυση ιδιωτών επενδυτών, τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, την ενίσχυση της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων και την προώθηση του εμπορίου.

Η συμμαχία συμπληρώνει τη μακρόχρονη πολιτική εταιρική σχέση, προτείνοντας αλλαγή πλεύσης από μια προσέγγιση δωρητή-αποδέκτη προς μια συμμαχία μεταξύ ίσων. Βασίζεται στην κοινή δέσμευση για την τόνωση των επενδύσεων, της δημιουργίας θέσεων εργασίας και του εμπορίου, η οποία ανελήφθη στην 5η σύνοδο κορυφής Αφρικανικής Ένωσης — Ευρωπαϊκής Ένωσης του 2017.

«Η Αφρική χρειάζεται μια ισορροπημένη, πραγματική εταιρική σχέση. Κι εμείς οι Ευρωπαίοι χρειαζόμαστε εξίσου αυτήν την εταιρική σχέση.»

Ζαν-Κλωντ Γιούνκερ,
Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
Κατάσταση της Ένωσης, 2018

Η συνολική στρατηγική της ΕΕ για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας

Η συνολική στρατηγική της ΕΕ για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας παρέχει ένα όραμα για τη δέσμευση της ΕΕ σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι ΣΒΑ αποτελούν οριζόντια διάσταση όλων των εργασιών για την υλοποίηση της στρατηγικής.

Η ΕΕ συμβάλλει στην οικοδόμηση ειρηνικών κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς. Στο σημερινό πλαίσιο συρρίκνωσης του δημοκρατικού χώρου και του χώρου των πολιτών, η ΕΕ επιβεβαίωσε εκ νέου την άνευ όρων στήριξή της για τη δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη χρηστή διακυβέρνηση σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η δέσμευση αυτή λαμβάνει διάφορες μορφές, συμπεριλαμβανομένων του πολιτικού διαλόγου και του διαλόγου για τη χάραξη πολιτικής, καθώς και της χρηματοδοτικής στήριξης μέσω του Ευρωπαϊκού Μέσου για τη Δημοκρατία και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Το σχέδιο δράσης

της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία (2015-2019) παρέχει ένα πλαίσιο πολιτικής με τρίτες χώρες. Με την πάροδο των ετών, η ΕΕ καθιέρωσε διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα με αυξημένο αριθμό τρίτων χωρών προκειμένου να εντείνει τη συνεργασία σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να βελτιώσει την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε τρίτες χώρες, καθώς και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

Επιπλέον, η ΕΕ στηρίζει προγράμματα για την ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας των θεσμών, συμπεριλαμβανομένων των κοινοβουλίων, των δικαστικών αρχών και των φορέων επιβολής του νόμου και των εθνικών φορέων για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η ΕΕ καταβάλλει επίσης προσπάθειες για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των χωρών εταίρων ως μέσο αντιμετώπισης της αστάθειας και στηρίζει την πρόληψη των συγκρούσεων και πρωτοβουλίες οικοδόμησης της ειρήνης, μεταξύ άλλων βελτιώνοντας τη διακυβέρνηση του τομέα της ασφάλειας των εταίρων για την πρόληψη κρίσεων και την προαγωγή της ανθρώπινης ασφάλειας.

Εμπόριο για όλους: Προς μια πιο υπεύθυνη πολιτική για το εμπόριο και τις επενδύσεις

Το σημερινό οικονομικό σύστημα, το οποίο είναι κατά βάση παγκόσμιο και ψηφιακό, βασίζεται σε διεθνείς αλυσίδες αξίας, με τα αγαθά και τις υπηρεσίες να αποτελούν ολόένα και περισσότερο αντικείμενο διασυνοριακής εμπορίας.

Η Επιτροπή αναγνωρίζει την ανάγκη για μια ενωσιακή εμπορική και επενδυτική πολιτική που να αντιμετωπίζει τις προκλήσεις της εποχής μας και να διευκολύνει την ανταλλαγή ιδεών, δεξιοτήτων και καινοτομίας. Η Επιτροπή αναγνωρίζει επίσης ότι μια αποτελεσματική εμπορική πολιτική θα πρέπει να είναι συνεκτική με τη βιώσιμη ανάπτυξη και τις ευρύτερες εξωτερικές πολιτικές, καθώς και με τους εξωτερικούς στόχους των εσωτερικών πολιτικών της ΕΕ, έτσι ώστε να αλληλοενισχύονται. Η Επιτροπή τονίζει ότι το εμπόριο εξασφαλίζει ισότιμους όρους ανταγωνισμού προωθώντας παράλληλα τις βασικές αρχές, όπως είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα, η αξιοπρεπής εργασία, η βιώσιμη ανάπτυξη σε όλο τον κόσμο ή οι υψηλής ποιότητας νομοθετικές ρυθμίσεις και οι δημόσιες υπηρεσίες σε εγχώριο επίπεδο.

Με τη στρατηγική βάσει αξιών «Εμπόριο για όλους: Προς μια πιο υπεύθυνη πολιτική για το εμπόριο και τις επενδύσεις», η Επιτροπή δείχνει ότι η εμπορική πολιτική της ΕΕ αφορά τους πάντες, ότι η εμπορική πολιτική πρέπει να δημιουργεί ανάπτυξη, θέσεις εργασίας και καινοτομία, αλλά πρέπει επίσης να συνάδει με τις αξίες του ευρωπαϊκού μοντέλου. Πρέπει, εν ολίγοις, να είναι υπεύθυνη.

Ο επόμενος πολυετής ευρωπαϊκός προϋπολογισμός – ένα εργαλείο για την ενσωμάτωση της βιωσιμότητας

Η πρόταση της Επιτροπής για τον επόμενο πολυετή ευρωπαϊκό προϋπολογισμό της περιόδου 2021-2027 είναι ένας προϋπολογισμός που διέπεται από τις αρχές της ευημερίας, της βιωσιμότητας, της αλληλεγγύης και της ασφάλειας. Η βιώσιμη ανάπτυξη βρίσκεται στο επίκεντρο των προτάσεων. Πρόκειται για εγκάρσια προτεραιότητα και όχι απλώς για τομέα ή μεμονωμένο πρόγραμμα. Η βιωσιμότητα προωθείται μέσω πολυάριθμων προγραμμάτων και μέσων δαπανών και ενσωματώνεται σε αυτά. Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα προτάσεων της Επιτροπής για τον επόμενο πολυετή ευρωπαϊκό προϋπολογισμό:

- Σημαντική αναδιάρθρωση των **μέσων εξωτερικής δράσης** της Ένωσης για να επιτευχθεί μεγαλύτερη συνοχή μεταξύ των μέσων, να αξιοποιηθούν οικονομίες κλίμακας και συνέργειες μεταξύ των προγραμμάτων και να απλουστευθούν οι διαδικασίες. Με τον τρόπο αυτό η Ένωση θα είναι καλύτερα εξοπλισμένη για να επιδιώξει τους σκοπούς της και να προβάλει τους στόχους της, τις πολιτικές, τις αξίες και τα συμφέροντά της παγκοσμίως. Ο προτεινόμενος νέος **μηχανισμός Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας**, με προϋπολογισμό σχεδόν 90 δισ. EUR συμβαδίζει με την Ατζέντα 2030 των Ηνωμένων Εθνών και τους ΣΒΑ. Με τον νέο **Ευρωπαϊκό Μηχανισμό για την Ειρήνη**, αξίας 10,5 δισ. EUR, η ΕΕ θα επιδιώξει να ενισχύσει την ικανότητά της όσον αφορά την πρόληψη των συγκρούσεων, την οικοδόμηση της ειρήνης και την ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας.
- Οι καινοτόμες λύσεις για τη στήριξη της μετάβασης προς τη βιώσιμη ανάπτυξη θα απαιτήσουν πρωτοφανείς επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία μέσω του προγράμματος **«Ορίζων Ευρώπη, του μεγαλύτερου μέχρι σήμερα προγράμματος έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ**, με προτεινόμενο προϋπολογισμό ύψους 100 δισ. EUR.
- Ένας πιο φιλόδοξος στόχος για **ενσωμάτωση της διάστασης του κλίματος** σε όλα τα προγράμματα της ΕΕ, με στόχο το 25 % των δαπανών της ΕΕ να συμβάλλουν στην επίτευξη κλιματικών στόχων, καθώς και στόχων μετάβασης σε καθαρή ενέργεια. Ο στόχος αυτός ανέρχεται στο 35 % του συνολικού προϋπολογισμού του προτεινόμενου προγράμματος πλαισίου έρευνας και ανάπτυξης **«Ορίζων Ευρώπη»**, το οποίο εκπονήθηκε και σχεδιάστηκε σύμφωνα με τους ΣΒΑ.
- Μια **αναθεωρημένη πολιτική συνοχής** με προϋπολογισμό άνω των 370 δισ. EUR – τον υψηλότερο προϋπολογισμό από όλες τις πολιτικές της ΕΕ και τις πρωτοβουλίες της περιόδου 2021-2027 – που θα προσελκύσει σημαντικές πρόσθετες εθνικές και ιδιωτικές επενδύσεις. Η πρόταση εστιάζεται στη βιώσιμη μεγέθυνση, στη μετάβαση προς μια κυκλική οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, στο περιβάλλον και στην αποδοτική χρήση των πόρων, καθώς και στην κοινωνική ένταξη. Η αναθεωρημένη πολιτική συνοχής θα επιτρέψει στην ΕΕ να υλοποιήσει τους στόχους της συμφωνίας του Παρισιού σχετικά με τη δράση για το κλίμα και θα συμβάλει στον προσδιορισμό των ΣΒΑ εφόσον η υλοποίηση γίνεται σε στενή συνεργασία με τις περιφέρειες και τις τοπικές αρχές. Η επένδυση στον άνθρωπο θα αποτελέσει βασική προτεραιότητα με το **μελλοντικό Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (EKT+)** που συμβάλλει στην υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, με προτεινόμενο προϋπολογισμό ύψους 101 δισ. EUR.
- Πρόταση για επίσπευση καίριων στρατηγικών επενδύσεων μέσω ενός νέου, ολοκληρωμένου επενδυτικού ταμείου, του **InvestEU**, που θα είναι καίριας σημασίας για τη μελλοντική ευημερία της Ευρώπης και την ηγετική της θέση όσον αφορά τους ΣΒΑ. Με τη συνεισφορά 15,2 δισ. EUR από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, το InvestEU αναμένεται να κινητοποιήσει πάνω από 650 δισ. EUR πρόσθετων επενδύσεων σε όλη την Ευρώπη.
- Μια **απλουστευμένη, εκσυγχρονισμένη κοινή γεωργική πολιτική** με συνολικό προϋπολογισμό ύψους 365 δισ. EUR για να εξασφαλίσει την πρόσβαση σε ασφαλή, υψηλής ποιότητας, οικονομικά προσιτά, θρεπτικά και ποικίλα τρόφιμα για τα 500 εκατομμύρια καταναλωτών της ΕΕ. Η νέα κοινή γεωργική πολιτική θα δώσει μεγαλύτερη έμφαση στο περιβάλλον και το κλίμα. Όλοι οι γεωργοί που λαμβάνουν στρεμματικές ενισχύσεις και ενισχύσεις με βάση το ζωικό κεφάλαιο θα πρέπει να συμμορφώνονται με μια σειρά απαιτήσεις που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, τα ύδατα, το έδαφος, τη

βιοποικιλότητα και το τοπίο, καθώς και με τη δημόσια υγεία, την υγεία των φυτών και την υγεία και καλή διαβίωση των ζώων.

- Ενισχυμένο περιβαλλοντικό **πρόγραμμα LIFE**, με προϋπολογισμό ύψους 5,5 δισ. EUR για έργα που στηρίζουν το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα, καθώς και νέα ειδική συνιστώσα για τη στήριξη της μετάβασης σε καθαρή ενέργεια.
- Προτείνεται να διπλασιαστεί ο προϋπολογισμός για το μελλοντικό **πρόγραμμα Erasmus** σε 30 δισ. EUR, ώστε μπορούν περισσότεροι ευρωπαίοι πολίτες να σπουδάσουν, να καταρτίζονται, να προσφέρουν εθελοντική εργασία και να αποκτούν επαγγελματική εμπειρία στο εξωτερικό.
- Το **πρόγραμμα διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη»** για την περίοδο 2021-2027 αποσκοπεί στην ανάπτυξη έξυπνων, βιώσιμων, ασφαλών, προστατευμένων υποδομών χωρίς αποκλεισμούς στον τομέα των μεταφορών, της ενέργειας και στον ψηφιακό τομέα, με προτεινόμενο προϋπολογισμό ύψους 42,3 δισ. EUR. Θα προωθηθούν συνέργειες μεταξύ των τριών τομέων και ο εξορθολογισμός των επενδύσεων με συνεπή κριτήρια επιλεξιμότητας και με προβολή μέσω του διαύλου έργων. Τουλάχιστον το **60 % της χρηματοδότησης** από το πρόγραμμα διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη» θα συμβάλει στη δράση για το κλίμα.
- Ο ψηφιακός μετασχηματισμός αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και μια κοινωνία που χρειάζεται για την επίτευξη των ΣΒΑ. Το προτεινόμενο **πρόγραμμα Ψηφιακή Ευρώπη**, με προϋπολογισμό 9,2 δισ. EUR θα επιδιώξει τον σκοπό αυτό, για παράδειγμα στηρίζοντας την παροχή μεγάλης κλίμακας ικανοτήτων στην υπολογιστική υψηλών επιδόσεων και την τεχνητή νοημοσύνη, που θα προσφέρουν νέες ευκαιρίες για βιώσιμη ανάπτυξη, μεταξύ άλλων για τη μείωση του διοξειδίου του άνθρακα.
- Απλουστευμένο και πιο στοχευμένο **Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας** με συνολικό προϋπολογισμό 6,14 δισ. EUR για τη στήριξη της κοινής αλιευτικής πολιτικής, της θαλάσσιας πολιτικής της ΕΕ και των διεθνών δεσμεύσεων στον τομέα της διακυβέρνησης των ωκεανών, ειδικότερα στο πλαίσιο της Ατζέντας 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη.

Κυριότερες πρωτοβουλίες της Επιτροπής Γιούνκερ που συνδέονται με τους ΣΒΑ

ΣΒΑ 1: Μηδενική φτώχεια

- Ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, κοινωνικός πίνακας αποτελεσμάτων
- Ενισχυμένο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής
- Σύσταση σχετικά με τη μακροχρόνια ανεργία
- Σύσταση σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για όλους
- Πλαίσιο της ΕΕ για τις εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά
- Ευρωπαϊκή πράξη για την προσβασιμότητα
- Σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των δύο φύλων
- Στρατηγική προσέγγιση όσον αφορά την ανθεκτικότητα στην εξωτερική δράση της ΕΕ
- Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη
- Πρόγραμμα δράσης για το πλαίσιο Σεντάι για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών το διάστημα 2015-2030
- Αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας και στρατηγική διεύρυνσης της ΕΕ, στρατηγική για τα Δυτικά Βαλκάνια
- Στρατηγική «Εμπόριο για όλους»
- Αναθεωρημένη στρατηγική Βοήθεια για το εμπόριο

ΣΒΑ 2: Μηδενική πείνα

- Κοινή γεωργική πολιτική
- Κοινή αλιευτική πολιτική
- Σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία
- Πολυσυμμετοχική πλατφόρμα της ΕΕ για την απώλεια και τη σπατάλη τροφίμων
- Κανόνες για τη βιολογική γεωργία
- Πρωτοβουλία FOOD 2030 για την ανάπτυξη συνεκτικού θεματολογίου έρευνας και καινοτομίας για βιώσιμα επισιτιστικά και διατροφικά συστήματα
- Βιώσιμη βιοοικονομία για την Ευρώπη: ενίσχυση της σύνδεσης οικονομίας, κοινωνίας και περιβάλλοντος
- Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη
- Αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας και στρατηγική διεύρυνσης της ΕΕ, στρατηγική για τα Δυτικά Βαλκάνια
- Ειδική Ομάδα για την Αγροτική Αφρική
- Στρατηγική «Εμπόριο για όλους»

ΣΒΑ 3: Καλή υγεία και ευημερία

- Ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, κοινωνικός πίνακας αποτελεσμάτων
- Κατάσταση της υγείας στην ΕΕ – κύκλος υποβολής εκθέσεων
- Ψηφιακός μετασχηματισμός του τομέα της υγείας και της περίθαλψης: καλύτερη υγεία και περίθαλψη για περισσότερους πολίτες με καλύτερους και αποτελεσματικούς τρόπους

- Σχέδιο δράσης κατά της μικροβιακής αντοχής στο πλαίσιο της προσέγγισης «Μία υγεία»
- Επικαιροποίηση των κανόνων για τους καρκινογόνους και μεταλλαξιογόνους παράγοντες
- Συνεργασία της ΕΕ σε θέματα νόσων που μπορούν να προληφθούν με εμβολιασμό
- Συντονιστική ομάδα για την προαγωγή της υγείας, την πρόληψη των ασθενειών και τη διαχείριση μη μεταδιδόμενων νοσημάτων
- Νέοι κανόνες για τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα
- Επιβολή των ενωσιακών προτύπων για την ατμοσφαιρική ρύπανση και μέτρα για την υποστήριξη των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών φορέων στην καταπολέμηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης
- Καθαρός πλανήτης για όλους – το μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050
- Στρατηγικό σχέδιο δράσης για την οδική ασφάλεια
- Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη
- Ερευνητική σύμπραξη με την Αφρική για την καταπολέμηση του ιού HIV/AIDS, της φυματίωσης και άλλων λοιμωδών νόσων
- Αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας και στρατηγική διεύρυνσης της ΕΕ, στρατηγική για τα Δυτικά Βαλκάνια
- Στρατηγική «Εμπόριο για όλους»

ΣΒΑ 4: Ποιοτική εκπαίδευση

- Ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, κοινωνικός πίνακας αποτελεσμάτων
- Ευρωπαϊκός Χώρος Εκπαίδευσης έως το 2025
- Νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την τριτοβάθμια εκπαίδευση
- Νέα ατζέντα δεξιοτήτων για την Ευρώπη
- Στρατηγική για τη νεολαία 2019-2027
- Σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση
- Συστάσεις όσον αφορά υψηλής ποιότητας συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας· όσον αφορά την αυτόματη αμοιβαία αναγνώριση των τίτλων και των περιόδων μαθητείας στο εξωτερικό· όσον αφορά τη βελτίωση της διδασκαλίας και της εκμάθησης γλωσσών· όσον αφορά ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας· όσον αφορά τις βασικές ικανότητες της δια βίου μάθησης· και όσον αφορά τις διαδρομές αναβάθμισης των δεξιοτήτων, νέες ευκαιρίες για ενηλίκους
- Ενισχυμένο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής
- Δράση της ΕΕ για την εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και παρατεταμένες κρίσεις
- Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη
- Αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας και στρατηγική διεύρυνσης της ΕΕ, στρατηγική για τα Δυτικά Βαλκάνια
- Νέα «Συμμαχία Αφρικής – Ευρώπης»

ΣΒΑ 5: Ισότητα των φύλων

- Στρατηγική δέσμευση για την ισότητα των φύλων 2016-2019
- Δέσμη μέτρων για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής
- Σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των δύο φύλων

- Ευρωπαϊκός πύλωνας κοινωνικών δικαιωμάτων, κοινωνικός πίνακας αποτελεσμάτων
- Ενισχυμένο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής
- «Γυναίκες στις μεταφορές»
- Σχέδιο δράσης για την ισότητα των φύλων και χειραφέτηση των γυναικών στις εξωτερικές σχέσεις
- Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη
- Παγκόσμια Συμμαχία: Πρωτοβουλία «Spotlight» (EE-OHE) για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών
- Αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας και στρατηγική διεύρυνσης της ΕΕ, στρατηγική για τα Δυτικά Βαλκάνια
- Στρατηγική «Εμπόριο για όλους»

ΣΒΑ 6: Καθαρό νερό και αποχέτευση

- Πρόταση για αναθεωρημένους κανόνες πόσιμου νερού
- Πρόταση σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την επαναχρησιμοποίηση των υδάτων
- Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη
- Αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας και στρατηγική διεύρυνσης της ΕΕ, στρατηγική για τα Δυτικά Βαλκάνια
- Συνολική στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας της ΕΕ

ΣΒΑ 7: Φτηνή και καθαρή ενέργεια

- Στρατηγική για την ενεργειακή ένωση
- Δέσμες μέτρων «Η Ευρώπη σε κίνηση»
- Δέσμη μέτρων «Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους»
- Καθαρός πλανήτης για όλους – το μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050
- Το πλαίσιο πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια για το 2030
- Μεγάλης κλίμακας πρωτοβουλία στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020» για τον ψηφιακό μετασχηματισμό στον τομέα της ενέργειας μέσω του διαδικτύου των πραγμάτων
- Στρατηγικό σχέδιο ενεργειακής τεχνολογίας
- Ευρωπαϊκή συμμαχία για τους συσσωρευτές
- Αποστολή καινοτομίας
- Στήριξη για τις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα σε μετάβαση
- Παρατηρητήριο ενεργειακής φτώχειας
- Πρωτοβουλία «Καθαρή ενέργεια για τα νησιά της ΕΕ»
- Πολιτική συνοχής
- Σχέδιο δράσης για βιώσιμα χρηματοοικονομικά
- Στρατηγική χαμηλών εκπομπών
- Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη
- Στρατηγική για την ενεργειακή τροφοδότηση της Αφρικής
- Ευρωπαϊκό και Παγκόσμιο Σύμφωνο των Δημάρχων για το κλίμα και την ενέργεια

- Αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας και στρατηγική διεύρυνσης της ΕΕ, στρατηγική για τα Δυτικά Βαλκάνια
- Συνολική στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας της ΕΕ

ΣΒΑ 8: Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη

- Επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη / «Σχέδιο Γιούνκερ»
- Ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, κοινωνικός πίνακας αποτελεσμάτων
- Ενισχυμένο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής
- Ανανεωμένη στρατηγική για τη βιομηχανική πολιτική της ΕΕ
- Νέο θεματολόγιο για την έρευνα και την καινοτομία και πρόγραμμα «Ορίζων 2020»
- Πολιτική συνοχής
- Κανόνες για διαφανείς και προβλέψιμους όρους εργασίας
- Επικαιροποίηση των κανόνων για την απόσπαση εργαζομένων
- Πρόταση για τη σύσταση Ευρωπαϊκής Αρχής Εργασίας
- Επικαιροποίηση των κανόνων για τους καρκινογόνους και μεταλλαξιογόνους παράγοντες
- Σύσταση σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για όλους
- Σύσταση σχετικά με τη μακροχρόνια ανεργία
- Καθαρός πλανήτης για όλους – το μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050
- Σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία
- Εξωτερικό επενδυτικό σχέδιο, συμπεριλαμβανομένου του Ευρωπαϊκού Ταμείου για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη
- Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη
- Αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας και στρατηγική διεύρυνσης της ΕΕ, στρατηγική για τα Δυτικά Βαλκάνια
- Στρατηγική «Εμπόριο για όλους»
- Αναθεωρημένη στρατηγική Βοήθεια για το εμπόριο
- Συνολική στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας της ΕΕ
- Νέα «Συμμαχία Αφρικής – Ευρώπης»

ΣΒΑ 9: Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές

- Ανανεωμένη στρατηγική βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ και κατάλογος των πρώτων υλών ζωτικής σημασίας
- Στρογγυλή τράπεζα υψηλού επιπέδου «Βιομηχανία 2030»
- Σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία
- Καθαρός πλανήτης για όλους – Το μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050
- Νέο θεματολόγιο για την έρευνα και την καινοτομία και πρόγραμμα «Ορίζων 2020», που περιλαμβάνει σημαντική ειδική συνιστώσα για την ψηφιοποίηση της ευρωπαϊκής βιομηχανίας
- Πολιτική συνοχής
- Στρατηγική για την ψηφιακή ενιαία αγορά
- Σχέδιο δράσης για βιώσιμα χρηματοοικονομικά

- Δέσμη μέτρων «Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους»
- Παρατηρητήριο ενεργειακής φτώχειας
- Εφαρμογή της στρατηγικής για την εταιρική κοινωνική ευθύνη
- Δέσμες μέτρων «Η Ευρώπη σε κίνηση»
- «Γυναίκες στις μεταφορές»
- Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη»
- Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία ευρωπαϊκού επεξεργαστή
- Στρατηγική για την κινητικότητα χαμηλών εκπομπών
- Εξωτερικό επενδυτικό σχέδιο
- Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη
- Αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας και στρατηγική διεύρυνσης της ΕΕ, στρατηγική για τα Δυτικά Βαλκάνια
- Στρατηγική «Εμπόριο για όλους»
- Νέα «Συμμαχία Αφρικής – Ευρώπης»

ΣΒΑ 10: Λιγότερες ανισότητες

- Ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, κοινωνικός πίνακας αποτελεσμάτων
- Ενισχυμένο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής
- Ευρωπαϊκή πράξη για την προσβασιμότητα
- Σύσταση σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για όλους
- Δέσμη μέτρων για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής
- Κανόνες για διαφανείς και προβλέψιμους όρους εργασίας σε όλη την ΕΕ
- Πολιτική συνοχής
- Πλαίσιο της ΕΕ για τις εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά
- Ευρωπαϊκό πρόγραμμα δράσης για τη μετανάστευση
- Σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία 2015-2019
- Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη
- Αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας και στρατηγική διεύρυνσης της ΕΕ, στρατηγική για τα Δυτικά Βαλκάνια
- Στρατηγική «Εμπόριο για όλους»
- Συνολική στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας της ΕΕ

ΣΒΑ 11: Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες

- Αστικό θεματολόγιο της ΕΕ
- Στρατηγική για την κινητικότητα χαμηλών εκπομπών
- Ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, κοινωνικός πίνακας αποτελεσμάτων
- Νέο θεματολόγιο για την έρευνα και την καινοτομία και πρόγραμμα «Ορίζων 2020», που περιλαμβάνει πρωτοβουλία μεγάλης κλίμακας για τον ψηφιακό μετασχηματισμό των έξυπνων πόλεων και κοινοτήτων
- Κοινή ανακοίνωση για την ανθεκτικότητα
- Πολιτική συνοχής
- Καθαρός πλανήτης για όλους – το μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050

- Σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία
- Ευρωπαϊκό και Παγκόσμιο Σύμφωνο των Δημάρχων για το κλίμα και την ενέργεια
- Ενίσχυση της ενωσιακής διαχείρισης των καταστροφών (rescEU) και αναθεώρηση του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της ΕΕ
- Πρόγραμμα δράσης για το πλαίσιο του Σεντάι για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών το διάστημα 2015-2030
- Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη
- Αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας και στρατηγική διεύρυνσης της ΕΕ, στρατηγική για τα Δυτικά Βαλκάνια
- Βραβείο «Πόλεις της ΕΕ για το δίκαιο και ηθικό εμπόριο»

ΣΒΑ 12: Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή

- Σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία, που περιλαμβάνει πλαίσιο παρακολούθησης και την ευρωπαϊκή πλατφόρμα ενδιαφερομένων φορέων για την κυκλική οικονομία
- Καθαρός πλανήτης για όλους – το μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050
- Πολυσυμμετοχική πλατφόρμα της ΕΕ για την απώλεια και τη σπατάλη τροφίμων
- Νέοι κανόνες της ΕΕ σχετικά με τα απόβλητα, που περιλαμβάνουν μέτρα σχετικά με την απώλεια και σπατάλη τροφίμων
- Στρατηγική της ΕΕ για τις πλαστικές ύλες
- Πρωτοβουλίες μεγάλης κλίμακας στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020» για τον ψηφιακό και βιώσιμο μετασχηματισμό του τομέα γεωργικών προϊόντων διατροφής
- Βιώσιμη βιοοικονομία για την Ευρώπη: ενίσχυση της σύνδεσης οικονομίας, κοινωνίας και περιβάλλοντος
- Πρόγραμμα εργασίας για τον οικολογικό σχεδιασμό και την ενεργειακή επισήμανση
- Ευρωπαϊκή ατζέντα για τη συνεργατική οικονομία
- Εφαρμογή της στρατηγικής για την εταιρική κοινωνική ευθύνη
- Κανόνες σχετικά με τα ορυκτά από εμπόλεμες ζώνες
- Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη
- Αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας και στρατηγική διεύρυνσης της ΕΕ, στρατηγική για τα Δυτικά Βαλκάνια
- Στρατηγική «Εμπόριο για όλους»

ΣΒΑ 13: Δράση για το κλίμα

- Έναρξη ισχύος της συμφωνίας του Παρισιού σχετικά με τη δράση για το κλίμα
- Καθαρός πλανήτης για όλους – το μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050
- Το πλαίσιο πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια για το 2030
- Ανανέωση του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ
- Δέσμη μέτρων «Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους»
- Δέσμες μέτρων «Η Ευρώπη σε κίνηση»
- Στρατηγική για την κινητικότητα χαμηλών εκπομπών
- Σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία
- Θεματολόγιο για τη διακυβέρνηση των ωκεανών
- Κατάλογος πρώτων υλών ζωτικής σημασίας

- Ευρωπαϊκό και Παγκόσμιο Σύμφωνο των Δημάρχων για το κλίμα και την ενέργεια
- Ενίσχυση της ενωσιακής διαχείρισης των καταστροφών (rescEU) και αναθεώρηση του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της ΕΕ
- Πρόγραμμα δράσης για το πλαίσιο Σεντάι για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών το διάστημα 2015-2030
- Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη
- Αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας και στρατηγική διεύρυνσης της ΕΕ, στρατηγική για τα Δυτικά Βαλκάνια
- Στρατηγική «Εμπόριο για όλους»
- Συνολική στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας της ΕΕ

ΣΒΑ 14: Ζωή στο νερό

- Στρατηγική της ΕΕ για τις πλαστικές ύλες
- Θεματολόγιο για τη διεθνή διακυβέρνηση των ωκεανών
- Στρατηγική της ΕΕ για τη γαλάζια ανάπτυξη
- Νέοι κανόνες σχετικά με τη βιώσιμη διαχείριση των εξωτερικών αλιευτικών στόλων
- Πρόταση για την αναθεώρηση του ενωσιακού συστήματος ελέγχου της αλιείας
- Καταπολέμηση της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας
- Καθαρός πλανήτης για όλους – το μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050
- Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη
- Αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας και στρατηγική διεύρυνσης της ΕΕ, στρατηγική για τα Δυτικά Βαλκάνια
- Στρατηγική «Εμπόριο για όλους»
- Συνολική στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας της ΕΕ

ΣΒΑ 15: Ζωή στη στεριά

- Σχέδιο δράσης για τη φύση, τον άνθρωπο και την οικονομία
- Πρωτοβουλία της ΕΕ για τους επικοινωνιαστές
- Νέοι κανόνες για τα χωροκατακτητικά ξένα είδη
- Νέοι κανόνες για τη βιολογική γεωργία
- Δράση της ΕΕ κατά της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών
- Καθαρός πλανήτης για όλους – το μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050
- Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη
- Αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας και στρατηγική διεύρυνσης της ΕΕ, στρατηγική για τα Δυτικά Βαλκάνια
- Στρατηγική «Εμπόριο για όλους»

ΣΒΑ 16: Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί

- Συνολική στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας της ΕΕ
- Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη
- Στρατηγική «Εμπόριο για όλους»
- Αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας και στρατηγική διεύρυνσης της ΕΕ, στρατηγική για τα Δυτικά Βαλκάνια
- Νέα «Συμμαχία Αφρικής – Ευρώπης»
- Το ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την ασφάλεια

- Σχέδιο δράσης για την προστασία των δημόσιων χώρων
- Μέτρα για την αντιμετώπιση του παράνομου διαδικτυακού περιεχομένου
- Σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία
- Εφαρμογή της στρατηγικής για την εταιρική κοινωνική ευθύνη
- Ευρωπαϊκή Εισαγγελία
- Κανόνες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας
- Κανόνες για τη φορολογική διαφάνεια και μέτρα κατά της φοροαποφυγής
- Ενισχυμένοι κανόνες σχετικά με τα δικονομικά δικαιώματα των υπόπτων και των κατηγορουμένων
- Αναθεωρημένοι κανόνες για τα πυροβόλα όπλα
- Μέτρα για τη διασφάλιση ελεύθερων και δίκαιων ευρωπαϊκών εκλογών
- Σχέδιο δράσης κατά της παραπληροφόρησης
- Ενισχυμένο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής
- Καθαρός πλανήτης για όλους – το μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050

ΣΒΑ 17: Συνεργασία για τους στόχους

- Θεματολόγιο της ΕΕ για τη βελτίωση της νομοθεσίας
- Πολυσυμμετοχική πλατφόρμα για την υλοποίηση των ΣΒΑ στην ΕΕ
- Πρωτοβουλία «Επόμενα βήματα για ένα βιώσιμο ευρωπαϊκό μέλλον»
- Ετήσια έκθεση παρακολούθησης σχετικά με την πρόοδο της ΕΕ προς την επίτευξη των ΣΒΑ
- Ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων
- Πλατφόρμα για την πολιτική υγείας της ΕΕ
- Το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης
- Νέο ξεκίνημα για τον κοινωνικό διάλογο
- Πρωτοβουλία «Περισσότερες εισπράξεις, καλύτερες δαπάνες»
- Σχέδιο δράσης για βιώσιμα χρηματοοικονομικά
- Ευρωπαϊκό εξωτερικό επενδυτικό σχέδιο και Ευρωπαϊκό Ταμείο για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη
- Κατάλογος πρώτων υλών ζωτικής σημασίας
- Καθαρός πλανήτης για όλους – το μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050
- Διεθνής αστική συνεργασία
- Πρωτοβουλία «Εξυπνη χρηματοδότηση για έξυπνα κτίρια»
- Ενισχυμένο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής
- Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη
- Αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας και στρατηγική διεύρυνσης της ΕΕ, στρατηγική για τα Δυτικά Βαλκάνια
- Στρατηγική «Εμπόριο για όλους»
- Αναθεωρημένη στρατηγική Βοήθεια για το εμπόριο
- Συνολική στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας της ΕΕ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II Οι επιδόσεις της ΕΕ όσον αφορά τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ)

Η ΕΕ αποτελεί έναν από τους καλύτερους τόπους διαβίωσης στον κόσμο και τα κράτη μέλη της ΕΕ ηγούνται ήδη της εφαρμογής των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ). Ωστόσο, καμία χώρα στον κόσμο δεν έχει επιτύχει όλους τους συμφωνηθέντες στόχους και από μια πιο αναλυτική εκτίμηση των επιδόσεων της ΕΕ όσον αφορά τους ΣΒΑ προκύπτει ότι και η ΕΕ πρέπει να καταβάλλει συνεχείς προσπάθειες σε όλα τα μέτωπα.

Οι 17 ΣΒΑ της Ατζέντας 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη είναι στενά αλληλένδετοι και σχεδιασμένοι έτσι ώστε να είναι αδιαίρετοι, για τον λόγο αυτό η ενσωμάτωσή τους τις δράσεις όλων των παραγόντων είναι ουσιαστικής σημασίας για την επιτυχή υλοποίησή τους σε τοπικό επίπεδο. Είναι σημαντικό να δημιουργηθούν καλύτερες συνέργειες και να επιτευχθεί μεγαλύτερη συνοχή μεταξύ των πολιτικών, καθώς και να δημιουργηθεί ένα ευνοϊκό κανονιστικό, οικονομικό και συμπεριφορικό περιβάλλον για την υλοποίησή τους.

Η θέση σε βιώσιμη πορεία των προτύπων παραγωγής, διανομής και κατανάλωσης, η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και η ενίσχυση των ενεργειών μας για την προστασία των ωκεανών μας, των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας πρέπει να αποτελέσουν προτεραιότητα, διότι τα φυσικά συστήματα του πλανήτη που στηρίζουν τη ζωή επί της γης οδηγούνται όλο και περισσότερο στα άκρα. Η καταπολέμηση της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού, των ανισοτήτων και των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων πρέπει να επιταχυνθούν για να διασφαλιστεί η ευμάρεια και η ευημερία όλων, η κοινωνική και πολιτική σταθερότητα και να διατηρηθεί η στήριξη για το ευρωπαϊκό εγχείρημα. Πρέπει συνεχιστεί η προαγωγή και η γαλούχηση του κράτους δικαίου, της δημοκρατίας και των θεμελιωδών δικαιωμάτων καθώς και της πολυμέρειας και του εμπορίου βάσει ισχυρών κανόνων.

Το παρόν έγγραφο παρέχει μια εικόνα για τις επιδόσεις της ΕΕ όσον αφορά τους ΣΒΑ. Για καθέναν από τους στόχους παρατίθεται επισκόπηση της προόδου της ΕΕ, των αναπτυξιακών τάσεων και του πώς η ΕΕ μπορεί να συγκριθεί σε παγκόσμιο επίπεδο. Παρέχεται συνοπτική περιγραφή του τρόπου με τον οποίο η ΕΕ αναμένεται να σημειώσει πρόοδο έως το 2030, καθώς και των στοιχείων που θα συντελέσουν και ενδέχεται να παρεμποδίσουν τη μετάβαση προς μια βιώσιμη Ευρώπη. Η βιώσιμη ανάπτυξη πρέπει να αποτελέσει κοινή προσπάθεια στην οποία θα συμμετέχουν όλα τα μέλη της κοινωνίας. Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζονται επίσης διάφορα παραδείγματα πραγματικών καταστάσεων με σκοπό την προβολή ορθών πρακτικών από διαφορετικούς παράγοντες σε διάφορα επίπεδα.

Σε σύγκριση με τον υπόλοιπο κόσμο, επτά κράτη μέλη της ΕΕ-27 βρίσκονται μεταξύ των κορυφαίων 10 στην παγκόσμια κατάταξη του δείκτη ΣΒΑ και το σύνολο των 27 κρατών μελών της ΕΕ συγκαταλέγονται στις κορυφαίες 50 χώρες μεταξύ των 156 που αξιολογήθηκαν¹. Κατά τα τελευταία πέντε έτη, η ΕΕ στο σύνολό της έχει σημειώσει πρόοδο

1 Στην εν λόγω παράγραφο, η παγκόσμια κατάταξη βασίζεται στην έκθεση του δείκτη και των πινάκων επιδόσεων ΣΒΑ «[The 2018 SDG Index and Dashboards Report](#)» για το 2018 που εκπονήθηκε από το Δίκτυο Λύσεων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDSN) και το Ίδρυμα Bertelsmann Stiftung· ενώ οι τάσεις στην ΕΕ βασίζονται στην έκδοση του 2018 της έκθεσης της Eurostat με τίτλο «[Sustainable development in the European Union –](#)

προς την επίτευξη σχεδόν όλων των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ). Η μεγαλύτερη πρόοδος σημειώθηκε όσον αφορά τον ΣΒΑ 3 – Εξασφάλιση υγιούς ζωής και προώθηση της ευημερίας για όλους και σε όλες τις ηλικίες, και όσον αφορά τον ΣΒΑ 4 – Χωρίς αποκλεισμούς και ισότιμη ποιότητα της εκπαίδευσης και προώθηση των ευκαιριών δια βίου μάθησης για όλους, οι οποίοι επίσης βρίσκονται μεταξύ των τριών κορυφαίων ΣΒΑ των κρατών μελών της ΕΕ-27 στην παγκόσμια κατάταξη. Κατά μέσο όρο, στην παγκόσμια κατάταξη, τα κράτη μέλη της ΕΕ-27 έχουν την υψηλότερη βαθμολογία όσον αφορά τον ΣΒΑ 1 – Εξάλειψη της φτώχειας σε όλες τις μορφές και παντού. Η ΕΕ έχει ωστόσο απομακρυνθεί από τον ΣΒΑ 10 – Μείωση των ανισοτήτων τόσο εντός και όσο μεταξύ των διαφόρων χωρών, Μείωση των ανισοτήτων τόσο εντός και όσο μεταξύ των διαφόρων χωρών, ενώ υφίστανται σημαντικές διαφορές ανάμεσα στα κράτη μέλη. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η πρόοδος δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη ότι η τρέχουσα κατάσταση του σχετικού στόχου είναι ικανοποιητική για την ΕΕ. Για παράδειγμα, πραγματοποιήθηκε αξιοσημείωτη πρόοδος προς την επίτευξη του ΣΒΑ 12 – Διασφάλιση μεθόδων βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής, αλλά σε αυτόν τον ΣΒΑ τα κράτη μέλη της ΕΕ-27 έχουν τη δεύτερη χαμηλότερη μέση βαθμολογία στην παγκόσμια κατάταξη και πρέπει ακόμη να γίνουν πολλά. Κατά μέσο όρο, στην παγκόσμια κατάταξη τα κράτη μέλη της ΕΕ-27 έχουν τη χαμηλότερη βαθμολογία όσον αφορά τον ΣΒΑ 14 – Διατήρηση και βιώσιμη χρήση των ωκεανών, των θαλασσών και των θαλάσσιων πόρων με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Επισκόπηση της προόδου προς την επίτευξη των ΣΒΑ στο πλαίσιο της ΕΕ²

² Eurostat (2018), «Η βιώσιμη ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση – Έκθεση παρακολούθησης της προόδου όσον αφορά τους ΣΒΑ στο πλαίσιο της ΕΕ – Έκδοση 2018»

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα

Συνοπτική εικόνα/Ποιοτική επισκόπηση

Μολονότι η ΕΕ είναι πρωτοπόρος στην πλειονότητα των τομέων απασχόλησης και των κοινωνικών τομέων, η κοινωνία μας εξακολουθεί να βιώνει προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Η φτώχεια περιορίζει τις ευκαιρίες των ανθρώπων να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους, την ενεργή συμμετοχή τους στην κοινωνία και τα δικαιώματά τους να έχουν πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες. Η φτώχεια είναι πολυδιάστατο φαινόμενο: δεν είναι μόνο έλλειψη επαρκούς εισοδήματος, αλλά περιλαμβάνει και άλλες πτυχές, από την υλική στέρηση έως τις διακρίσεις και την αδυναμία συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων. Η φτώχεια μπορεί να είναι μακροχρόνια και να πλήττει περισσότερες γενιές. Η ΕΕ ανέλαβε δράση σε πολλαπλά μέτωπα για την αντιμετώπιση της φτώχειας, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό της, από νομοθετικές παρεμβάσεις ως την ειδική χρηματοδότηση, τον συντονισμό των πολιτικών και την προαγωγή της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης / της υπεύθυνης επιχειρηματικής συμπεριφοράς και του κοινωνικού διαλόγου, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της και με σεβασμό στις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. Το 2017, για πρώτη φορά από την έναρξη της παγκόσμιας κρίσης, ο αριθμός των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην ΕΕ μειώθηκε κάτω από το σημείο αναφοράς του 2008: τα άτομα που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού είναι λιγότερα κατά 3,1 εκατομμύρια σε σύγκριση με το 2008 ή κατά 10,8 εκατομμύρια σε σχέση με το 2012, όταν ο αριθμός τους κορυφώθηκε. Ωστόσο, ο στόχος της ΕΕ για την απαλλαγή τουλάχιστον 20 εκατομμυρίων ατόμων από τη φτώχεια ή τον κοινωνικό αποκλεισμό έως το 2020 σε σύγκριση με το 2008 εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική πρόκληση. Τα άτομα που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, όπως τα παιδιά, οι νέοι, τα άτομα με αναπηρία, τα άτομα χαμηλού μορφωτικού επιπέδου, οι άνεργοι, τα άτομα που έχουν γεννηθεί εκτός ΕΕ, τα άτομα που προέρχονται από περιθωριοποιημένες κοινότητες και τα άτομα που ζουν σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλή ένταση εργασίας ή που εργάζονται σε επισφαλείς θέσεις εργασίας αντιμετωπίζουν υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Στον εξωτερικό τομέα, η ΕΕ κατέχει ηγετική θέση παγκοσμίως στις προσπάθειες εξάλειψης της φτώχειας χάρη σε έναν συνεκτικό συνδυασμό πολιτικών, συμπεριλαμβανομένης της αναπτυξιακής συνεργασίας, των διαφόρων μέσων εμπορικής πολιτικής και των ευρωπαϊκών πολιτικών γειτονίας και διεύρυνσης. Η ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη, που είναι το πλαίσιο της αναπτυξιακής συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και των κρατών μελών της, έχει ως επίκεντρο την εξάλειψη της φτώχειας, την αντιμετώπιση των διακρίσεων και των ανισοτήτων και τη μέριμνα για όλους τους πολίτες. Οι συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών και οι μονομερείς εμπορικές προτιμήσεις της ΕΕ, καθώς και η επικαιροποιημένη στρατηγική «Βοήθεια για το εμπόριο» του 2017, υποστηρίζουν τη μείωση της φτώχειας στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Βασικές τάσεις

- Τα πλέον πρόσφατα στοιχεία δείχνουν ότι το 2017 112,9 εκατ. άτομα, ή το 22,5 % του πληθυσμού της ΕΕ, αντιμετώπιζαν **κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού**, δηλαδή αντιμετώπιζαν τουλάχιστον μία από τις τρεις ακόλουθες καταστάσεις: κίνδυνο φτώχειας, σοβαρές υλικές στέρσεις ή πολύ χαμηλή ένταση εργασίας. Αυτό σημαίνει ότι συνεχίζεται

η καθοδική τάση που ξεκίνησε το 2012, όταν ο αριθμός των ατόμων που αντιμετώπιζαν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού κορυφώθηκε, αγγίζοντας τα 123,8 εκατ. άτομα. Οι γυναίκες στην ΕΕ αντιμετωπίζουν υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας, κυρίως λόγω των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων στην αγορά εργασίας που υφίστανται στη διάρκεια της ζωής τους. Το ποσοστό των παιδιών (ηλικίας 0-17 ετών) που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού μειώνεται, αλλά παραμένει σε πολύ υψηλότερα επίπεδα από το αντίστοιχο ποσοστό του γενικού πληθυσμού στα περισσότερα κράτη μέλη. Στο εσωτερικό της ΕΕ εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών.

- Το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο εισοδηματικής φτώχειας αυξανόταν επί σειρά ετών μετά την κρίση, αλλά σταθεροποιήθηκε την περίοδο 2015-2016 (περίπου στο 17,3 %) και το 2017 μειώθηκε στο 16,9 % του πληθυσμού της ΕΕ, χάρη στη συνεχιζόμενη ανάκαμψη και τη βελτίωση των συνθηκών στην αγορά εργασίας. Όσον αφορά τους φτωχούς εργαζόμενους, η εισοδηματική φτώχεια έπληξε επίσης το 9,6 % των απασχολούμενων το 2017. Την τελευταία τετραετία, το ποσοστό αυτό σταθεροποιήθηκε, αν και σε επίπεδο υψηλότερο από του 2008 (8,6 %).
- Το ποσοστό των ατόμων που πάσχουν από σοβαρή υλική στέρηση μειώνεται σταθερά μετά την κορύφωσή του στο 9,9 % του πληθυσμού της ΕΕ το 2012 και έχει φτάσει στο 6,9 % το 2017, σε επίπεδα χαμηλότερα από το 2008 (8,5 %). Αυτό σημαίνει ότι περίπου 1 στους 14 ανθρώπους αντιμετωπίζουν έλλειψη πόρων, για παράδειγμα δεν είναι σε θέση να εξοφλούν τους λογαριασμούς τους, να διαθέτουν επαρκή θέρμανση στο σπίτι τους ή να πληρώσουν διακοπές μιας εβδομάδας μακριά από το σπίτι.
- Τα άτομα που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας τείνουν να είναι πιο εκτεθειμένα σε ανεπαρκείς συνθήκες στέγασης, όπως προβλήματα στεγανότητας στη στέγη, υγρούς τοίχους ή έλλειψη βασικών εγκαταστάσεων υγιεινής. Το φαινόμενο αυτό έπληττε το 13,1 % του πληθυσμού της ΕΕ το 2017 και ακολουθεί πτωτική πορεία.

Παγκόσμια κατάταξη

Σύμφωνα με την έκθεση του παγκόσμιου δείκτη και των πινάκων επιδόσεων ΣΒΑ («SDG Index and dashboards report») για το 2018 (Ίδρυμα Bertelsmann και Δίκτυο Λύσεων Βιώσιμης Ανάπτυξης - SDSN), η βαθμολογία όλων των κρατών μελών της ΕΕ είναι υψηλότερη από 95 στα 100 για τον ΣΒΑ 1, με αποτέλεσμα αυτός ο στόχος να συγκεντρώνει την υψηλότερη βαθμολογία στα κράτη μέλη της ΕΕ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2030

Η ΕΕ σύμφωνα με τις τρέχουσες τάσεις/με όλες τις παραμέτρους σταθερές

Μέχρι το 2030, μολονότι θα εξακολουθήσουν να υπάρχουν σημαντικές προκλήσεις, αναμένεται ότι η ΕΕ θα έχει σημειώσει περαιτέρω σημαντική πρόοδο προς την εξάλειψη της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Η αύξηση της απασχόλησης θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο, αλλά δεν θα είναι επαρκής για την ολοκληρωτική εξάλειψη της φτώχειας. Η πρόσβαση σε επαρκή κοινωνική προστασία, ποιοτικές υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, εκπαίδευση, στέγαση και κοινωνικές υπηρεσίες για όλους θα πρέπει να προσαρμοστεί στις μελλοντικές δημογραφικές αλλαγές, στις νέες τεχνολογίες, στις εξελισσόμενες μορφές εργασίας, καθώς και στις προκλήσεις της μετανάστευσης και της κλιματικής αλλαγής. Η πρόοδος αναμένεται να συνεχιστεί από ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων σε όλα τα επίπεδα, μεταξύ άλλων σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ θα συνεχίσουν να συμβάλλουν στην εξάλειψη της φτώχειας σε τρίτες χώρες.

Ευκαιρίες/Θετικοί παράγοντες

Μοχλοί πολιτικής που συνδέονται με την απασχόληση και την κοινωνική πρόνοια (ειδικότερα τα συστήματα κοινωνικής προστασίας και ένταξης, οι πολιτικές για την αγορά εργασίας, η ισότητα των φύλων, το μορφωτικό επίπεδο, το επίπεδο δεξιοτήτων, η διά βίου

μάθηση και η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και η μακροχρόνια περίθαλψη), ισότιμη πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες, κοινωνική καινοτομία, βιώσιμα χρηματοοικονομικά, πολυμέρεια, ανοικτό και δίκαιο εμπόριο, συμμετοχή της κοινωνίας και συμμετοχική πολιτική, εταιρική κοινωνική ευθύνη / υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά, φορολογία.

Κίνδονοι/Αρνητικοί παράγοντες

Ανισότητα ευκαιριών, γήρανση του πληθυσμού, αλλαγή της σύνθεσης των νοικοκυριών (π.χ. μονομελή νοικοκυριά), κλιματική αλλαγή, αντίδραση στις πολιτικές και τα κινήματα για την ισότητα των φύλων, γεωπολιτική αστάθεια και απειλές κατά της ασφάλειας, επιστροφή στον οικονομικό προστατευτισμό σε παγκόσμιο επίπεδο, κατακερματισμός της αγοράς εργασίας και επισφαλής απασχόληση, ψηφιακό χάσμα.

Σημαντικότερα σημεία πολιτικής

Σε επίπεδο ΕΕ: Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων αποτελεί το βασικό κατευθυντήριο πλαίσιο για την καταπολέμηση της φτώχειας σε επίπεδο ΕΕ. Η πλειονότητα των 20 αρχών του αφορούν άμεσα τους ΣΒΑ για τη φτώχεια, όπως είναι η μείωση της φτώχειας σε όλες τις διαστάσεις, η υλοποίηση κατάλληλων συστημάτων προστασίας σε εθνικό επίπεδο, καθώς και η δημιουργία κατάλληλων πλαισίων πολιτικής για τη στήριξη των επενδύσεων για την εξάλειψη της φτώχειας. Ο κοινωνικός πίνακας αποτελεσμάτων συμβάλλει στην παρακολούθηση των επιδόσεων και στον εντοπισμό των τάσεων που επικρατούν στα διάφορα κράτη μέλη στον τομέα της απασχόλησης και στον κοινωνικό τομέα, συμπεριλαμβανομένου του κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού.

Σε επίπεδο κρατών μελών: Η Πορτογαλία έλαβε διάφορα μέτρα για την ενίσχυση της κοινωνικής προστασίας και της καταπολέμησης της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και των ανισοτήτων. Η επονομαζόμενη «Δέσμη μέτρων για το εισόδημα» στηρίζει τα εισοδήματα των νοικοκυριών μέσω της αναπροσαρμογής των συντάξεων, της αποκατάστασης της τιμής αναφοράς του εισοδήματος κοινωνικής αλληλεγγύης, καθώς και των κλιμάκων ισοδυναμίας για το ελάχιστο εισόδημα, και μέσω της αύξησης των χαμηλότερων επιπέδων του επιδόματος τέκνου και του οικογενειακού επιδόματος. Ο δείκτης κοινωνικής στήριξης —μια τιμή αναφοράς για τα μέτρα κοινωνικής προστασίας— αναπροσαρμόστηκε, ενώ παρατάθηκε η κάλυψη του συστήματος ελάχιστου εισοδήματος.

Σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο: Ο δήμος Μονάχου στη Γερμανία υλοποίησε σειρά πρωτοβουλιών με τη στήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου την περίοδο 2015-2018 για να υποστηρίξει την ένταξη των ανέργων στην τοπική αγορά εργασίας και να συμβάλει με αυτόν τον τρόπο στη μείωση της φτώχειας. Στις πρωτοβουλίες αυτές συγκαταλέγονται το έργο «Work & Act», το οποίο βοηθά τους ανέργους να βρουν δουλειά, το έργο «Power-M», που υποστηρίζει την ενδυνάμωση των γυναικών ώστε να επιστρέψουν στην αγορά εργασίας μετά την άδεια μητρότητας, το έργο «Guide» για την παροχή καθοδήγησης σε γυναίκες επιχειρηματίες και τα έργα «FIBA» και «MigraNet» για την υποστήριξη της ένταξης των μεταναστών στην αγορά εργασίας.

Σε επίπεδο εταιρειών: Η εταιρεία φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας Naturgy στην Ισπανία εφαρμόζει ένα σχέδιο που εγγυάται την προστασία ευάλωτων καταναλωτών. Χάρη στον κοινωνικό αντίκτυπο του σχεδίου, αυτή η νέα ιδιωτική επιχείρηση επιδιώκει να αναδειχθεί ως καταλύτης για την καταπολέμηση της φτώχειας και να υποστηρίξει τους κοινωνικούς φορείς στις προσπάθειές τους για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.

Σε επίπεδο κοινωνίας των πολιτών: Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ελάχιστου Εισοδήματος ευαισθητοποιεί σχετικά με την ανάγκη προσφοράς επαρκών παροχών ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, οι οποίες να διασφαλίζουν αξιοπρεπή διαβίωση σε όλα τα στάδια της ζωής και

αποτελεσματική πρόσβαση στα αναγκαία αγαθά και υπηρεσίες. Συγκεντρώνει στους κόλπους του διάφορες οργανώσεις, εμπειρογνώμονες, επαγγελματίες, πανεπιστημιακούς και άλλους φορείς που δραστηριοποιούνται για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Εξάλειψη της πείνας, επίτευξη επισιτιστικής ασφάλειας, βελτίωση της διατροφής και προώθηση της βιώσιμης γεωργίας

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα

Συνοπτική εικόνα/Ποιοτική επισκόπηση

Στην ΕΕ αποτελεί προτεραιότητα η επίτευξη ασφαλούς και υγιούς διατροφής και η διασφάλιση παραγωγικών και βιώσιμων γεωργικών συστημάτων και βιώσιμης αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Μέσω των πολιτικών της, η ΕΕ βοηθά τους γεωργούς και τους αλιείς να ανταποκρίνονται στη ζήτηση τροφίμων και να προσφέρουν στον πληθυσμό σταθερά, ασφαλή τρόφιμα υψηλής ποιότητας που παράγονται με βιώσιμο τρόπο σε προσιτές τιμές. Η βιώσιμη γεωργία, αλιεία και υδατοκαλλιέργεια που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση της διατροφής είναι ουσιαστικής σημασίας για τη διασφάλιση του συνεχούς εφοδιασμού των καταναλωτών με ασφαλή και υγιεινά τρόφιμα, σήμερα και στο μέλλον, ιδίως εν όψει προκλήσεων όπως η κλιματική αλλαγή και η αύξηση του πληθυσμού. Σε αυτό το πλαίσιο, οι εξαγωγές της ΕΕ συμβάλλουν σημαντικά στον παγκόσμιο εφοδιασμό τροφίμων. Ενώ η παραγωγικότητα στον τομέα των τροφίμων εξακολουθεί να αυξάνεται στην Ευρώπη την τελευταία δεκαετία, αν και με βραδύτερο ρυθμό από ό,τι στο παρελθόν, εφαρμόζονται επίσης μέτρα για την ενίσχυση των περιβαλλοντικών και κλιματικών επιδόσεων της γεωργίας, της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας προκειμένου να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά τους, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τον αντίκτυπο στις τρίτες χώρες. Σε αντίθεση με άλλες περιοχές του κόσμου που υποφέρουν από πείνα, τα κυριότερα διατροφικά προβλήματα της ΕΕ είναι το υπερβολικό βάρος και η παχυσαρκία, καθώς και η έλλειψη μικροθρεπτικών στοιχείων. Σε παγκόσμιο επίπεδο, τα δύο τρίτα των φτωχών του πλανήτη ζουν σε αγροτικές περιοχές και εξαρτώνται από τη γεωργία για τον βιοπορισμό τους. Η ΕΕ τοποθετεί πάντα την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια στο επίκεντρο της αναπτυξιακής συνεργασίας και δίνει ιδιαίτερη προσοχή στην επισιτιστική ασφάλεια και στη βιώσιμη γεωργία και αλιεία στο πλαίσιο των εμπορικών σχέσεων της, καθώς και των πολιτικών γειτονίας και διεύρυνσης. Η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος παγκοσμίως χορηγός ανθρωπιστικής επισιτιστικής βοήθειας σε θύματα επισιτιστικών κρίσεων σε όλο τον κόσμο και επενδύει τεράστια ποσά για την αντιμετώπιση του κινδύνου λιμού στις χώρες που το έχουν ανάγκη.

Βασικές τάσεις

- **Η παχυσαρκία** είναι σοβαρό πρόβλημα υγείας στην ΕΕ: το 15,9 % του συνολικού ενήλικου πληθυσμού ήταν παχύσαρκο το 2014. Η παχυσαρκία πλήττει δυσανάλογα τα άτομα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας στην Ευρώπη. Εάν εξεταστεί σε συνδυασμό με το υπερβολικό βάρος, η σοβαρότητα του προβλήματος εντείνεται, καθώς το ποσοστό που πλήττεται ξεπερνά το 50 % του συνολικού ενήλικου πληθυσμού της ΕΕ και η κατάσταση αναμένεται να επιδεινωθεί κατά τα επόμενα έτη.
- **Προκειμένου να εξασφαλιστεί** η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του ευρωπαϊκού γεωργικού τομέα, **πρέπει πρώτα να** επιτευχθεί η οικονομική βιωσιμότητά του. Το γεωργικό εισόδημα των συντελεστών παραγωγής ανά ετήσια μονάδα εργασίας, που είναι δείκτης παραγωγικότητας της εργασίας, εμφανίζει ελαφρώς ανοδική τάση στην ΕΕ και σήμερα είναι κατά 21,6 % υψηλότερο από το 2010. Ωστόσο, υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ

κρατών μελών.

- Το ποσοστό της **συνολικής γεωργικής έκτασης** που χρησιμοποιείται για τη βιολογική γεωργία σχεδόν διπλασιάστηκε από το 2005 έως το 2017, από 3,6 % σε 7,0 %. Πιο συγκεκριμένα: η συνολική έκταση βιολογικής γεωργίας στην ΕΕ των 28 (δηλαδή οι εκτάσεις που είχαν μετατραπεί πλήρως και οι εκτάσεις υπό μετατροπή) ήταν σχεδόν 12 εκατομμύρια εκτάρια το 2016. Η αξία της **λιανικής αγοράς βιολογικών προϊόντων** στην ΕΕ ανήλθε σε 30,7 δισ. EUR το 2016, ενώ οι λιανικές πωλήσεις αυξήθηκαν κατά 12 % μεταξύ του 2015 και του 2016.
- Αρκετοί δείκτες μέτρησης **των αρνητικών επιπτώσεων της γεωργίας στο περιβάλλον** αποτυπώνουν κάποιες θετικές τάσεις, αλλά και ορισμένες ανησυχητικές εξελίξεις τα τελευταία χρόνια, συμπεριλαμβανομένης της αυξανόμενης κατανάλωσης φυτοφαρμάκων σε κάποια μέρη της Ευρώπης και της κατανάλωσης αντιμικροβιακών, που εξακολουθεί να είναι υψηλή (στην ΕΕ, το 70 % των αντιμικροβιακών χρησιμοποιούνται σε ζώα παραγωγής τροφίμων), ενώ δεν έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος για την αντιμετώπιση της συνολικής μείωσης της βιοποικιλότητας.
- **Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τη γεωργία** αυξάνονται με αργούς ρυθμούς από το 2010, αν και εξακολουθούν να είναι πολύ χαμηλότερες από τα επίπεδα του 1990. Η αύξηση αυτή μπορεί να αποδοθεί στην αύξηση της παραγωγής και της παραγωγικότητας του γεωργικού τομέα.
- Η επιφάνεια της χερσαίας έκτασης της ΕΕ που διατρέχει κίνδυνο σοβαρής **διάβρωσης του εδάφους** μειώνεται, εν μέρει χάρη στα υποχρεωτικά μέτρα πολλαπλής συμμόρφωσης της κοινής γεωργικής πολιτικής της ΕΕ. Το ποσοστό μη τεχνητού διαβρωτικού εδάφους που εκτιμάται ότι διατρέχει κίνδυνο σοβαρής διάβρωσης από νερό μειώθηκε από 6,0 % σε 5,2 % μεταξύ του 2000 και του 2012.
- Κατά την περίοδο 2014-2016 παρατηρείται συνεχής βελτίωση των επιδόσεων του **τομέα της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ**. Το 2016 ο τομέας υδατοκαλλιέργειας της ΕΕ διέθεσε στην αγορά 1,4 εκατ. τόνους θαλασσινών αξίας σχεδόν 5 δισ. EUR, που αντιστοιχούν σε ετήσια αύξηση 2,2 % σε όγκο και 3,1 % σε αξία μεταξύ του 2014 και του 2016. Παρατηρείται επίσης ολόένα και περισσότερο η μετάβαση από τη συμβατική στη βιολογική υδατοκαλλιέργεια.

Παγκόσμια κατάταξη

Σύμφωνα με την έκθεση του παγκόσμιου δείκτη και των πινάκων επιδόσεων ΣΒΑ («SDG Index and dashboards report») για το 2018 (Ιδρυμα Bertelsmann και Δίκτυο Λύσεων Βιώσιμης Ανάπτυξης - SDSN), η βαθμολογία 14 κρατών μελών της ΕΕ είναι υψηλότερη από 70 στα 100 για τον ΣΒΑ 2. 13 κράτη μέλη της ΕΕ βρίσκονται στις 20 πρώτες θέσεις της παγκόσμιας κατάταξης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2030

Η ΕΕ σύμφωνα με τις τρέχουσες τάσεις/με όλες τις παραμέτρους σταθερές

Αναμένεται ότι η ΕΕ θα εξακολουθήσει να σημειώνει πρόοδο προς την εξάλειψη της πείνας και την προώθηση βιώσιμων πρακτικών στο μέλλον. Με βάση την έκθεση «EU Agricultural Outlook for 2030» (Προοπτικές του γεωργικού τομέα στην ΕΕ για το 2030), δεν αναμένονται σημαντικές ελλείψεις όσον αφορά την επισιτιστική ασφάλεια της ΕΕ, εφόσον δεν υπάρξουν σημαντικές διαταραχές στην αγορά. Οι πολιτικές για την ασφάλεια των τροφίμων διασφαλίζουν υψηλό επίπεδο ασφάλειας των τροφίμων και υγείας των ζώων και των φυτών εντός της ΕΕ, εξασφαλίζοντας παράλληλα την αποτελεσματικότητα της εσωτερικής αγοράς. Αβεβαιότητες θα εξακολουθήσουν να υπάρχουν και, ως εκ τούτου, επιλεγμένοι κίνδυνοι υπόκεινται σε παρακολούθηση. Η επίτευξη αυτού του ΣΒΑ θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τη μεγαλύτερη συνειδητοποίηση, εκ μέρους της βιομηχανίας, των μη κυβερνητικών οργανώσεων, των αρχών και των πολιτών, των κοινωνικών, εμπορικών και ατομικών καθοριστικών παραγόντων της ανθυγιεινής διατροφής, καθώς και των επιπτώσεών τους τόσο

στην ανθρώπινη υγεία όσο και στους κρατικούς προϋπολογισμούς. Στο πλαίσιο αυτό, οι τρέχουσες προσπάθειες για την ανασύνθεση των τροφίμων μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση του υπερβολικού βάρους και της παχυσαρκίας, καθώς και του οικονομικού αντικτύπου τους. Θα εξαρτηθεί, επίσης, από την εκπαίδευση του κοινού στη χρήση νέων τεχνολογιών ή στην αντιμετώπιση νέων προκλήσεων. Η ενεργή συμμετοχή της κοινωνίας σε όλα τα επίπεδα (ενώσεις, κυβερνήσεις, ιδιωτικός τομέας, επιστήμονες και εμπειρογνώμονες του τομέα της υγείας) θα είναι καίριας σημασίας για τη βελτίωση των επιπτώσεων των συστημάτων τροφίμων στο περιβάλλον και την υγεία, τον προσδιορισμό βέλτιστων πρακτικών, την αποδοτική διαχείριση των επισιτιστικών πόρων, τη μείωση της σπατάλης τροφίμων κ.λπ. Η πραγματοποίηση επενδύσεων για πιο βιώσιμη γεωργία θα επιδράσει επίσης θετικά στη βελτίωση της ασφάλειας του εφοδιασμού τροφίμων, που είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση προκλήσεων όπως η αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού ή η κλιματική αλλαγή. Η ολοκληρωμένη διαχείριση επιβλαβών οργανισμών ή τα τρόφιμα με βέλτιστα διατροφικά χαρακτηριστικά θα ωφελήσουν τους πολίτες, καθώς θα συμβάλουν στη βελτίωση της υγείας τους και, επομένως, της ποιότητας ζωής τους.

Ευκαιρίες/Θετικοί παράγοντες

Συμμετοχή της κοινωνίας και συμμετοχική πολιτική, αλλαγή συμπεριφοράς, εταιρική κοινωνική ευθύνη / υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά, βιώσιμα χρηματοοικονομικά, συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, βιώσιμα συστήματα τροφίμων, νέες τεχνολογίες, τεχνητή νοημοσύνη, έρευνα και καινοτομία, εστίαση στις ανθεκτικές κοινωνίες, εκπαίδευση, δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις, ανοικτό και δίκαιο εμπόριο.

Κίνδυνοι/Αρνητικοί παράγοντες

Φτώχεια, κοινωνικές ανισότητες και ανισότητες στον τομέα της υγείας, γήρανση του πληθυσμού μας, γεωπολιτική αστάθεια, κλιματική αλλαγή και απώλεια βιοποικιλότητας, ανεξέλεγκτα νοσήματα των ζώων, επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμοί και επιμολυντές.

Σημαντικότερα σημεία πολιτικής

Η ΕΕ σε διεθνές επίπεδο: Η εταιρική σχέση ΕΕ-Αφρικής για την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια και τη βιώσιμη γεωργία, η οποία εγκαινιάστηκε τον Απρίλιο του 2016, ενθαρρύνει τη συνεργασία στην έρευνα και την καινοτομία στους τομείς της βιώσιμης εντατικοποίησης, των γεωργικών συστημάτων και των συστημάτων τροφίμων που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση της διατροφής, καθώς και των αγορών και του εμπορίου γεωργικών προϊόντων.

Σε επίπεδο ΕΕ: Η εκσυγχρονισμένη και απλουστευμένη κοινή γεωργική πολιτική επιδιώκει να μεγιστοποιήσει τη συμβολή της στην υλοποίηση των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ). Στις προτάσεις της Επιτροπής για τον επόμενο πολυετή προϋπολογισμό για την περίοδο 2021-2027 αναφέρεται ρητά ως στόχος η περαιτέρω βελτίωση της βιώσιμης ανάπτυξης της γεωργίας, των τροφίμων και των αγροτικών περιοχών.

Σε επίπεδο κρατών μελών: Το πρόγραμμα για την ποικιλότητα των καλλιεργούμενων φυτών είναι ένα εθνικό πρόγραμμα που προορίζεται να χρησιμοποιηθεί ως προσαρμοζόμενο εργαλείο για τη δημιουργία ενός ευφυούς και βιώσιμου τρόπου προστασίας και αξιοποίησης του φυτικού πλούτου της Σουηδίας. Αφορά τη συλλογή σπόρων προς σπορά και άλλων παλαιότερων ποικιλιών από ολόκληρη τη Σουηδία και τη διατήρησή τους στη Σκανδιναβική Τράπεζα Γονιδίων (Nordic Gene Bank). Εισάγει εκ νέου παλαιά καλλιεργούμενα φυτά στην αγορά.

Σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο: Το πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης της ηπειρωτικής Πορτογαλίας για την περίοδο 2014-2020 προάγει τις επενδύσεις στη γεωργία με στόχο την αύξηση της ικανότητας δημιουργίας προστιθεμένης αξίας, την αύξηση της παραγωγικότητας, την προώθηση της αποδοτικότερης χρήσης των πόρων και την υποστήριξη του παραγωγικού

και κοινωνικού ιστού στις αγροτικές περιοχές.

Σε επίπεδο εταιρειών: Το Grupo Cooperativo Cajamar στην Ισπανία αποτελεί μέρος του έργου TomGEM, το οποίο αναπτύσσει νέες στρατηγικές με στόχο τη διατήρηση υψηλών αποδόσεων στην παραγωγή οπωροκηπευτικών υπό συνθήκες υψηλής θερμοκρασίας. Στόχος του έργου είναι η φαινοτυπική ανάλυση μιας μεγάλης ποικιλίας γενετικών πόρων με σκοπό να εντοπιστούν καλλιεργούμενες ποικιλίες/γονότυποι που παρουσιάζουν σταθερή απόδοση και να ανακαλυφθούν τα γονίδια που ελέγχουν την ανθική επαγωγή, τη γονιμότητα της γύρης και την καρπώδεση.

Σε επίπεδο κοινωνίας των πολιτών: Ο κύκλος εργαστηρίων «Baltic Friendly Agriculture» διοργανώνεται από το ίδρυμα WWF Πολωνίας υπό την αιγίδα του αγροτικού συμβουλευτικού κέντρου στο Brwinów. Έχει συμβάλει στην ενίσχυση των γνώσεων των γεωργών σχετικά με τις μεθόδους μείωσης των απωλειών αζωτούχων και φωσφορούχων ενώσεων από τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, οι οποίες συμβάλλουν στη ρύπανση των υδάτων.

3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING

Εξασφάλιση υγιούς ζωής και προώθηση της ευημερίας για όλους και σε όλες τις ηλικίες

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα

Συνοπτική εικόνα/Ποιοτική επισκόπηση

Η υγεία είναι βασική ανθρώπινη ανάγκη και η ΕΕ έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο προς την αντιμετώπιση των ανισοτήτων στον τομέα της υγείας, καθώς και των καθοριστικών περιβαλλοντικών και κοινωνικών παραγόντων των ανισοτήτων αυτών. Η καλή υγεία δεν είναι πολύτιμη μόνο για το άτομο ως μείζων καθοριστικός παράγοντας της ποιότητας ζωής, της ευημερίας και της συμμετοχής στην κοινωνία, αλλά συμβάλλει επίσης στη διαμόρφωση βιώσιμης ευρωπαϊκής οικονομίας. Η καθολική ιατροφαρμακευτική κάλυψη αποτελεί στόχο του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και ένα από τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, και, ως εκ τούτου, συνιστά σημαντικό στόχο πολιτικής για την ΕΕ και τα κράτη μέλη της. Η προσβασιμότητα και η οικονομική προσιτότητα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης για τους ασθενείς, σε συνδυασμό με την αποτελεσματικότητα και τη δημοσιονομική βιωσιμότητα, εξακολουθούν να είναι οι κύριοι στόχοι πολιτικής των μεταρρυθμίσεων των συστημάτων υγείας που συζητούνται στο πλαίσιο της ΕΕ. Ωστόσο, το κάπνισμα και η υπερβολική κατανάλωση οινοπνεύματος, το υπερβολικό βάρος, η έλλειψη σωματικής άσκησης, τα προβλήματα ψυχικής υγείας όπως η κατάθλιψη και η αυτοκτονία, καθώς και οι μεταδοτικές ασθένειες, εξακολουθούν να επηρεάζουν δυσμενώς την υγεία και, σε συνδυασμό με τις δημογραφικές και κοινωνικές αλλαγές, δημιουργούν πρόσθετο φόρτο για τα συστήματα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης της ΕΕ. Η ΕΕ στηρίζει τα κράτη μέλη, για παράδειγμα με τους εξής τρόπους: καταπολέμηση των παραγόντων κινδύνου των μη μεταδοτικών ασθενειών, ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, παροχή βοήθειας για την εξασφάλιση της πρόσβασης σε ποιοτική ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και ενίσχυση της ικανότητας πρόληψης και διαχείρισης παγκόσμιων απειλών για την υγεία, όπως η μικροβιακή αντοχή, καθώς και επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία. Σε διεθνές επίπεδο, η αναπτυξιακή βοήθεια της ΕΕ προωθεί την καθολική πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας. Σύμφωνα με την ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη, η ΕΕ συμβάλλει στην ενίσχυση όλων των

τομέων των συστημάτων υγείας και στην επίτευξη προόδου προς την καθολική ιατροφαρμακευτική κάλυψη.

Βασικές τάσεις

- **Οι Ευρωπαίοι ζουν περισσότερα χρόνια από ποτέ** και αυτή η τάση αναμένεται να συνεχιστεί. Το 2016 το προσδόκιμο ζωής στην ΕΕ ήταν 81 έτη, δηλαδή 3,3 έτη περισσότερα από ό,τι το 2002.
- **Οι ανθυγιεινοί τρόποι ζωής** έχουν επιπτώσεις για την ανθρώπινη υγεία, τους κρατικούς προϋπολογισμούς και την παραγωγικότητα. Ο επιπολασμός του καπνίσματος στον πληθυσμό ηλικίας 15 ετών και άνω μειώθηκε σε 26 % το 2017. Ωστόσο, πάνω από το ήμισυ του ενήλικου πληθυσμού στην ΕΕ ήταν υπέρβαρο το 2014.
- Το 2017, το 1,6 % των πολιτών της ΕΕ ανέφεραν **ότι οι ανάγκες τους για ιατρική περίθαλψη** δεν καλύπτονταν, έναντι 3,4 % του πληθυσμού το 2011. Οι κύριοι λόγοι για τη μη κάλυψη των ιατρικών αναγκών είναι το κόστος και οι μεγάλες λίστες αναμονής.
- Ο αριθμός των θανάτων από **μη μεταδοτικές ασθένειες** πριν από την ηλικία των 65 ετών σημείωσε σταθερή πτώση μεταξύ του 2002 και του 2015. Ωστόσο, οι μη μεταδοτικές ασθένειες αναλογούν μέχρι και στο 80 % των δαπανών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Κι όμως, μόλις το 3 % περίπου των προϋπολογισμών για την υγεία επενδύεται στην πρόληψη. Οι θάνατοι στην ΕΕ λόγω του **HIV, της φυματίωσης και της ηπατίτιδας** σημείωσαν αρκετά σταθερή καθοδική πορεία μεταξύ του 2002 και του 2015. **Η μικροβιακή αντοχή** ευθύνεται για περίπου 33 000 θανάτους ετησίως στην ΕΕ, με κόστος 1,5 δις. EUR τον χρόνο σε δαπάνες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και απώλεια παραγωγικότητας.
- Η έκθεση στην **ατμοσφαιρική ρύπανση** που προκαλείται από λεπτά σωματίδια στις αστικές περιοχές μειώθηκε σχεδόν κατά 20 % στην ΕΕ κατά την περίοδο 2010-2015. Εντούτοις, η ατμοσφαιρική ρύπανση εξακολουθεί να είναι η υπ' αριθμόν ένα περιβαλλοντική αιτία πρόωρων θανάτων. Περισσότεροι από 400 000 άνθρωποι τον χρόνο πεθαίνουν πρόωρα στην ΕΕ λόγω της κακής ποιότητας του αέρα· εκατομμύρια υποφέρουν από αναπνευστικές και καρδιαγγειακές παθήσεις λόγω της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.
- Η οδική **ασφάλεια** στην ΕΕ έχει βελτιωθεί σημαντικά τις τελευταίες δεκαετίες. Η ΕΕ είναι πλέον η ασφαλέστερη περιοχή του κόσμου με 49 θανάτους ανά εκατομμύριο κατοίκων από τροχαία ατυχήματα. Κατά την περίοδο 2001-2010 ο αριθμός των θανάτων από τροχαία ατυχήματα στην ΕΕ μειώθηκε κατά 43 % και την περίοδο 2010-2017 κατά 20 % επιπλέον.

Παγκόσμια κατάταξη

Σύμφωνα με την έκθεση του παγκόσμιου δείκτη και των πινάκων επιδόσεων ΣΒΑ («SDG Index and dashboards report») για το 2018 (Ίδρυμα Bertelsmann και Δίκτυο Λύσεων

Βιώσιμης Ανάπτυξης - SDSN), η βαθμολογία 18 κρατών μελών της ΕΕ είναι υψηλότερη από 90 στα 100 για τον ΣΒΑ 3. 11 κράτη μέλη της ΕΕ βρίσκονται στις 20 πρώτες θέσεις της παγκόσμιας κατάταξης. Συνολικά, είναι ένας από τους τρεις ΣΒΑ με την υψηλότερη βαθμολογία στα κράτη μέλη της ΕΕ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2030

Η ΕΕ σύμφωνα με τις τρέχουσες τάσεις / με όλες τις παραμέτρους σταθερές

Για να συνεχίσουν να διασφαλίζουν την παροχή καθολικής ιατροφαρμακευτικής κάλυψης στην ΕΕ, τα συστήματα υγείας θα πρέπει να είναι ανθεκτικά στις μελλοντικές εξελίξεις και να εγγυώνται την προσβασιμότητα και την αποτελεσματικότητα. Θα πρέπει να υιοθετήσουν ένα μοντέλο που να δίνει μεγαλύτερη έμφαση στην πρόληψη των ασθενειών και στην προαγωγή της υγείας, να είναι πιο εξατομικευμένο και να αξιοποιεί τις ψηφιακές τεχνολογίες, ενώ θα πρέπει επίσης να ενισχυθεί η πρωτοβάθμια περίθαλψη και να αναπτυχθεί η ολοκληρωμένη περίθαλψη με επίκεντρο τον ασθενή. Θα είναι επίσης σημαντικό να μειωθεί η προσφορά και η ζήτηση παράνομων ναρκωτικών. Η ΕΕ εμμένει στη δέσμευσή της για την καταπολέμηση των μεταδοτικών και μη μεταδοτικών ασθενειών και της μικροβιακής αντοχής. Συντελείται σημαντική προσπάθεια για την προαγωγή της εφαρμογής επικυρωμένων βέλτιστων πρακτικών σε ευρύτερη κλίμακα. Η ΕΕ θα θέσει νέους ενδιάμεσους στόχους για τη μείωση των θανάτων από τροχαία ατυχήματα κατά 50 % μεταξύ του 2020 και του 2030, καθώς και για τη μείωση του αριθμού των σοβαρών τραυματισμών κατά το ήμισυ την ίδια περίοδο.

Ευκαιρίες / Θετικοί παράγοντες

Συμμετοχή της κοινωνίας και συμμετοχική πολιτική, αλλαγή συμπεριφοράς, υγιέστερο εργατικό δυναμικό και υγιέστερος πληθυσμός, εταιρική κοινωνική ευθύνη / υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά, βιώσιμα χρηματοοικονομικά, συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, πρόληψη και προαγωγή της υγείας, έρευνα και καινοτομία, νέες τεχνολογίες, ψηφιακός μετασχηματισμός της υγείας και της περίθαλψης, εστίαση στις ανθεκτικές κοινωνίες, εκπαίδευση, δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις, ανοικτό και δίκαιο εμπόριο.

Κίνδυνοι / Αρνητικοί παράγοντες

Φτώχεια, κοινωνικές ανισότητες και ανισότητες στον τομέα της υγείας, βιολογικές απειλές, κλιματική αλλαγή και περιβαλλοντικοί κίνδυνοι, αντίκτυπος της δημογραφικής γήρανσης και του πληθωρισμού κόστους που συνδέεται με τις καινοτόμες τεχνολογίες και τους κοινωνικοοικονομικούς κινδύνους στη δημοσιονομική βιωσιμότητα, γήρανση του πληθυσμού, ανθυγιεινές συνήθειες, γεωπολιτική αστάθεια και απειλές για την υγειονομική ασφάλεια.

Σημαντικότερα σημεία πολιτικής

Η ΕΕ σε διεθνές επίπεδο: Η ΕΕ συνεισέφερε στο πρόγραμμα εταιρικής σχέσης ΕΕ-Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας για την καθολική ιατροφαρμακευτική περίθαλψη με στόχο την ενίσχυση των συστημάτων υγείας σε περισσότερες από 35 χώρες εταίρους και υποστηρίζει τη βελτιωμένη ζήτηση υπηρεσιών οικογενειακού προγραμματισμού και πρόσβαση σε αυτές, τη μείωση των επιβλαβών παραδοσιακών πρακτικών και της βίας λόγω φύλου από κοινού με τον ΟΗΕ.

Σε επίπεδο ΕΕ: Όσον αφορά τη μικροβιακή αντοχή, η ΕΕ ενέκρινε ένα φιλόδοξο σχέδιο δράσης στο πλαίσιο της προσέγγισης «Μία υγεία» για να διαφυλαχθεί η δυνατότητα αποτελεσματικής αντιμετώπισης των λοιμώξεων στους ανθρώπους και τα ζώα. Το σχέδιο δράσης προβλέπει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη συνετή χρήση των αντιμικροβιακών στην ανθρώπινη υγεία, ενισχύει την έρευνα για νέα αντιμικροβιακά, εμβόλια και διαγνωστικές δοκιμές, παρέχει περαιτέρω κίνητρα για την καινοτομία, συμβάλλει στη διαμόρφωση επιστημονικά τεκμηριωμένων πολιτικών και νομικών μέτρων και καλύπτει τα κενά γνώσης. Όσον αφορά την πρόληψη, οι επικυρωμένες βέλτιστες πρακτικές

εφαρμόζονται σε ευρύτερη κλίμακα σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Σε επίπεδο κρατών μελών: Στη Σλοβακική Δημοκρατία, στον τομέα της δημόσιας υγείας, έχει δημιουργηθεί ένα δίκτυο γενικών και εξειδικευμένων συμβουλευτικών κέντρων για την υγεία, τα οποία παρέχουν συμβουλές με βάση την εξέταση των κύριων προσωπικών παραγόντων κινδύνου (όπως το κάπνισμα, η διατροφή, η σωματική άσκηση και το άγχος). Συμβάλλουν επίσης στην αύξηση της ευαισθητοποίησης και της συμμετοχής σε ιατρικούς ελέγχους και προληπτικές εξετάσεις.

Σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο: Το 2011 η διαδημοτική ένωση για την προστασία της φύσης στο Λουξεμβούργο δρομολόγησε το πρόγραμμα «Απολαύστε τη φύση - κατανάλωση τοπικών, βιολογικών και δίκαιων τροφίμων». Στόχος του έργου είναι να προωθήσει την κατανάλωση βιώσιμων τροφίμων στα κυλικεία των σχολείων των 33 δήμων που είναι μέλη της ένωσης και να προσφέρει οικονομικές ευκαιρίες για τους γεωργούς της περιοχής που έχουν αναλάβει συγκεκριμένες δεσμεύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος. Εκτός από τα κριτήρια που αφορούν τη διασφάλιση της γενικής προστασίας του περιβάλλοντος και της καλής μεταχείρισης των ζώων, οι γεωργοί που επιθυμούν να συμμετάσχουν στο έργο πρέπει να χρησιμοποιούν το 5 % της γης τους για την προστασία της βιοποικιλότητας. Στα σχολικά κυλικεία διατίθενται ειδικά μαθήματα κατάρτισης για το προσωπικό: «Γνωρίστε τους παραγωγούς», υγιεινά τρόφιμα, εποχικά μενού, ο αντίκτυπος των τροφίμων στο κλίμα και στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Σε επίπεδο εταιρειών: Η εταιρεία CureVac GmbH στη Γερμανία, με την υποστήριξη του ιδρύματος Bill and Melinda Gates, κέρδισε το πρώτο βραβείο στην ιστορία της ΕΕ για την ενθάρρυνση της καινοτομίας για την πρόοδο που έχει σημειώσει προς την ανάπτυξη καινοτόμου τεχνολογίας που διατηρεί τα εμβόλια σταθερά σε οποιαδήποτε θερμοκρασία περιβάλλοντος.

Σε επίπεδο κοινωνίας των πολιτών: Στο πλαίσιο του εθνικού προγράμματος υγείας στην Πολωνία, μη κυβερνητικές οργανώσεις ανέπτυξαν εργαλεία προληπτικού ελέγχου για τις διαταραχές της διάθεσης, υλικά για την παροχή βοήθειας σχετικά με ψυχικά προβλήματα, ραδιοφωνικά προγράμματα, δημοσιεύσεις και εκπαιδευτικές ταινίες, δημιούργησαν ένα διαδικτυακό φόρουμ και διεξήγαγαν ενημερωτικές εκστρατείες.

4 QUALITY EDUCATION

Χωρίς αποκλεισμούς και ισότιμη ποιότητα της εκπαίδευσης και προώθηση των ευκαιριών διά βίου μάθησης για όλους

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα

Συνοπτική εικόνα/Ποιοτική επισκόπηση

Η εκπαίδευση, η επαγγελματική κατάρτιση και η διά βίου μάθηση διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην οικοδόμηση μιας βιώσιμης, ανθεκτικής, ανταγωνιστικής και συνεκτικής Ευρώπης για το μέλλον, καθώς επιτρέπουν στους πολίτες να αξιοποιήσουν στο έπακρο τις δυνατότητές τους. Σε όλα τα στάδια της ζωής, η εκπαίδευση και η κατάρτιση αποτελούν κρίσιμες πτυχές της ανθρώπινης ανάπτυξης και βασικούς παράγοντες για την ανάπτυξη, την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή. Το μορφωτικό επίπεδο των νέων στην Ευρώπη παρουσιάζει σταθερή βελτίωση. Η ΕΕ βρίσκεται σε καλό δρόμο για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» όσον αφορά το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και το ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Έχει σημειωθεί

ικανοποιητική πρόοδος όσον αφορά τη συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, ενώ απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες στους τομείς των χαμηλών επιδόσεων στα μαθηματικά, τις θετικές επιστήμες και την κατανόηση κειμένου, των ψηφιακών δεξιοτήτων και της συμμετοχής των ενηλίκων στη μάθηση. Οι νέοι με αναπηρία ή που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών έχουν σημαντικά χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο. Τα άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και οι νέοι με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο αντιμετωπίζουν πολύ σοβαρά προβλήματα στην αγορά εργασίας. Σε διεθνές επίπεδο, πολλές χώρες εταίροι της ΕΕ συμμετέχουν σε διμερή προγράμματα στήριξης που τις βοηθούν να ενισχύσουν τα εκπαιδευτικά συστήματά τους, με ιδιαίτερη έμφαση στη βελτίωση της πρόσβασης σε ποιοτική βασική εκπαίδευση στις χώρες με χαμηλό εισόδημα, καθώς και στις ευάλωτες χώρες και στις χώρες που πλήττονται από συγκρούσεις, ιδίως για κορίτσια και περιθωριοποιημένες ομάδες.

Βασικές τάσεις

- Το ποσοστό των **ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση** μειώνεται συνεχώς από το 2002. Η μείωσή του από 17 % το 2002 σε 10,6 % το 2017 αποτελεί σαφή πρόοδο προς την επίτευξη του πρωταρχικού στόχου 10 % της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».
- Ο **πρωταρχικός στόχος της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»** το 40 % του πληθυσμού ηλικίας 30 έως 34 ετών να ολοκληρώνει την τριτοβάθμια εκπαίδευση έχει ουσιαστικά επιτευχθεί (39,9 % το 2017).
- Η **συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα** αυξάνεται σταθερά από το 2003. Ο στόχος της ΕΕ για τη συμμετοχή του 95 % των παιδιών μεταξύ 4 ετών και της ηλικίας της υποχρεωτικής εκπαίδευσης στην προσχολική εκπαίδευση επιτεύχθηκε το 2016, αν και εξακολουθούν να παρατηρούνται διαφορές μεταξύ των χωρών.
- Η ΕΕ έχει επίσης θέσει ως στόχο τη μείωση του **ποσοστού των παιδιών ηλικίας 15 ετών με χαμηλές επιδόσεις στην κατανόηση κειμένου, τα μαθηματικά και τις θετικές επιστήμες** σε λιγότερο από 15 % έως το 2020. Το ποσοστό των ατόμων με χαμηλές επιδόσεις και στα τρία γνωστικά αντικείμενα ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Η ΕΕ συνολικά υστερεί και στους τρεις τομείς και, σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία του 2015, η κατάσταση έχει επιδεινωθεί σε σύγκριση με το 2012 (φυσικές επιστήμες: 20,6 %, +4,0 εκατοστιαίες μονάδες· κατανόηση κειμένου: 19,7 %, +1,9 εκατοστιαίες μονάδες· μαθηματικά: 22,2 %, +0,1 εκατοστιαίες μονάδες).
- Το 2017, το 57 % του πληθυσμού της ΕΕ ηλικίας 16-64 ετών διέθετε τουλάχιστον τις **βασικές ψηφιακές δεξιότητες**.
- Το **ποσοστό απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων** αυξήθηκε από 76,9 % το 2015 σε 80,2 % το 2017, προσεγγίζοντας τον στόχο της ΕΕ του 82 %.
- Το ποσοστό των **νέων εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης** εξακολούθησε να μειώνεται και έφτασε στο 10,9 % το 2017 έναντι 13,2 % το 2012, που ήταν το υψηλότερο επίπεδο.
- Η **συμμετοχή των ενηλίκων** (ηλικίας 25-64 ετών) στη μάθηση ήταν 10,9 % το 2017, πολύ χαμηλότερη από τον στόχο για ποσοστό τουλάχιστον 15 %.

Παγκόσμια κατάταξη

Σύμφωνα με την έκθεση του παγκόσμιου δείκτη και των πινάκων επιδόσεων ΣΒΑ («SDG Index and dashboards report») για το 2018 (Ίδρυμα Bertelsmann και Δίκτυο Λύσεων Βιώσιμης Ανάπτυξης - SDSN), η βαθμολογία 16 κρατών μελών της ΕΕ είναι υψηλότερη από 90 στα 100 για τον ΣΒΑ 4. Επτά κράτη μέλη της ΕΕ βρίσκονται στις 20 πρώτες θέσεις της παγκόσμιας κατάταξης. Κατά μέσο όρο, είναι ένας από τους τρεις ΣΒΑ με την υψηλότερη βαθμολογία στα κράτη μέλη της ΕΕ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2030

Η ΕΕ σύμφωνα με τις τρέχουσες τάσεις / με όλες τις παραμέτρους σταθερές

Η αύξηση του μορφωτικού επιπέδου των νέων αναμένεται να συνεχιστεί στο μέλλον ως αποτέλεσμα διαρθρωτικών αλλαγών στις αγορές εργασίας, της δημογραφικής αλλαγής και των πολιτικών μεταρρυθμίσεων. Μέχρι το 2030, ο Ευρωπαϊκός Χώρος Εκπαίδευσης θα έχει εδραιωθεί και αναμένεται ότι δεν θα υπάρχουν σύνορα ή εμπόδια για τη μαθησιακή κινητικότητα και την ακαδημαϊκή συνεργασία χωρίς αποκλεισμούς. Όλοι οι νέοι θα πρέπει να συμμετέχουν σε εκπαίδευση και κατάρτιση καλύτερης ποιότητας ανεξάρτητα από το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρό τους, η οποία θα τους εξασφαλίζει περισσότερες και καλύτερες δεξιότητες. Η εκπαίδευση και η διά βίου μάθηση χωρίς αποκλεισμούς αναμένεται επίσης να συμβάλουν στη μείωση του αριθμού των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και στην αύξηση του αριθμού των εκπαιδευόμενων σε όλα τα επίπεδα. Επιπλέον, οι αλλαγές στις αγορές εργασίας αναμένεται να οδηγήσουν στην αύξηση της συμμετοχής των ενηλίκων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση. Οι πολίτες θα μπορούν να διασφαλίζουν την επικύρωση των δεξιοτήτων που ανέπτυξαν εκτός της τυπικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Σε όλες τις υπηρεσίες εκπαίδευσης και κατάρτισης η διάσταση της μάθησης στον χώρο εργασίας θα ενισχυθεί και θα αξιοποιηθεί η στενότερη συνεργασία με τις επιχειρήσεις και την κοινωνία των πολιτών. Η εντατικοποίηση των προσπαθειών για την ένταξη της εκπαίδευσης σχετικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη στα προγράμματα σπουδών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης θα εξακολουθήσει να είναι σημαντική.

Ευκαιρίες / Θετικοί παράγοντες

Συμμετοχή της κοινωνίας και συμμετοχική πολιτική, αλλαγή συμπεριφοράς, εταιρική κοινωνική ευθύνη / υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά, βιώσιμα χρηματοοικονομικά, συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, έρευνα και καινοτομία, ψηφιακές τεχνολογίες και διαδικτυακές πλατφόρμες, τεχνητή νοημοσύνη, αλλαγές στην αγορά εργασίας και στις ανάγκες δεξιοτήτων, εστίαση στις βιώσιμες και ανθεκτικές κοινωνίες.

Κίνδυνοι / Αρνητικοί παράγοντες

Ανισότητα ευκαιριών, φτώχεια, χαμηλό επίπεδο δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων, αναντιστοιχίες δεξιοτήτων, αυξανόμενα κενά γνώσης.

Σημαντικότερα σημεία πολιτικής

Σε επίπεδο ΕΕ: Προκειμένου να συμμορφωθεί με την πρώτη αρχή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, η Επιτροπή συντονίζει τη νέα ατζέντα δεξιοτήτων για την Ευρώπη και συνεργάζεται με τα κράτη μέλη για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης έως το 2025. Σκοπός είναι να βελτιωθούν οι διαστάσεις των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης που αφορούν την κατάργηση των αποκλεισμών, τη διά βίου μάθηση και την εστίαση στην καινοτομία. Τα μέτρα που παρουσιάστηκαν το 2018 για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης μέχρι το 2025 αφορούν την αυτόματη αμοιβαία αναγνώριση των τίτλων σπουδών και των περιόδων σπουδών στο εξωτερικό, τις βασικές ικανότητες, τις ψηφιακές δεξιότητες, τις κοινές αξίες και τη χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, την ποιοτική προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και τη βελτίωση της εκμάθησης και της διδασκαλίας των γλωσσών.

Σε επίπεδο κρατών μελών: Το 2016 η Σλοβενία δρομολόγησε ένα πρόγραμμα για τη βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας και της μαθησιακής εμπειρίας, το οποίο παρέχει την ευκαιρία σε εκπαιδευτικούς και καθοδηγητές να ενισχύσουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητές τους μέσω της εναλλαγής θέσεων εργασίας. Το πρόγραμμα θα συνεχιστεί έως το 2022 και έχει λάβει χρηματοδότηση ύψους 1,65 εκατ. EUR, εκ των οποίων τα 1,32 εκατ. EUR από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

Σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο: Μια πρωτοβουλία στην περιφέρεια του Βένετο, στην Ιταλία, η οποία χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, παρέχει τη δυνατότητα σε ενήλικες που δεν διαθέτουν τίτλους σπουδών ανώτερης δευτεροβάθμιας

εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με τίτλο επαγγελματικής εκπαίδευσης χαμηλού επιπέδου που δεν ανταποκρίνεται πλέον στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, να εξασφαλίσουν την αναγνώριση της προηγούμενης επαγγελματικής τους πείρας ή κατάρτισης και να συμμετάσχουν σε εξατομικευμένο πρόγραμμα επιμόρφωσης.

Σε επίπεδο εταιρειών: Το 2018 υπογράφηκε στη Γαλλία τριμερής συμφωνία για την εγκαινίαση τμήματος μάθησης χωρίς αποκλεισμούς για νέους και για ενηλίκους με αναπηρία στην περιφέρεια της Nouvelle-Aquitaine. Δώδεκα μαθητευόμενοι με αναπηρία θα εκπαιδευτούν στους τομείς των ηλεκτρονικών, της ηλεκτρικής ενέργειας και της ηλεκτρολογίας-μηχανολογίας. Οι μισοί από αυτούς θα φιλοξενηθούν στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης ηλεκτρικής ενέργειας Enedis και οι άλλοι μισοί σε εταιρείες που απασχολούν άτομα με αναπηρία.

Σε επίπεδο κοινωνίας των πολιτών: Το ToekomstATELIERdelAvenir (γνωστό και ως TADA) προσφέρει συμπληρωματική, μη υποχρεωτική εκπαίδευση προσανατολισμένη στην κοινωνία σε ευάλωτους εφήβους από μειονεκτούσες συνοικίες στις Βρυξέλλες, στο Βέλγιο. Στόχος του είναι να συμβάλει στη χειραφέτηση των νέων συμμετεχόντων και να αποτρέψει την απογοήτευση και τις αρνητικές συνέπειές της (όπως η μαθησιακή κόπωση, η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου, η παραβατικότητα, η ανεργία, η ακραία ριζοσπαστικοποίηση) και να συνεισφέρει στη βελτίωση της ένταξης και της κοινωνικής συνοχής.

5 GENDER EQUALITY

Επίτευξη της ισότητας των φύλων και χειραφέτηση όλων των γυναικών και κοριτσιών

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα

Συνοπτική εικόνα/Ποιοτική επισκόπηση

Η ΕΕ κατέχει ηγετική θέση σε παγκόσμιο επίπεδο στον τομέα της ισότητας των φύλων και έχει προοδεύσει κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών. Η πρόοδος αυτή έχει επιτευχθεί χάρη στη νομοθεσία για την ίση μεταχείριση, στη συνεκτίμηση της ισότητας των φύλων και σε ειδικά μέτρα για την προώθηση των δικαιωμάτων των γυναικών και της ισότητας των φύλων. Ο αριθμός των γυναικών που συμμετέχουν στην αγορά εργασίας της ΕΕ είναι μεγάλος και οι γυναίκες λαμβάνουν καλύτερη εκπαίδευση και κατάρτιση· εντούτοις, εξακολουθούν να υπερεκπροσωπούνται σε τομείς με χαμηλότερες αποδοχές και να υποεκπροσωπούνται σε θέσεις λήψης αποφάσεων. Οι διαφορές μεταξύ των φύλων όσον αφορά το εισόδημα και τη συνήθη σταδιοδρομία έχουν συχνά ως αποτέλεσμα χαμηλότερα συνταξιοδοτικά δικαιώματα για τις γυναίκες. Εξακολουθεί να υπάρχει ανάγκη και δυναμική για περαιτέρω βελτιώσεις. Σύμφωνα με ειδική έρευνα του Ευρωβαρόμετρου του 2017, ο γενικός πληθυσμός της ΕΕ τάσσεται σε μεγάλο βαθμό υπέρ της ισότητας των φύλων: το 84 % των Ευρωπαίων θεωρούν την ισότητα των φύλων σημαντική για τους ίδιους προσωπικά (μεταξύ των οποίων και το 80 % των ανδρών). Σε διεθνές επίπεδο, η ΕΕ ενσωματώνει τη διάσταση του φύλου στις εξωτερικές πολιτικές της, από τα εμπορικά μέσα ως την ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη και τις ενωσιακές πολιτικές γειτονίας και διεύρυνσης.

Βασικές τάσεις

- Ο δείκτης ισότητας των φύλων του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων (2017) αναδεικνύει τη γενικά θετική, αν και αργή, πρόοδο που έχει σημειωθεί την τελευταία δεκαετία υπέρ της ισότητας των φύλων. Η σημαντικότερη βελτίωση παρατηρήθηκε στον τομέα της εξουσίας (π.χ. λήψη αποφάσεων στον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα), ενώ

αυξήθηκαν οι ανισότητες των φύλων όσον αφορά τον χρόνο (π.χ. οικιακές εργασίες, ελεύθερος χρόνος, μη αμειβόμενα καθήκοντα φροντίδας). Υπάρχουν μεγάλες διακυμάνσεις στις επιδόσεις των κρατών μελών. Τα περισσότερα κράτη μέλη βελτίωσαν τη συνολική τους βαθμολογία από το 2005. Σε λίγα κράτη μέλη παρατηρείται στασιμότητα στη συνολική τους βαθμολογία ή ακόμη και ελαφρά πτώση της βαθμολογίας τους.

- Το **χάσμα απασχόλησης** μεταξύ ανδρών και γυναικών σε επίπεδο ΕΕ ήταν μικρότερο από 12 εκατοστιαίες μονάδες το 2017, ήτοι σημαντικά χαμηλότερο από το 2008, όταν είχε ανέλθει σε 15,1 εκατοστιαίες μονάδες. Η βελτίωση αυτή οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση του ποσοστού απασχόλησης των γυναικών. Η έλλειψη διαθέσιμων, προσβάσιμων και ποιοτικών επίσημων υπηρεσιών φροντίδας, ιδίως για μικρά παιδιά, είναι ένας από τους βασικούς παράγοντες που επιδρούν αρνητικά στη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας. Το 2016, μόλις το 32,9 % των παιδιών μεταξύ 0 και 3 ετών στην ΕΕ συμμετείχαν σε επίσημες υπηρεσίες εκπαίδευσης και φροντίδας έναντι 28 % το 2008.
- Το **μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων** έχει μειωθεί ελαφρά τα τελευταία έτη. Το 2016, οι ακαθάριστες ωριαίες αποδοχές των γυναικών ήταν κατά μέσο όρο 16,2 % χαμηλότερες από τις αντίστοιχες των ανδρών· μετά τη συνταξιοδότηση, το χάσμα αυτό διευρύνεται εκθετικά, καθώς το **συνταξιοδοτικό χάσμα μεταξύ των φύλων ανέρχεται σε 36,6 %**.
- Όσον αφορά την **ισότητα των φύλων στον τομέα της πολιτικής** στην ΕΕ, το ποσοστό των εδρών που κατέχουν γυναίκες στα εθνικά κοινοβούλια αυξήθηκε από 20,9 % το 2004 σε 29,7 % το 2018.
- Το 2017, το ένα τέταρτο των **μελών των διοικητικών συμβουλίων των μεγαλύτερων εισηγμένων εταιρειών** ήταν γυναίκες. Μεταξύ του 2003 και του 2017, παρατηρήθηκε μια σχεδόν σταθερή ετήσια αύξηση, η οποία ανήλθε σε 16,8 εκατοστιαίες μονάδες συνολικά.
- Ο τρόπος με τον οποίο οι γυναίκες και οι άνδρες διαθέτουν τον **χρόνο τους για καθήκοντα φροντίδας, οικιακές εργασίες και κοινωνικές δραστηριότητες** είναι πιο άνισος στην ΕΕ σε σύγκριση με 10 χρόνια πριν. Αυτή η επιδείνωση της ισότητας έχει παρατηρηθεί σε 12 κράτη μέλη, ενώ σε οκτώ κράτη μέλη διαπιστώθηκαν βελτιώσεις.
- Μία στις τρεις γυναίκες στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχει υποστεί **σωματική και/ή σεξουαλική βία** από την ηλικία των 15 ετών.

Παγκόσμια κατάταξη

Σύμφωνα με την έκθεση του παγκόσμιου δείκτη και των πινάκων επιδόσεων ΣΒΑ («SDG Index and dashboards report») για το 2018 (Ίδρυμα Bertelsmann και Δίκτυο Λύσεων Βιώσιμης Ανάπτυξης - SDSN), η βαθμολογία 11 κρατών μελών της ΕΕ είναι υψηλότερη από 80 στα 100 για τον ΣΒΑ 5. 11 κράτη μέλη της ΕΕ βρίσκονται στις 20 πρώτες θέσεις της παγκόσμιας κατάταξης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2030

Η ΕΕ σύμφωνα με τις τρέχουσες τάσεις / με όλες τις παραμέτρους σταθερές

Η συνέχιση της προόδου προς την επίτευξη της ισότητας των φύλων και της χειραφέτησης των γυναικών και των κοριτσιών προϋποθέτει την ανάληψη δεσμεύσεων, περισσότερη χρηματοδότηση και συνεχείς προσπάθειες από τους φορείς σε όλα τα επίπεδα, από τα μεμονωμένα νοικοκυριά μέχρι τα θεσμικά όργανα της ΕΕ. Μολονότι είναι σημαντικό να εφαρμοστούν ρυθμιστικά κίνητρα για την επιτάχυνση της προόδου, η ισότητα των φύλων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από πολιτιστικές και ηθικές αξίες, καθώς και από την εξέλιξη των κοινωνικών μεταβολών. Έως το 2030, αναμένεται ότι η ΕΕ θα έχει σημειώσει περαιτέρω πρόοδο όσον αφορά την οικονομική χειραφέτηση των γυναικών, την ισόρροπη εκπροσώπηση ανδρών και γυναικών στη λήψη αποφάσεων και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών. Η επίτευξη και η έκταση αυτής της προόδου εξαρτάται από το εξελισσόμενο πολιτιστικό και πολιτικό πλαίσιο, καθώς και από τα μελλοντικά ρυθμιστικά μέτρα.

Ευκαιρίες/Θετικοί παράγοντες

Συμμετοχή της κοινωνίας και συμμετοχική πολιτική, μεταβολές στα κοινωνικά πρότυπα, αλλαγή συμπεριφοράς, εταιρική κοινωνική ευθύνη / υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά, επίσημες δομές παιδικής φροντίδας, ισόρροπες ρυθμίσεις οικογενειακής άδειας, ευέλικτες εργασιακές ρυθμίσεις, ισόρροπο εκπαιδευτικό σύστημα, πρόσβαση σε νέες τεχνολογίες και προώθηση των τεχνολογικών δεξιοτήτων των γυναικών, ανοικτό και δίκαιο εμπόριο.

Κίνδυνοι / Αρνητικοί παράγοντες

Ανισότητα ευκαιριών, αντίδραση κατά της προόδου, αναντιστοιχίες δεξιοτήτων, απειλές κατά της ασφάλειας, επιστροφή στον οικονομικό προστατευτισμό σε παγκόσμιο επίπεδο.

Σημαντικότερα σημεία πολιτικής

Η ΕΕ σε διεθνές επίπεδο: Το 2015, η ΕΕ υιοθέτησε το δεύτερο σχέδιο δράσης της για την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών στις εξωτερικές σχέσεις (2016-2020). Τον Σεπτέμβριο του 2017 η Επιτροπή εγκαινίασε την κοινή πρωτοβουλία «Spotlight» της ΕΕ και του ΟΗΕ για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών.

Σε επίπεδο ΕΕ: Το 2015, η Επιτροπή ενέκρινε μια στρατηγική δέσμευση για την ισότητα των φύλων για την περίοδο 2016-2019. Η στρατηγική δέσμευση αποτελεί το πλαίσιο των συνεχιζόμενων εργασιών της Επιτροπής για την προαγωγή της ισότητας των φύλων και της χειραφέτησης των γυναικών και επικεντρώνεται στους ακόλουθους πέντε τομείς προτεραιότητας: 1) αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και της ισότιμης οικονομικής ανεξαρτησίας· 2) μείωση των διαφορών μεταξύ των φύλων όσον αφορά τους μισθούς, τις αποδοχές και τις συντάξεις· 3) προώθηση της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων· 4) καταπολέμηση της βίας λόγω φύλου και προστασία και στήριξη των θυμάτων· 5) προώθηση της ισότητας των φύλων και των δικαιωμάτων των γυναικών παγκοσμίως. Επιπλέον, η στρατηγική δέσμευση για την ισότητα των φύλων προβλέπει την ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας των φύλων σε όλες τις πολιτικές και τα χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ.

Σε επίπεδο κρατών μελών: Γενικά, η Δανία συγκεντρώνει υψηλή βαθμολογία στον τομέα της ισότητας των φύλων. Οι γυναίκες στη Δανία εργάζονται κατά κανόνα εκτός σπιτιού και αναπτύσσουν τη σταδιοδρομία τους παράλληλα με τη δημιουργία οικογένειας, με τη βοήθεια της γενναιόδωρης γονικής άδειας και των υπηρεσιών ημερήσιας φροντίδας που επιδοτούνται μέσω της φορολογίας. Η ισότητα των φύλων ωφελεί και τους άνδρες στη Δανία. Περνούν περισσότερο χρόνο με τις οικογένειές τους σε σύγκριση με πολλές άλλες χώρες. Η γονική άδεια μετά τη γέννηση του τέκνου μπορεί να κατανεμηθεί μεταξύ των γονέων, ενώ χάρη στο περιορισμένο ωράριο εργασίας, συχνά αυτός που παίρνει τα παιδιά από το κέντρο ημερήσιας φροντίδας είναι ο πατέρας.

Σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο: Η Γαλλία δημιούργησε ένα σύστημα ζευγών υποψηφίων για τις νομαρχιακές εκλογές, στο οποίο οι ψηφοφόροι ψηφίζουν μια ομάδα γυναικών και ανδρών υποψηφίων. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η ισότιμη εκπροσώπηση των φύλων σε νομαρχιακό επίπεδο και δημιουργούνται κοινές θέσεις λήψης αποφάσεων σχετικά με την εδαφική πολιτική, με αποτέλεσμα τον επιμερισμό των ευθυνών και τη βελτίωση των δυνατοτήτων εξισορρόπησης της επαγγελματικής και προσωπικής ζωής των πολιτικών προσώπων.

Σε επίπεδο εταιρειών: Η εταιρεία GründerRegio M e.V. συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο για την παροχή κατάρτισης, συμβουλών και ευκαιριών δικτύωσης σε γυναίκες επιχειρηματίες στο Μόναχο. Απευθύνεται σε γυναίκες που

επιστρέφουν στην αγορά εργασίας μετά την ανατροφή της οικογένειάς τους, καθώς και σε γυναίκες άνω των 50 ετών. Το έργο ονομάζεται GUIDE και έχει υποστηρίξει περίπου 5 000 γυναίκες επιχειρηματίες, εκ των οποίων το 56 % δημιούργησαν τη δική τους επιχείρηση.

Σε επίπεδο κοινωνίας των πολιτών: Δύο οργανισμοί στη Βουλγαρία διαχειρίζονται το έργο «Career ROCKET». Στο πλαίσιο του έργου, καθηγητές, διευθυντές σχολείων και σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού εκπαιδεύονται για να ενσωματώνουν την ισότητα των φύλων σε όλα τα μαθήματα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μέσω της παροχής πληροφοριών σχετικά με τη συμβολή των γυναικών στις θετικές επιστήμες, την τεχνολογία, την πολιτική, την ιστορία, τη γεωγραφία, τα μαθηματικά, τη λογοτεχνία, την τέχνη και τη μουσική.

Διασφάλιση της διαθεσιμότητας και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού και της αποχέτευσης για όλους

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα

Συνοπτική εικόνα/Ποιοτική επισκόπηση

Η πρόσβαση στο νερό είναι βασική ανθρώπινη ανάγκη. Το νερό είναι επίσης σημαντικός οικονομικός πόρος και αποτελεί τη ραχοκοκαλιά της βιοποικιλότητας και της ρύθμισης του κλίματος και των οικοσυστημάτων. Η προστασία των υδάτινων οικοσυστημάτων από τη ρύπανση και τις υδρομορφολογικές αλλαγές και η βιώσιμη χρήση του νερού είναι ζωτικής σημασίας για την κάλυψη των αναγκών των σημερινών και των μελλοντικών γενεών, καθώς και για τη διατήρηση της πολιτικής σταθερότητας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Η ολοκληρωμένη πολιτική της ΕΕ για τα ύδατα αποσκοπεί στην εξασφάλιση επαρκούς ποσότητας νερού καλής ποιότητας τόσο για τις ανάγκες του πληθυσμού όσο και για το περιβάλλον, μέσω της ρύθμισης των κύριων πιέσεων (γεωργία, βιομηχανία, αστικά λύματα), των χρήσεων του νερού (ύδατα κολύμβησης, υπόγεια ύδατα, πόσιμο νερό) και μέσω της ολοκληρωμένης διαχείρισης των υδάτων. Η συντριπτική πλειοψηφία των Ευρωπαίων πολιτών έχουν πρόσβαση σε βασικές υποδομές αποχέτευσης και διαθέτουν σύνδεση σε συστήματα τουλάχιστον δευτεροβάθμιας επεξεργασίας των λυμάτων. Επιπλέον, οι Ευρωπαίοι πολίτες απολαμβάνουν πόσιμο νερό πολύ υψηλής ποιότητας. Ωστόσο, η πίεση που προκαλεί η αστικοποίηση, η διάχυτη ρύπανση από τη γεωργία και τη βιομηχανία και η κλιματική αλλαγή επηρεάζουν την ποιότητα του νερού και τη μακροπρόθεσμη εξασφάλιση των υδάτινων πόρων. Σε παγκόσμιο επίπεδο, η ΕΕ προωθεί τη διαθεσιμότητα και τη βιώσιμη διαχείριση του νερού και της αποχέτευσης για όλους μέσω της ευρωπαϊκής κοινής αντίληψης για την ανάπτυξη και των ενωσιακών πολιτικών γειτονίας και διεύρυνσης.

Βασικές τάσεις

- Το ποσοστό των ανθρώπων που δεν διαθέτουν **βελτιωμένες εγκαταστάσεις αποχέτευσης** στα σπίτια τους μειώθηκε από 3,2 % το 2007 σε μόλις 2,0 % του ευρωπαϊκού πληθυσμού το 2017. Ο αριθμός των ανθρώπων που διαθέτουν σύνδεση σε **συστήματα δευτεροβάθμιας επεξεργασίας λυμάτων** αυξήθηκε μεταξύ του 2010 και του 2015. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν διαφορές μεταξύ των κρατών μελών, καθώς ορισμένα αντιμετωπίζουν ακόμα σημαντικά προβλήματα. Οι αστικές απορροές ή τα παντοροϊκά συστήματα αποχέτευσης που προκαλούν τεράστια ρύπανση σε περίπτωση σφοδρών βροχοπτώσεων είναι ένα νέο και σημαντικό είδος ρύπανσης.
- Η ποιότητα των υδάτων **κολύμβησης ήταν εξαιρετική στο 86,3 % του συνόλου των παράκτιων περιοχών κολύμβησης** και στο 82,1 % των εσωτερικών περιοχών κολύμβησης

το 2017.

- **Η ποιότητα των υδάτων στους ποταμούς της Ευρώπης** βελτιώθηκε σημαντικά μεταξύ του 2000 και του 2014· οι μέσες συγκεντρώσεις φωσφορικών αλάτων στους ευρωπαϊκούς ποταμούς ακολουθούν καθοδική πορεία.
- Μολονότι έχει σημειωθεί πρόοδος σε διάφορες περιοχές, μόνο το 40 % των **επιφανειακών υδάτων** βρίσκονταν σε καλή οικολογική κατάσταση το 2015· **τα υπόγεια ύδατα** σημειώνουν καλύτερες επιδόσεις, καθώς το 74 % ήταν σε καλή χημική κατάσταση και το 89 % σε καλή ποσοτική κατάσταση. Μολονότι η νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης έχει μειωθεί τα τελευταία 20 χρόνια, τα προβλήματα παραμένουν. Τα νιτρικά άλατα είναι ο συνηθέστερος ρύπος που προκαλεί την κακή χημική κατάσταση των υπόγειων υδάτων στην ΕΕ. Αυτό είναι ιδιαίτερα προβληματικό επειδή τα υπόγεια ύδατα, μαζί με τα τρεχούμενα επιφανειακά ύδατα, είναι σημαντική πηγή πόσιμου νερού στην Ευρώπη.
- **Η πίεση νερού** είναι χαμηλή στις περισσότερες χώρες της ΕΕ, αλλά υψηλή σε ορισμένες από αυτές, κυρίως στις χώρες της Νότιας Ευρώπης, ενώ το φαινόμενο εντείνεται και στην Δυτική και Βόρεια Ευρώπη.
- Προκειμένου να μειωθεί η λειψυδρία, όλοι οι σχετικοί τομείς πρέπει να χρησιμοποιούν το γλυκό νερό με αποδοτικό τρόπο. **Η άντληση υδάτων** έχει μειωθεί στην Ευρώπη την τελευταία δεκαετία, ενώ **η αποδοτική χρήση του νερού** έχει αυξηθεί. **Η μέση κατανάλωση πόσιμου νερού** μειώθηκε τα τελευταία 20 έτη από περίπου 200:1 σε 120:1 ανά άτομο την ημέρα.

Παγκόσμια κατάταξη

Σύμφωνα με την έκθεση του παγκόσμιου δείκτη και των πινάκων επιδόσεων ΣΒΑ («SDG Index and dashboards report») για το 2018 (Ίδρυμα Bertelsmann και Δίκτυο Λύσεων Βιώσιμης Ανάπτυξης - SDSN), η βαθμολογία 25 κρατών μελών της ΕΕ είναι υψηλότερη από 80 στα 100 για τον ΣΒΑ 6. Τρία κράτη μέλη της ΕΕ βρίσκονται στις 20 πρώτες θέσεις της παγκόσμιας κατάταξης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2030

Η ΕΕ σύμφωνα με τις τρέχουσες τάσεις / με όλες τις παραμέτρους σταθερές

Συνολικά, η πρόοδος που σημειώνει η ΕΕ στον τομέα της βιώσιμης διαχείρισης του νερού και της αποχέτευσης αναμένεται να συνεχιστεί. Σχεδόν όλοι οι πολίτες θα έχουν εύκολη πρόσβαση σε υπηρεσίες ύδατος —όπως το πόσιμο νερό και η επεξεργασία των λυμάτων— και σε εγκαταστάσεις αποχέτευσης. Ωστόσο, απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες για να εξασφαλιστεί πλήρης πρόσβαση για όλους τους πολίτες της ΕΕ, να διασφαλιστεί η επεξεργασία των λυμάτων βάσει των απαιτούμενων προτύπων σε ολόκληρη την επικράτεια και να επιτευχθεί η καλή κατάσταση όλων των υδατικών συστημάτων της Ευρώπης. Οι νεοεμφανιζόμενοι ρύποι που προκαλούν ανησυχία, όπως τα μικροπλαστικά και οι φαρμακευτικές ουσίες, θα πρέπει επίσης να τύχουν ιδιαίτερης προσοχής τα επόμενα έτη. Η διάχυτη ρύπανση από τη γεωργία πρέπει να μειωθεί ακόμα περισσότερο. Η αποδοτική χρήση του νερού πρέπει να βελτιωθεί περαιτέρω. Τέλος, η κλιματική αλλαγή και οι επιβαρυντικές επιπτώσεις της στα φαινόμενα της ξηρασίας και των πλημμυρών στις περιφέρειες της ΕΕ αυξάνουν την ανάγκη για την ενίσχυση του βιώσιμου χαρακτήρα της διαχείρισης του νερού. Η κλιματική αλλαγή θα επιδεινώσει την πίεση νερού που γίνεται ήδη αισθητή στα υδατικά συστήματα, κυρίως στη Νότια Ευρώπη, αλλά ολοένα και περισσότερο και σε άλλα μέρη της ηπείρου. Η εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας για τα ύδατα και η εκπόνηση νέας νομοθεσίας, όπως οι πρόσφατες προτάσεις για το πόσιμο νερό και για την επαναχρησιμοποίηση, θα συμβάλουν στην αντιμετώπιση των εν λόγω προκλήσεων. Η τρέχουσα διαδικασία αξιολόγησης / ελέγχου καταλληλότητας σημαντικού μέρους της νομοθεσίας της ΕΕ για τα ύδατα θα συμβάλει στον καθορισμό της ενδεχόμενης ανάγκης προσαρμογής του νομοθετικού πλαισίου για την πλήρη επίτευξη των σχετικών ΣΒΑ.

Ευκαιρίες / Θετικοί παράγοντες

Αλλαγή συμπεριφοράς, συμμετοχή της κοινωνίας και συμμετοχική πολιτική, πίεση της κοινωνίας για βιώσιμα συστήματα τροφίμων και βιώσιμες αλυσίδες παραγωγής, εταιρική κοινωνική ευθύνη / υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά, βιώσιμα χρηματοοικονομικά, συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, ψηφιοποίηση, βελτίωση των δεδομένων μέσω της χρήσης εργαλείων γεωσκόπησης, όπως το παγκόσμιο σκέλος της ενωσιακής υπηρεσίας παρακολούθησης ξηράς του Copernicus, αύξηση της επαναχρησιμοποίησης του νερού, τεχνητή νοημοσύνη και νέες τεχνολογίες, έρευνα και καινοτομία, διαδίκτυο των πραγμάτων, κυκλική οικονομία, πολυμέρεια.

Κίνδυνοι / Αρνητικοί παράγοντες

Φτώχεια και ανισότητα ευκαιριών, κλιματική αλλαγή, διάχυτη ρύπανση από τη γεωργία, αστικοποίηση, οργανικοί ρύποι, κατάλοιπα φαρμακευτικών ουσιών, πλαστικά απόβλητα, βιομηχανική παραγωγή, οικιακές απορρίψεις, γεωπολιτική αστάθεια και απειλές κατά της ασφάλειας, οικονομική προσιτότητα και τιμή του νερού.

Σημαντικότερα σημεία πολιτικής

Σε επίπεδο ΕΕ: Οι ευρωπαϊκές δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας στον τομέα των υδάτων προάγουν λύσεις για τις συναφείς προκλήσεις. Η εταιρική σχέση στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας στην περιοχή της Μεσογείου (PRIMA), πρωτοβουλία με προϋπολογισμό 494 εκατ. EUR, επικεντρώνεται στη λειψυδρία, τη γεωργία και την επισιτιστική ασφάλεια στην περιοχή της Μεσογείου.

Σε επίπεδο κρατών μελών: Στην Κύπρο, το ανακυκλωμένο νερό είναι ένας σταθερός πόρος που χρησιμοποιείται ολοένα και περισσότερο, μεταξύ άλλων για την άρδευση και την προστασία από την ξηρασία. Έχουν ήδη δρομολογηθεί δύο έργα με τη βοήθεια των ευρωπαϊκών κονδυλίων: το πρόγραμμα επαναχρησιμοποίησης υδάτων της Ανθούπολης και το πρόγραμμα επαναχρησιμοποίησης υδάτων της Λάρνακας.

Σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο: Στην περιφέρεια Dolnośląskie της Πολωνίας χτίζεται ο αντιπλημμυρικός ταμιευτήρας Racibórz Dolny. Το ολοκληρωμένο πρόγραμμα αντιπλημμυρικής προστασίας αποσκοπεί στην παροχή προστασίας από τις πλημμύρες του ποταμού Oder με την αποκατάσταση της φυσικής ικανότητας συγκράτησης πλημμυρών της κοιλάδας του ποταμού Odra και της φυσικής αναβαθμίδας της πλημμυρικής πεδιάδας του ποταμού.

Σε επίπεδο εταιρειών: Εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων σε όλη την Ευρώπη έχουν αρχίσει να χρησιμοποιούν την ενέργεια και άλλους πόρους που περιέχονται στα απόβλητα για να μειώσουν την κατανάλωση ενέργειας ή ακόμα και να παραγάγουν οι ίδιες ενέργεια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι μια μονάδα επεξεργασίας των υδάτων του ποταμού Aarhus στην πόλη Marselisborg, στη Δανία, η οποία παράγει περισσότερο από το 150 % της ενέργειας που χρειάζεται για τη λειτουργία της επενδύοντας σε αποδοτικότερες τεχνολογίες.

Σε επίπεδο κοινωνίας των πολιτών: Η Μάλτα ενθαρρύνει τη συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων στην βελτίωση της διαχείρισης του νερού και της αποχέτευσης. Μέσω του κύκλου σχεδιασμού για τις λεκάνες απορροής ποταμών εξασφαλίζεται η υψηλή συμμετοχή των κοινοτήτων και των ενδιαφερομένων, καθώς για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με ορισμένα μέτρα θα χρειαστεί να σταθμιστούν τα συμφέροντα των διαφόρων ομάδων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα

Συνοπτική εικόνα/Ποιοτική επισκόπηση

Χάρη στους στόχους της για την ενέργεια και το κλίμα στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», η ΕΕ βρίσκεται στον σωστό δρόμο για την εξασφάλιση ασφαλούς, οικονομικά προσιτής και καθαρής ενέργειας για όλους τους Ευρωπαίους. Έχει ήδη επιτευχθεί αξιοσημείωτη πρόοδος όσον αφορά την αύξηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και η ΕΕ συνεχίζει τις προσπάθειες για τη μετάβαση σε καθαρή ενέργεια. Η μετάβαση της ΕΕ από μια οικονομία με βάση τα ορυκτά καύσιμα σε μια οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών με ένα ψηφιακό ενεργειακό σύστημα με επίκεντρο τον καταναλωτή εξελίσσεται στη νέα πραγματικότητα. Η αποσύνδεση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν συνεχίζεται, με κινητήρια δύναμη την καινοτομία. Επίσης έχει αποσυνδεθεί η οικονομική ανάπτυξη από την κατανάλωση ενέργειας. Οι παγκόσμιες αλλαγές στην παραγωγή και τη ζήτηση ενέργειας έχουν σημαντικό αντίκτυπο στη γεωπολιτική και τη βιομηχανική ανταγωνιστικότητα. Αυτό συνεπάγεται σημαντικές προκλήσεις για την Ευρώπη, παράλληλα όμως δημιουργεί και μοναδικές ευκαιρίες. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΕ θέλει να ενισχύσει τον ρόλο της ως παγκόσμιας ηγετικής δύναμης στη μετάβαση σε καθαρή ενέργεια, παρέχοντας παράλληλα ενεργειακή ασφάλεια σε όλους τους πολίτες. Με την Ενεργειακή Ένωση, η ΕΕ επιδιώκει την παροχή ασφαλούς, οικονομικά προσιτής, βιώσιμης και καθαρής ενέργειας για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις της ΕΕ. Στον εξωτερικό τομέα, η ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη εστιάζει στην αύξηση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, σύγχρονες, αξιόπιστες και βιώσιμες ενεργειακές υπηρεσίες, στην ενίσχυση της υιοθέτησης μέτρων για την ανανεώσιμη ενέργεια και την ενεργειακή απόδοση, καθώς και στη συμβολή στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Η ΕΕ πρωτοπορεί ενθαρρύνοντας τις ιδιωτικές επενδύσεις στον τομέα της βιώσιμης ενέργειας με τα συνδυαστικά μέσα της, το Εξωτερικό Επενδυτικό Σχέδιο της ΕΕ και την πρωτοβουλία της για τη χρηματοδότηση της ηλεκτροδότησης. Οι πολιτικές γειτονίας και διεύρυνσης συμβάλλουν επίσης σε αυτόν τον τομέα.

Βασικές τάσεις

- Στην Ευρώπη κυριαρχούν τάσεις «αποσύνδεσης» της οικονομικής ανάπτυξης από τις εισροές ενέργειας και τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου που αυτές συνεπάγονται. Από το 1990 έως το 2017, οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου μειώθηκαν κατά 22 %, ενώ το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 58 %. Η παραγωγικότητα της ενέργειας και η ένταση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της κατανάλωσης ενέργειας παρουσιάζουν σχεδόν αδιάλειπτη βελτίωση από το 2000 στην ΕΕ.
- Η ΕΕ επιδιώκει την επίτευξη του στόχου ενεργειακής απόδοσης του 20 % που έχει θέσει για το 2020. Μεταξύ του 2005 και του 2016, η κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας στην ΕΕ μειώθηκε κατά 9,9 % και η κατανάλωση τελικής ενέργειας κατά 7,1 %.
- Η ΕΕ βρίσκεται σε καλό δρόμο για την επίτευξη του στόχου της το μερίδιο της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στην κατανάλωση τελικής ενέργειας να ανέρχεται σε τουλάχιστον 20 % έως το 2020. Η χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές αυξάνεται συνεχώς στην ΕΕ την τελευταία δεκαετία και ανήλθε από 9,0 % σε 17 % της ακαθάριστης κατανάλωσης τελικής ενέργειας μεταξύ του 2005 και του 2016. Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στη θέσπιση ενός προβλέψιμου ενωσιακού ρυθμιστικού πλαισίου, στην αύξηση της αποδοτικότητας των τεχνολογιών, στη μείωση του κόστους των τεχνολογιών ανανεώσιμων

πηγών ενέργειας και στον μεγαλύτερο προσανατολισμό της στήριξης στην αγορά.

- Η ΕΕ εξακολουθεί να βασίζεται **στις εισαγωγές καυσίμων από τρίτες χώρες** για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών της. Η εξάρτηση της ΕΕ από τις εισαγωγές, η οποία ανέρχεται σε 53,6 %, παρέμεινε σχεδόν σταθερή μεταξύ του 2006 και του 2016, ενώ η παραγωγή ενέργειας μειώθηκε κατά 14 % κατά την ίδια περίοδο. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου παρατηρήθηκε επίσης σταθερή μείωση της κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας κατά περίπου 10 %.
- Έχει σημειωθεί πρόοδος προς τη βελτίωση **της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή ενέργεια**. Τα τελευταία έτη, μειώθηκε ο αριθμός των ατόμων που αδυνατούσαν να θερμάνουν επαρκώς το σπίτι τους. Το 2017, το 8,1 % του πληθυσμού της ΕΕ ανέφερε ότι δεν είχε πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή ενέργεια, ποσοστό κατά 2,8 εκατοστιαίες μονάδες χαμηλότερο από το 2007.

Παγκόσμια κατάταξη

Σύμφωνα με την έκθεση του παγκόσμιου δείκτη και των πινάκων επιδόσεων ΣΒΑ («SDG Index and dashboards report») για το 2018 (Ίδρυμα Bertelsmann και Δίκτυο Λύσεων Βιώσιμης Ανάπτυξης - SDSN), η βαθμολογία 26 κρατών μελών της ΕΕ είναι υψηλότερη από 80 στα 100 για τον ΣΒΑ 7. Επτά κράτη μέλη της ΕΕ βρίσκονται στις 20 πρώτες θέσεις της παγκόσμιας κατάταξης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2030

Η ΕΕ σύμφωνα με τις τρέχουσες τάσεις / με όλες τις παραμέτρους σταθερές

Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να σημειώνει πρόοδο προς την εξασφάλιση οικονομικά προσιτής, αξιόπιστης, βιώσιμης και σύγχρονης ενέργειας για όλους με βάση το φιλόδοξο ρυθμιστικό πλαίσιο που έχει συμφωνηθεί σε επίπεδο ΕΕ. Έως το 2030, οι βασικοί στόχοι της ΕΕ απαιτούν μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 40 %, μερίδιο ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στην ΕΕ τουλάχιστον 32 % και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης κατά τουλάχιστον 32,5 %. Οι στόχοι αυτοί θέτουν τις αναγκαίες βάσεις για έναν βαθύ κοινωνικό μετασχηματισμό που θα οδηγήσει σε ένα καθαρό και βιώσιμο ενεργειακό μέλλον. Το πρόγραμμα διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη» θα εξακολουθήσει να στηρίζει την ανάπτυξη ενεργειακών υποδομών. Στο πλαίσιο του νέου προγράμματος πλαισίου «Ορίζων Ευρώπη», έχει προταθεί ένα εντατικό πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας, με προϋπολογισμό ύψους 15 δισ. EUR για την ενέργεια, την κινητικότητα και το κλίμα. Συνολικά, για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2021-2027, ο προτεινόμενος στόχος του 25 % όσον αφορά την ενσωμάτωση της διάστασης του κλίματος στις πολιτικές της ΕΕ σημαίνει ότι ένα στα τέσσερα ευρώ πρέπει να επενδύεται σε ζητήματα σχετικά με το κλίμα, τα οποία αφορούν και τον τομέα της ενέργειας. Για να διασφαλιστεί η επίτευξη της Ενεργειακής Ένωσης πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες, συμπεριλαμβανομένου του ενεργού διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών και τους ενδιαφερόμενους φορείς, καθώς η συνεισφορά και η δέσμευσή τους αποτελούν το κλειδί για την επιτυχία της ενεργειακής μετάβασης.

Ευκαιρίες/Θετικοί παράγοντες

Αλλαγή συμπεριφοράς, ενημέρωση, προστασία και χειραφέτηση των καταναλωτών, κοινωνική συμμετοχή και συμμετοχική πολιτική, προληπτικές πολιτικές για τη δίκαιη μετάβαση, εταιρική κοινωνική ευθύνη / υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά, νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες, συμμετοχική χρηματοδότηση και άλλες μορφές καινοτόμου χρηματοδότησης, βιώσιμα χρηματοοικονομικά, συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, φορολόγηση των πόρων, διαδίκτυο των πραγμάτων, εκπαίδευση, ψηφιοποίηση, τεχνητή νοημοσύνη και νέες τεχνολογίες, έρευνα και καινοτομία, κυκλική οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, κινητικότητα χαμηλών και μηδενικών εκπομπών, ανθεκτικές κοινωνίες, πολυμέρεια.

Κίνδυνοι / Αρνητικοί παράγοντες

Αύξηση της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας λόγω της ψηφιοποίησης, αστάθεια των τιμών της ενέργειας, συνέχιση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα και των επιδοτήσεων ορυκτών καυσίμων, μη αλλαγή συμπεριφοράς, επιβράδυνση της υλοποίησης πολιτικών, χαμηλό επίπεδο δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων, ψηφιακό χάσμα, κλιματική αλλαγή, γεωπολιτική αστάθεια και απειλές κατά της ασφάλειας, υψηλότερο σχετικό κόστος της μετάβασης για τα άτομα μέσου και χαμηλού εισοδήματος.

Σημαντικότερα σημεία πολιτικής

Η ΕΕ σε διεθνές επίπεδο: Τον Μάιο του 2017, προκειμένου να δώσει νέα ώθηση στην εταιρική σχέση Αφρικής-ΕΕ, η ΕΕ πρότεινε τη στρατηγική για την «ενεργειακή τροφοδότηση της Αφρικής». Η ΕΕ έχει δεσμευτεί να ενθαρρύνει τις δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις στη βιώσιμη ενέργεια στην Αφρική, ιδίως στο πλαίσιο του Εξωτερικού Επενδυτικού Σχεδίου, καθώς και να εμβαθύνει τις στρατηγικές συμμαχίες και τη συνεργασία.

Σε επίπεδο ΕΕ: Η ίδρυση Ευρωπαϊκής Ενεργειακής Ένωσης έχει εξελιχθεί σε βασική προτεραιότητα της Επιτροπής. Έχουν εγκριθεί πρωτοβουλίες για την επίτευξη της Ενεργειακής Ένωσης. Συγκεκριμένα, η δέσμη μέτρων «Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους» του 2016 θα οδηγήσει στη δημιουργία ενός πιο ανταγωνιστικού, σύγχρονου και καθαρού ενεργειακού συστήματος γύρω από τους τρεις κύριους στόχους: προτεραιότητα στην ενεργειακή απόδοση, επίτευξη παγκόσμιας πρωτοπορίας στην ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές και παροχή δίκαιων συναλλακτικών όρων για τους καταναλωτές.

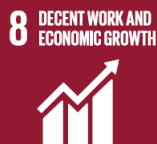
Σε επίπεδο κρατών μελών: Το 2013, περισσότεροι από 40 οργανισμοί στις Κάτω Χώρες (τοπικές και εθνικές κυβερνήσεις, εταιρείες, συνδικαλιστικές και περιβαλλοντικές οργανώσεις) υπέγραψαν συμφωνία στον τομέα της ενέργειας για τη βιώσιμη ανάπτυξη, με στόχο την αύξηση του μεριδίου της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές από 5,8 % το 2015 σε 16 % το 2023. Η συμφωνία καθορίζει στόχους για τη μετάβαση στα οχήματα μηδενικών εκπομπών: έως το 2035, όλα τα νέα αυτοκίνητα θα πρέπει να έχουν μηδενικές εκπομπές, ενώ το 2050 όλα τα αυτοκίνητα σε κυκλοφορία πρέπει να έχουν μηδενικές εκπομπές.

Σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο: Η Βουδαπέστη είναι μέλος του Συμφώνου των Δημάρχων, μιας πρωτοβουλίας που χρηματοδοτείται από την ΕΕ, στην οποία συμμετέχουν δήμοι και περιφέρειες που έχουν δεσμευτεί να εφαρμόζουν τους στόχους της ΕΕ για το κλίμα και την ενέργεια. Από το 2011, ένα από τα πιο διάσημα ιαματικά λουτρά της —το λουτρό Szechenyi—, ο ζωολογικός κήπος που βρίσκεται στην περιοχή και η τοπική εταιρεία τηλεθέρμανσης έχουν συνάψει εταιρική σχέση για την εξοικονόμηση ανθρακούχων εκπομπών και τη μείωση των ενεργειακών δαπανών. Η θερμότητα των ιαματικών νερών του Szechenyi ανακυκλώνεται και διοχετεύεται στον ζωολογικό κήπο της Βουδαπέστης, όπου εφοδιάζει με θερμό αέρα 26 κτίρια, στα οποία φιλοξενούνται περίπου 350 είδη ζώων και σχεδόν 500 φυτά.

Σε επίπεδο εταιρειών: Η εταιρεία ηλεκτρικής ενέργειας Fortum Jelgava, η οποία ιδρύθηκε το 2008 στη Jelgava, στη Λετονία, ανακαίνισε το δίκτυο θέρμανσης της πόλης αντικαθιστώντας τον λέβητα φυσικού αερίου με νέα μονάδα συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας από βιομάζα, η οποία χρησιμοποιεί ροκανίδι. Το σύστημα τηλεθέρμανσης της πόλης έχει μεταβεί σχεδόν εξ ολοκλήρου από τα ορυκτά καύσιμα στην ξυλεία, που είναι ανανεώσιμη πηγή ενέργειας τοπικής προέλευσης.

Σε επίπεδο κοινωνίας των πολιτών: Οι κοινότητες ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές είναι οντότητες μέσω των οποίων οι πολίτες και/ή οι τοπικές αρχές κατέχουν ή συμμετέχουν στην παραγωγή και/ή χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Έχουν δρομολογήσει πάνω από 2 500 πρωτοβουλίες σε επίπεδο ΕΕ και διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην ενεργοποίηση της ενεργειακής μετάβασης στην Ευρώπη. Η τοπική διάσταση και το αίσθημα ευθύνης που συνεπάγονται αυτές οι πρωτοβουλίες ενισχύουν την κοινωνική αποδοχή για έργα στον τομέα

της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, και ιδίως της αιολικής ενέργειας. Επίσης, οι πρωτοβουλίες αυτές μειώνουν το κόστος, καθώς καθίστανται διαθέσιμες οι καταλληλότερες τοποθεσίες.

Προώθηση της διαρκούς, χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης, καθώς και της πλήρους και παραγωγικής απασχόλησης και της αξιοπρεπούς εργασίας για όλους

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα

Συνοπτική εικόνα / Ποιοτική επισκόπηση

Χάρη στην ανάκαμψη της Ευρώπης από την οικονομική κρίση, η απασχόληση σημειώνει σταθερή αύξηση. Οι επενδύσεις έχουν σχεδόν επανέλθει στα προ κρίσης επίπεδα και τα δημόσια οικονομικά βελτιώνονται, παρόλο που υφίστανται κίνδυνοι δυσμενέστερων εξελίξεων για την ανάκαμψη. Ωστόσο, η επέκταση δεν ωφελεί κατά τον ίδιο τρόπο όλους τους πολίτες και όλα τα κράτη μέλη, καθώς ειδικά η ανεργία παραμένει υψηλή σε ορισμένες χώρες. Οι τάσεις των επενδύσεων και της παραγωγικότητας υποδηλώνουν ότι μπορούν να γίνουν περισσότερα για την ενίσχυση της ανάκαμψης και τη μετάβαση σε μια πιο βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη ενόψει των μακροπρόθεσμων παγκόσμιων προκλήσεων της δημογραφικής αλλαγής και της ψηφιοποίησης. Παράλληλα με τις συνεχιζόμενες προσπάθειες για την επίτευξη βιώσιμων δημόσιων οικονομικών, η ΕΕ συνεχίζει να προωθεί τις επενδύσεις, ιδίως στους τομείς της εκπαίδευσης, των δεξιοτήτων και της Ε&Α, καθώς και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση της αποδοτικότητας του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και των αγορών προϊόντων και εργασίας. Το «Επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη» είναι καθοριστικής σημασίας για την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων σε στρατηγικούς τομείς της ευρωπαϊκής οικονομίας. Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση των αγορών εργασίας και των κοινωνικών πολιτικών θα πρέπει να βοηθούν το εργατικό δυναμικό να αποκτά τις δεξιότητες που απαιτούνται για τη μετάβαση στην πράσινη οικονομία και να προωθούν τη βελτίωση της πρόσβασης και ίσες ευκαιρίες στην αγορά εργασίας, δίκαιες συνθήκες εργασίας και βιώσιμα και επαρκή συστήματα κοινωνικής προστασίας. Θα πρέπει επίσης να συμβάλλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας και, ως εκ τούτου, στην αύξηση των μισθών. Η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων μπορεί να βελτιώσει την οικειοποίηση, τις επιπτώσεις και την υλοποίησή τους. Σε διεθνές επίπεδο, η ΕΕ επιδιώκει τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, τη δημιουργία αξιοπρεπών θέσεων εργασίας και την προαγωγή των εργασιακών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ως παραδείγματα εξωτερικής δράσης στο πλαίσιο αυτό μπορούν να αναφερθούν η ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη, το Εξωτερικό Επενδυτικό Σχέδιο της ΕΕ, το σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία (2015-2019), καθώς και η δράση της ΕΕ μέσω των ενωσιακών πολιτικών γειτονίας και διεύρυνσης. Η εμπορική πολιτική της ΕΕ προάγει τον σεβασμό των βασικών διεθνών εργασιακών προτύπων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η προαγωγή υπεύθυνων επιχειρηματικών πρακτικών βασισμένων σε διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές είναι ενταγμένη σε διάφορες ενωσιακές πολιτικές, συμπεριλαμβανομένης της εμπορικής πολιτικής.

Βασικές τάσεις

- Το μέσο βιοτικό επίπεδο των Ευρωπαίων είναι **υψηλότερο** από ό, τι πριν από δύο δεκαετίες. Στο διάστημα 2002-2017, το πραγματικό κατά κεφαλήν **ΑΕΠ** σημείωσε μέση ετήσια αύξηση της τάξης του 1,1 %. Τελευταία η οικονομία της ΕΕ αναπτύσσεται με τον υψηλότερο ρυθμό από την έναρξη της κρίσης του 2008, ενώ το 2017 η αύξηση του

πραγματικού ΑΕΠ επιταχύνθηκε στο 2,2 %.

- Οι επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ, **έπειτα από την απότομη πτώση που κατέγραψαν** κατά την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση, το 2017 ανήλθαν στο 20,8 %. Από το 2013 παρουσιάζουν μέση ετήσια αύξηση της τάξης του 1,0 %. Το «Επενδυτικό Σχέδιο για την Ευρώπη» αναμένεται να δημιουργήσει 1,4 εκατομμύρια θέσεις εργασίας και να αυξήσει το ΑΕΠ της ΕΕ κατά 1,3 % έως το 2020.
- **Η παραγωγικότητα της εργασίας** έχει κάπως επιταχυνθεί, αλλά ο ρυθμός της αύξησής της παραμένει χαμηλότερος από τα προ της ύφεσης επίπεδα.
- **Η συμμετοχή στην αγορά εργασίας** συνεχίζει να αυξάνεται σταθερά και το 2017 το ποσοστό δραστηριότητας διαμορφώθηκε στο 73,4 %. Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στους μεγαλύτερης ηλικίας εργαζομένους και στις γυναίκες. Η συνολική απασχόληση άγγιξε τον αριθμό-ρεκόρ των 239 εκατομμυρίων εργαζομένων, οι θέσεις πλήρους απασχόλησης έχουν αυξηθεί κατά 2,3 εκατομμύρια, ενώ ο αριθμός των εργαζομένων μερικής απασχόλησης παρέμεινε σταθερός. Μόνο στον τομέα των περιβαλλοντικών αγαθών και υπηρεσιών, η απασχόληση σημείωσε αύξηση 47,3 % από το 2000 έως το 2015. **Η μακροχρόνια ανεργία συνεχίζει να μειώνεται, αλλά** εξακολουθεί να αντιπροσωπεύει σχεδόν το ήμισυ της συνολικής ανεργίας. **Η ανεργία των νέων**, η οποία το 2013 άγγιξε το 23,8 %, το 2017 είχε μειωθεί στο 16,8 %. Το 2017, το 7,7 % των Ευρωπαίων εργαζομένων απασχολούνταν με **προσωρινές συμβάσεις ακουσίως**, ποσοστό που αντιστοιχεί στο 57,7 % του συνόλου των προσωρινά εργαζομένων και το οποίο έχει σημειώσει ελαφρά άνοδο κατά την τελευταία δεκαετία. Η ακούσια **μερική απασχόληση** στην ΕΕ πλήττει κυρίως τις γυναίκες και το μερίδιό της ως ποσοστό επί της συνολικής μερικής απασχόλησης, από 25,6 % το 2008 άγγιξε το 29,6 % το 2014, προτού υποχωρήσει στο 26,4 % το 2017.
- Όσον αφορά τους **φτωχούς εργαζομένους**, το 2017 το 9,6 % των απασχολούμενων βρίσκονταν σε κίνδυνο φτώχειας. Την τελευταία τετραετία, το ποσοστό αυτό σταθεροποιήθηκε, αν και σε επίπεδο υψηλότερο από του 2008 (8,5 %).

Παγκόσμια κατάταξη

Σύμφωνα με την έκθεση του παγκόσμιου δείκτη και των πινάκων επιδόσεων ΣΒΑ («SDG Index and dashboards report») για το 2018 (Ίδρυμα Bertelsmann και Δίκτυο Λύσεων Βιώσιμης Ανάπτυξης - SDSN), 17 κράτη μέλη της ΕΕ συγκεντρώνουν βαθμολογία τουλάχιστον 80 στα 100 για τον ΣΒΑ 8. Εννέα κράτη μέλη της ΕΕ συγκαταλέγονται στα 20 πρώτα κράτη παγκοσμίως.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2030

Η ΕΕ σύμφωνα με τις τρέχουσες τάσεις / με όλες τις παραμέτρους σταθερές

Η Ένωση θα πρέπει να διασφαλίσει υψηλά συνολικά ποσοστά απασχόλησης μέσω της δημιουργίας ποιοτικών θέσεων εργασίας που εξυπηρετούν τη μετάβαση προς την αειφορία, ιδίως για τις γυναίκες, τους νέους, τους ηλικιωμένους, τα άτομα με αναπηρία, τους μετανάστες και τις περιθωριοποιημένες κοινότητες. Τούτο θα συνέβαλλε στη διασφάλιση της επάρκειας και της βιωσιμότητας του ευρωπαϊκού μοντέλου κοινωνικής πρόνοιας ενόψει της γήρανσης του πληθυσμού και της αργής αύξησης της παραγωγικότητας. Οι επενδύσεις στην ευρωπαϊκή οικονομία θα συνεχίσουν να αυξάνονται, ωστόσο χρειάζονται συνεχή στήριξη για να ξεπεράσουν τα σημεία συμφόρησης. Η θέση της ΕΕ στην παγκόσμια οικονομική τάξη θα επηρεαστεί από τη συρρίκνωση του πληθυσμού της και την εξασθένηση της οικονομικής της ισχύος. Η ψηφιοποίηση και η δημογραφική εξέλιξη θα έχουν επιπτώσεις τόσο στη μελλοντική ανάπτυξη όσο και στις εξελίξεις στην αγορά εργασίας. Για αυτό πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στα συγκριτικά πλεονεκτήματα της ΕΕ που συνδέονται με την ποιοτική εκπαίδευση και στην πραγματοποίηση περαιτέρω επενδύσεων στην έρευνα και την καινοτομία, οι οποίες πρέπει να προωθούν την κοινωνική ένταξη και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Θα συνεχιστούν η μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία, καθώς και οι δράσεις

για την εξάλειψη της καταναγκαστικής εργασίας και της εμπορίας ανθρώπων.

Ευκαιρίες/Θετικοί παράγοντες

Αναβάθμιση δεξιοτήτων και επανειδίκευση, ψηφιοποίηση, έρευνα και καινοτομία, συμμετοχή της κοινωνίας και συμμετοχική πολιτική, πίεση της κοινωνίας για βιώσιμες αλυσίδες παραγωγής, τεχνητή νοημοσύνη, νέες τεχνολογίες, εταιρική κοινωνική ευθύνη / υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά, βιώσιμα χρηματοοικονομικά, συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, συνεργατική κυκλική οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, κοινωνική οικονομία και ανάπτυξη οικοσυστημάτων κοινωνικής οικονομίας, έμφαση στις ανθεκτικές κοινωνίες, πολυμέρεια, ανοικτό και δίκαιο εμπόριο, έρευνα και καινοτομία.

Κίνδυνοι / Αρνητικοί παράγοντες

Χαμηλή αύξηση της παραγωγικότητας, αναντιστοιχίες δεξιοτήτων, αργή διάδοση των νέων ψηφιακών τεχνολογιών και επιπτώσεις των τεχνολογικών μετασχηματισμών στους εργαζομένους και σε συγκεκριμένους τομείς, κοινωνικές ανισότητες, περιφερειακές και εδαφικές ανισότητες, επιπτώσεις των δημογραφικών αλλαγών και ρόλος της μετανάστευσης και των αναγκαστικών εκτοπίσεων, περιβαλλοντική υποβάθμιση και κλιματική αλλαγή, γεωπολιτική αστάθεια και απειλές κατά της ασφάλειας, επιστροφή στον οικονομικό προστατευτισμό σε παγκόσμιο επίπεδο, δυσχερής μέτρηση της παραγωγικότητας σε όλο και πιο άυλες οικονομίες, κατακερματισμός της αγοράς εργασίας και επισφαλής απασχόληση, ψηφιακό χάσμα, προστασία των δεδομένων, ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής.

Σημαντικότερα σημεία πολιτικής

Σε επίπεδο ΕΕ: Το «Επενδυτικό Σχέδιο για την Ευρώπη», γνωστό και ως «σχέδιο Γιούνκερ», τόνωσε σημαντικά το επενδυτικό κλίμα. Από το 2015 έως τον Ιούλιο του 2018, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ) πέτυχε τον αρχικό του στόχο για επενδύσεις ύψους 315 δις. EUR και έως τον Δεκέμβριο του 2018 είχε κινητοποιήσει 371 δις. EUR σε πρόσθετες επενδύσεις σε όλη την ΕΕ. Έχει ήδη υποστηρίξει περισσότερες από 750 000 θέσεις εργασίας. Ο αριθμός αυτός αναμένεται ότι θα ανέλθει σε 1,4 εκατομμύρια θέσεις εργασίας έως το 2020. Περισσότερες από 850 000 μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) απολαμβάνουν βελτιωμένη πρόσβαση στη χρηματοδότηση. Τουλάχιστον το 40 % της χρηματοδότησης από το σκέλος υποδομής και καινοτομίας του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων στηρίζει συνιστώσες έργων που συνεισφέρουν στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, όπως επιτάσσει η συμφωνία του Παρισιού.

Σε επίπεδο κρατών μελών: Το 2017, η Τσεχία εισήγαγε μεγαλύτερη ευελιξία στον προγραμματισμό και στα δικαιώματα σχετικά με το ωράριο εργασίας και τις άδειες· ενίσχυση της διαδικασίας των συλλογικών διαπραγματεύσεων· αλλαγές στο δίκαιο των συμβάσεων· αλλαγές στο καθεστώς των ομαδικών απολύσεων· αλλαγές στους κανόνες για την τηλεργασία· και ενίσχυση εργαλείων συμβιβασμού όπως η «κατ' οίκον εργασία».

Σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο: Ο δήμος της Γάνδης, στο Βέλγιο, αξιοποιεί το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο για να υποστηρίξει την ένταξη των προσφύγων και των Ρομά στην αγορά εργασίας. Για παράδειγμα, το έργο της Ομάδας Εργασίας «ΙΕΜ» (2015-2017) προσέφερε εξατομικευμένη καθοδήγηση σε Ρομά. Κύριος στόχος ήταν να βοηθηθεί η ένταξη στην αγορά εργασίας τουλάχιστον 190 μεταναστών από άλλες χώρες της Ευρώπης, κατά βάση Ρομά. Το έργο θα συνεχιστεί κατά τη διετία 2018-2019, με τη στήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Σε επίπεδο εταιρειών: Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων χορηγεί δάνειο ύψους 7,5 εκατ. EUR (με την εγγύηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων) στην Greenfiber International SA για τη χρηματοδότηση ενός έργου ανακύκλωσης και κυκλικής οικονομίας στη Ρουμανία. Το έργο θα συμβάλει στη δημιουργία 280 θέσεων πλήρους απασχόλησης και θα αυξήσει την ποσότητα των αποβλήτων που συλλέγονται και υποβάλλονται σε επεξεργασία

κατά πάνω από 50 000 τόνους ετησίως.

Σε επίπεδο κοινωνίας των πολιτών: Το 2014, στην Πορτογαλία δημιουργήθηκε ένας συνασπισμός εθνικών κεντρικών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών με σκοπό την ετοιμασία μιας κοινής θέσης επί της Ατζέντας 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Ο συνασπισμός διοργάνωσε εθνικές διαδικασίες διαβούλευσης, ερωτηματολόγια στο διαδίκτυο και τοπικά εργαστήρια για να συζητηθούν οι προσδοκίες από την Ατζέντα 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένων των προσδοκιών όσον αφορά τον ΣΒΑ 8.

Κατασκευή ανθεκτικών υποδομών, προαγωγή της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς εκβιομηχάνισης και υποστήριξη της καινοτομίας

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα

Συνοπτική εικόνα / Ποιοτική επισκόπηση

Η ύπαρξη υποδομών υψηλών επιδόσεων στους κλάδους των μεταφορών, της ενέργειας και της ψηφιακής τεχνολογίας είναι ουσιαστικής σημασίας για μια καλά συνδεδεμένη και ολοκληρωμένη Ένωση, στην οποία πολίτες και επιχειρήσεις επωφελούνται πλήρως από την ελεύθερη κυκλοφορία, την ενιαία αγορά και επαρκείς κοινωνικές υποδομές. Αυτός είναι, μεταξύ άλλων, ο λόγος που στα διευρωπαϊκά δίκτυα στους κλάδους των μεταφορών, της ενέργειας και της ψηφιακής τεχνολογίας υπάρχει ενιαία αντιμετώπιση της ανάγκης για ανθεκτικές, βιώσιμες, απρόσκοπτες και καινοτόμες υποδομές. Οι επενδύσεις σε διαστημικές υποδομές αποτελούν επίσης στρατηγικό μέλημα. Η ευρωπαϊκή βιομηχανία είναι ισχυρή και διατηρεί την ηγετική θέση της σε πολλούς κλάδους των παγκόσμιων αγορών. Η ΕΕ διευκολύνει τη μετάβαση σε μια έξυπνη, καινοτόμο και βιώσιμη βιομηχανία που δημιουργεί οφέλη για όλους τους πολίτες. Ενώ το ΑΕΠ της ΕΕ αυξάνεται, οι συνολικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου μειώνονται, γεγονός που υποδηλώνει αποσύνδεση των εκπομπών από την ανάπτυξη. Οι ευρωπαϊκές πολιτικές αποσκοπούν στην ενδυνάμωση της βιομηχανίας ώστε να ασκεί τις δραστηριότητές της με υπεύθυνο και βιώσιμο τρόπο, να δημιουργεί θέσεις εργασίας, να προάγει την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης, να ενθαρρύνει τις επενδύσεις και την καινοτομία και να υπερασπίζεται τις περιφέρειες της Ευρώπης και τους εργαζομένους που έχουν επηρεαστεί περισσότερο από τη βιομηχανική αλλαγή. Η έμφαση της ΕΕ στις επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία, καθώς και στον ψηφιακό μετασχηματισμό μάς βοηθάει να καταστούμε ανταγωνιστικοί σε παγκόσμιο επίπεδο μέσω της δημιουργίας περισσότερων θέσεων εργασίας και επιχειρηματικών ευκαιριών. Η ΕΕ είναι η πιο ανοικτή περιοχή έρευνας και καινοτομίας στον κόσμο, αλλά απαιτείται μεγαλύτερη κλιμάκωση και διάδοση, δεδομένου ότι οι καινοτομίες δεν μεταφράζονται πάντοτε σε νέες ευκαιρίες για την αγορά και την ανάπτυξη. Οι επενδύσεις του επιχειρηματικού τομέα στην έρευνα και την καινοτομία πρέπει να ενταθούν, δεδομένου ότι επί του παρόντος ανέρχονται μόλις στο 1,3 % του ΑΕΠ, πίσω από την Κίνα (1,6 %), τις ΗΠΑ (2 %) και την Ιαπωνία (2,6 %). Ο ψηφιακός μετασχηματισμός αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τη μετάβαση σε κυκλική οικονομία και κοινωνία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών. Σε διεθνές επίπεδο, η ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη υποστηρίζει τον σχεδιασμό, την κατασκευή και τη λειτουργία υψηλής ποιότητας, ανθεκτικών, φιλικών προς το περιβάλλον υποδομών με στόχο την προώθηση της ισότιμης και οικονομικά προσιτής πρόσβασης για όλους, της οικονομική ανάπτυξης, του εμπορίου και των επενδύσεων. Συμβολή στον τομέα αυτό έχουν και οι ενωσιακές πολιτικές διεύρυνσης και γειτονίας.

Βασικές τάσεις

- **Η μεταποιητική βιομηχανία** αντιπροσωπεύει τα δύο τρίτα των εξαγωγών της ΕΕ, προσφέρει θέσεις εργασίας σε 36 εκατομμύρια ανθρώπους —μία στις πέντε θέσεις απασχόλησης στην Ευρώπη— και συμβάλλει στο υψηλό βιοτικό επίπεδο των Ευρωπαίων πολιτών.
- **Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου** από τις βιομηχανικές διεργασίες και τη χρήση προϊόντων μειώθηκαν κατά πάνω από 17 % στο διάστημα 2000-2016. Η βελτίωση αυτή επιβεβαιώνεται και από τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας στη βιομηχανία κατά 17 % στο διάστημα 2000-2016.
- **Επενδύσεις σε Ε&Α:** Η Ευρώπη αντιπροσωπεύει το 20 % των παγκόσμιων επενδύσεων σε Ε&Α, παράγει το ένα τρίτο των επιστημονικών δημοσιεύσεων υψηλής ποιότητας και κατέχει παγκοσμίως ηγετική θέση σε ορισμένους κλάδους όπως η φαρμακευτική και χημική βιομηχανία, ο μηχανολογικός σχεδιασμός και η μόδα. Οι δύο μεγαλύτεροι επενδυτές στην έρευνα και την ανάπτυξη είναι οι τομείς των επιχειρήσεων (65 %) και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (23 %), ενώ το μερίδιο του δημόσιου τομέα ανερχόταν στο 11 % το 2016.
- **Οι αιτήσεις για διπλώματα ευρεσιτεχνίας** στην ΕΕ αυξήθηκαν σημαντικά πριν από την οικονομική κρίση, και από τότε παραμένουν στάσιμες.
- **Εταιρική κοινωνική ευθύνη:** Το 77 % των εταιρειών της ΕΕ περιλαμβάνουν την εταιρική κοινωνική ευθύνη στις εκθέσεις τους και πολλές από αυτές είναι πρωτοπόρες στην ενσωμάτωση των ΣΒΑ στις δραστηριότητες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης / υπεύθυνης επιχειρηματικής συμπεριφοράς.

Παγκόσμια κατάταξη

Σύμφωνα με την έκθεση του παγκόσμιου δείκτη και των πινάκων επιδόσεων ΣΒΑ («SDG Index and dashboards report») για το 2018 (Ίδρυμα Bertelsmann και Δίκτυο Βιώσιμων Λύσεων Ανάπτυξης - SDSN), 10 κράτη μέλη της ΕΕ συγκεντρώνουν βαθμολογία τουλάχιστον 73 στα 100 για τον ΣΒΑ 9, ενώ υφίστανται σημαντικές διαφορές ανάμεσα στα κράτη μέλη. 10 κράτη μέλη της ΕΕ βρίσκονται στις 20 πρώτες θέσεις της παγκόσμιας κατάταξης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2030

Η ΕΕ σύμφωνα με τις τρέχουσες τάσεις / με όλες τις παραμέτρους σταθερές

Η Ευρώπη είναι πρωτοπόρος στην πορεία προς μια πιο βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς βιομηχανία. Θα επιταχυνθούν οι οικονομικοί, κοινωνικοί και περιβαλλοντικοί μετασχηματισμοί, καθώς και οι τεχνολογικές τομές σε τομείς, όπως η ρομποτική, το διαδίκτυο των πραγμάτων, η τεχνητή νοημοσύνη και τα ενεργειακά συστήματα. Ο αυτοματισμός που επιφέρουν οι τεχνολογίες της πληροφορίας θα μεταμορφώσει τις παραδοσιακές διαδικασίες παραγωγής και τη φύση της εργασίας. Η βιομηχανία ενσωματώνεται όλο και περισσότερο σε παγκόσμιες αλυσίδες αξίας που περιλαμβάνουν ισχυρές συνιστώσες υπηρεσιών. Τα αναδυόμενα επιχειρηματικά μοντέλα θα διαταράξουν τις παραδοσιακές αγορές. Η καινοτομία αυτή καθαντή και η δημιουργία αξίας υφίστανται βαθιές μεταβολές, με κινητήρια δύναμη μια νέα γενιά καταναλωτών που επιζητούν τη συνδημιουργία αξίας, τη βιώσιμη συμπεριφορά των επιχειρήσεων, συνδεσιμότητα και μετρήσιμες επιδόσεις σε πραγματικό χρόνο. Τα δεδομένα καθίστανται ο νέος παράγοντας ανταγωνιστικότητας. Η ζήτηση για πρώτες ύλες θα συνεχίσει να αυξάνεται. Καθώς η εξάντληση των φυσικών πόρων και η κλιματική αλλαγή καθίστανται μια όλο και πιο χειροπιαστή πραγματικότητα, η ζήτηση για βιώσιμα προϊόντα, κυκλική κατανάλωση και μηδενικές ή χαμηλές εκπομπές ρύπων θα αυξηθεί με γεωμετρική πρόοδο και θα απαιτηθούν οικολογικές καινοτομίες. Η Ευρώπη θα εντείνει τις επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία, καθώς και στις ανθεκτικές υποδομές, μεταξύ άλλων μέσω του επόμενου προγράμματος πλαισίου για την έρευνα και την καινοτομία, «Ορίζων Ευρώπη».

Ευκαιρίες/Θετικοί παράγοντες

Συμμετοχή της κοινωνίας και συμμετοχική πολιτική, τεχνητή νοημοσύνη, διαδίκτυο των πραγμάτων, πλήρης ψηφιοποίηση, συνεργατική και κυκλική οικονομία με ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα, έμφαση στις ανθεκτικές κοινωνίες, εταιρική κοινωνική ευθύνη / υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά, υπεύθυνη και βιώσιμη εξόρυξη και προμήθεια πρώτων υλών, βιώσιμα χρηματοοικονομικά, συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, εκπαίδευση, πληθοχρηματοδότηση, πολυμέρεια, ανοικτό και δίκαιο εμπόριο.

Κίνδυνοι / Αρνητικοί παράγοντες

Χαμηλές δημόσιες και επιχειρηματικές επενδύσεις μεταξύ άλλων στην έρευνα και την καινοτομία, μεταβαλλόμενες αλυσίδες αξίας, αναντιστοιχίες δεξιοτήτων, μεταβολές της παγκόσμιας ζήτησης, γεωπολιτική αστάθεια και απειλές κατά της ασφάλειας, κοινωνικές ανισότητες, γήρανση των κοινωνιών μας, κλιματική αλλαγή και περιβαλλοντικοί κίνδυνοι που συνδέονται με την αύξηση της ζήτησης για φυσικούς πόρους, χάσμα αστικών/αγροτικών περιοχών.

Σημαντικότερα σημεία πολιτικής

Η ΕΕ σε διεθνές επίπεδο: Χάρη στην αυξημένη ακρίβεια και αξιοπιστία τους, τα ευρωπαϊκά προγράμματα δορυφορικής πλοήγησης Galileo και EGNOS προσφέρουν βελτιωμένες πληροφορίες θέσης και χρονισμού με σημαντικές θετικές επιπτώσεις για πολλές ευρωπαϊκές υπηρεσίες και προϊόντα καθημερινής χρήσης, από το σύστημα πλοήγησης του αυτοκινήτου σας ως τα κινητά τηλέφωνα και κρίσιμης σημασίας υπηρεσίες αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών. Η Ομάδας Γεωσκόπησης προωθεί εφαρμογές περιβαλλοντικών παρατηρήσεων που υποστηρίζουν τους ΣΒΑ και τη συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή.

Σε επίπεδο ΕΕ: Τα διευρωπαϊκά δίκτυα ανταποκρίνονται στην ανάγκη για ανθεκτικές, απρόσκοπτες και καινοτόμες υποδομές στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και των ψηφιακών τεχνολογιών. Στόχος τους είναι να παρέχουν συνδεσιμότητα σε όλες τις περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμβάλλοντας στην ένταξη των πολιτών σε όλη την Ευρώπη. Οι υποδομές κατασκευάζονται και προσαρμόζονται για να διασφαλίζεται η αντοχή τους σε κινδύνους που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή και παράλληλα να προωθούν την ένταξη και την καινοτομία και να δημιουργούν θέσεις εργασίας.

Σε επίπεδο κρατών μελών: Η Σουηδία πρωτοπορεί στην καινοτομία σε ευρωπαϊκό επίπεδο, έχοντας υψηλά επίπεδα ιδιωτικών και δημόσιων επενδύσεων στην έρευνα και ανάπτυξη, υψηλό αριθμό αιτήσεων για διπλώματα ευρεσιτεχνίας, καινοτόμες ΜΜΕ και υψηλό μερίδιο της απασχόλησης σε δραστηριότητες υψηλής έντασης γνώσεων. Επιπλέον, οι επενδύσεις στον τομέα της μεταποίησης αυξάνονται ταχύτερα από τον μέσο όρο της ΕΕ και η ενεργειακή απόδοση της βιομηχανικής παραγωγής είναι πολύ υψηλή.

Σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο: Η θεματική πλατφόρμα έξυπνης εξειδίκευσης για τον εκσυγχρονισμό της βιομηχανίας προσφέρει στις περιφερειακές διαχειριστικές αρχές που έχουν παρόμοιες προτεραιότητες όσον αφορά την έξυπνη εξειδίκευση ευκαιρίες συνεργασίας βάσει των ικανοτήτων της κάθε μίας, ανταλλαγής υποδομών, κλιμάκωσης προς επίτευξη μεγαλύτερου αντικτύπου και ανάπτυξης κοινών επενδυτικών σχεδίων.

Σε επίπεδο εταιρειών: Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων βοήθησε μια εσθονική εταιρεία να παραγάγει υπερπυκνωτές, δηλαδή συσκευές αποθήκευσης ενέργειας 100 φορές ισχυρότερες από τους συνήθεις συσσωρευτές που μπορούν να αντέξουν 1 εκατ. κύκλους ανατροφοδότησης. Η εταιρεία έχει συγκεντρώσει 15 εκατ. EUR για να κατασκευάσει στην Γερμανία μια μονάδα με δυνατότητα παραγωγής εκατομμυρίων υπερπυκνωτών ετησίως.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα

Συνοπτική εικόνα / Ποιοτική επισκόπηση

Η ανισότητα, όπως και η φτώχεια, είναι μια έννοια πολυδιάστατη. Καλύπτει τις ανισότητες αποτελεσμάτων και ευκαιριών, όπως η εισοδηματική ανισότητα, η άνιση πρόσβαση στην κοινωνική προστασία, καθώς και τη διαγενεακή μεταβίβαση της ανισότητας. Η ανισότητα ευκαιριών αποτελεί σημαντική αιτία της εισοδηματικής ανισότητας. Εντός της ΕΕ παρατηρείται σύγκλιση των εισοδημάτων και στα περισσότερα κράτη μέλη το βιοτικό επίπεδο ανακάμπτει από την κρίση. Ωστόσο, καθώς οι ευρωπαϊκές οικονομίες ανακτούν την ισχύ τους, εντείνονται οι ανησυχίες για το κατά πόσο η οικονομία αναπτύσσεται χωρίς αποκλεισμούς. Οι εισοδηματικές ανισότητες εντός της ΕΕ στο σύνολό της έχουν σταθεροποιηθεί τα τελευταία χρόνια, αν και σε ένα επίπεδο που εξακολουθεί να συνιστά πρόκληση. Περιθωριοποιημένες και ευάλωτες ομάδες, όπως οι άνθρωποι με αναπηρία, οι μετανάστες και οι εθνικές μειονότητες (συμπεριλαμβανομένων των Ρομά), οι άστεγοι, οι απομονωμένοι ηλικιωμένοι και τα παιδιά πλήττονται από συγκεκριμένες μορφές ανισοτήτων. Η κοινωνικοοικονομική τους ένταξη συνεχίζει να είναι ανεπαρκής. Η ανισότητα εμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη, τη μακροοικονομική σταθερότητα, και μπορεί να υπονομεύσει την κοινωνική συνοχή. Σε παγκόσμιο επίπεδο, τα σταθερά υψηλά επίπεδα ανισοτήτων απειλούν την πρόοδο προς την επίτευξη των ΣΒΑ. Η παγκόσμια ανισότητα ενδέχεται να οδηγήσει και σε αύξηση της μετανάστευσης προς την ΕΕ. Ανταποκρινόμενη στις πρόσφατες προκλήσεις στον τομέα της μετανάστευσης, η Επιτροπή κατέβαλε προσπάθειες για την άμεση αντιμετώπισή τους και για την οικοδόμηση ενός μελλοντικού συστήματος βιώσιμου και ανθεκτικού στις κρίσεις. Η βιώσιμη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών είναι ουσιώδους σημασίας. Η εξωτερική δράση της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφαλείας, της αναπτυξιακής πολιτικής, των πολιτικών διεύρυνσης και γειτονίας και της ενωσιακής εμπορικής και επενδυτικής πολιτικής, συμβάλλουν από κοινού στην αντιμετώπιση των αιτιών της ανισότητας εκτός Ευρώπης. Για παράδειγμα, η ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη προωθεί την αρχή της μέριμνας για όλους τους πολίτες και επιτάσσει την ανάληψη δράσης για τη μείωση της ανισότητας αποτελεσμάτων και την προώθηση ίσων ευκαιριών για όλους.

Βασικές τάσεις

- **Διαθέσιμο εισόδημα:** Οι οικονομικές ανισότητες μεταξύ των χωρών της ΕΕ έχουν μειωθεί με την πάροδο του χρόνου. Το πραγματικό προσαρμοσμένο κατά κεφαλή ακαθάριστο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών αυξήθηκε στη μεγάλη πλειονότητα των κρατών μελών. Το 2017, ήταν κατά μέσο όρο 4,4 % υψηλότερο από το προ της κρίσης επίπεδο του 2008. Έχει σημειωθεί κάποια σύγκλιση εισοδημάτων μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, καθώς το διαθέσιμο εισόδημα στα κράτη μέλη με τα χαμηλότερα επίπεδα εισοδήματος, όπως η Ρουμανία, η Βουλγαρία και η Πολωνία, αυξήθηκε ταχύτερα από τον μέσο όρο της ΕΕ.
- **Εισοδηματική ανισότητα:** Το 2017, σε όλη την ΕΕ κατά μέσο όρο, το εισοδηματικό μερίδιο του πλουσιότερου 20 % των νοικοκυριών ήταν 5,1 % φορές υψηλότερο από το εισοδηματικό μερίδιο του φτωχότερου 20 %. Η αναλογία αυτή παραμένει πάνω από τα προ κρίσης επίπεδα (4,9 το 2009), ωστόσο έχει υποχωρήσει σε σχέση με το 2016 (όταν βρισκόταν στο 5,2), γεγονός που καταδεικνύει ότι υπάρχουν προοπτικές βελτίωσης όσον αφορά τη μείωση των εισοδηματικών ανισοτήτων στα κράτη μέλη της ΕΕ. Επίσης, εάν εξεταστεί το εισοδηματικό μερίδιο του φτωχότερου 40 % του πληθυσμού, παρατηρούνται τάσεις σταθεροποίησης των εισοδηματικών ανισοτήτων εντός των κρατών μελών της ΕΕ.

Το μερίδιο αυτό το 2008 και το 2012 ανερχόταν σε 21,2 %, το 2016 μειώθηκε ελαφρώς στο 20,9 % και το 2017 αυξήθηκε και πάλι αγγίζοντας το 21,2 %.

- **Ανισότητα ευκαιριών:** Σημαντικό χαρακτηριστικό της ανισότητας ευκαιριών είναι ο αντίκτυπος που έχει η κοινωνικοοικονομική κατάσταση των γονέων στο επίπεδο εκπαίδευσης των παιδιών τους. Σύμφωνα με το Διεθνές Πρόγραμμα για την Αξιολόγηση των Μαθητών (PISA) για το έτος 2015, το 33,8 % των μαθητών της ΕΕ που προέρχονται από τα πλέον μειονεκτούντα κοινωνικοοικονομικά στρώματα είχαν χαμηλές επιδόσεις στις φυσικές επιστήμες, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τους πλέον προνομιούχους συνομηλίκους τους ήταν 7,6 %. Μεγάλες διαφορές υπήρχαν και μεταξύ των κρατών μελών
- **Αναπτυξιακή βοήθεια:** Η ΕΕ παραμένει ο μεγαλύτερος χορηγός βοήθειας παγκοσμίως, καθώς παρέχει το 50 % του συνόλου της παγκόσμιας αναπτυξιακής βοήθειας, συμβάλλοντας έτσι στη μείωση των ανισοτήτων σε παγκόσμιο επίπεδο. Η συνολική χρηματοδότηση της ΕΕ για τις αναπτυσσόμενες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των ροών από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, έχει υπερδιπλασιαστεί από το 2001 έως σήμερα, καταγράφοντας μέση ετήσια αύξηση 6,4 %.

Παγκόσμια κατάταξη

Σύμφωνα με την έκθεση του παγκόσμιου δείκτη και των πινάκων επιδόσεων ΣΒΑ («SDG Index and dashboards report») για το 2018 (Ίδρυμα Bertelsmann και Δίκτυο Λύσεων Βιώσιμης Ανάπτυξης - SDSN), 13 κράτη μέλη της ΕΕ συγκεντρώνουν βαθμολογία τουλάχιστον 80 στα 100 για τον ΣΒΑ 10. 11 κράτη μέλη της ΕΕ βρίσκονται στις 20 πρώτες θέσεις της παγκόσμιας κατάταξης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2030

Η ΕΕ σύμφωνα με τις τρέχουσες τάσεις / με όλες τις παραμέτρους σταθερές

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα καταβάλουν προσπάθειες προκειμένου στην ΕΕ να εξασφαλιστεί βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, η οποία αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για τη μείωση των ανισοτήτων. Θα συνδυάσουν αποδοτική, αποτελεσματική και επαρκή κοινωνική προστασία, υπηρεσίες υποστήριξης, ποιοτική εκπαίδευση που παρέχει ίσες ευκαιρίες για όλους και εύρυθμη λειτουργία των αγορών εργασίας υποστηριζόμενη από αποτελεσματικές πολιτικές της αγοράς εργασίας. Τούτο θα καταστήσει δυνατή όχι μόνο τη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, αλλά και τη σημαντική μείωση των ανισοτήτων στο εσωτερικό τους. Θα πρέπει να γίνει σωστή διαχείριση της τεχνολογικής προόδου και ιδίως της ανάπτυξης της τεχνητής νοημοσύνης, ώστε να αποφευχθεί η δημιουργία ψηφιακού χάσματος. Όσον αφορά τις μεταναστευτικές τάσεις, είναι σαφές ότι καμία χώρα της ΕΕ δεν μπορεί ή δεν πρέπει να αφήνεται να αντιμετωπίσει μόνη της τεράστιες μεταναστευτικές πιέσεις. Η ΕΕ θα μειώσει περαιτέρω τα κίνητρα της παράτυπης μετανάστευσης, θα σώζει ανθρώπινες ζωές και θα διασφαλίσει τα εξωτερικά σύνορα, θα εφαρμόσει μια ισχυρή κοινή πολιτική ασύλου και πολιτικές για τη νόμιμη μετανάστευση, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην αποτελεσματική ένταξη των νόμιμα μεταναστευσάντων και των προσφύγων στις αγορές εργασίας και στις κοινωνίες της ΕΕ. Η εξωτερική δράση της ΕΕ θα συνεχίσει να καταπολεμά την ανισότητα εκτός Ευρώπης.

Ευκαιρίες/Θετικοί παράγοντες

Συμμετοχή της κοινωνίας και συμμετοχική πολιτική, εταιρική κοινωνική ευθύνη / υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά, κοινωνική πρόνοια (π.χ. φορολόγηση και συστήματα κοινωνικής προστασίας και ένταξης, πολιτικές της αγοράς εργασίας, στεγαστικές πολιτικές, υγειονομική περίθαλψη, φροντίδα παιδιών, μορφωτικό επίπεδο, επίπεδα δεξιοτήτων και δια βίου μάθηση), προσβασιμότητα των μεταφορών και των ψηφιακών τεχνολογιών για την αντιμετώπιση των χωρικών ανισοτήτων, καταπολέμηση της απάτης και της διαφθοράς, βιώσιμα χρηματοοικονομικά, πολυμέρεια, ανοικτό και δίκαιο εμπόριο.

Κίνδυνοι / Αρνητικοί παράγοντες

Ανισότητα ευκαιριών, γήρανση του πληθυσμού, αλλαγή της σύνθεσης των νοικοκυριών (π.χ. μονομελή νοικοκυριά), κενά στην κοινωνική πρόνοια, κλιματική αλλαγή και περιβαλλοντική υποβάθμιση, γεωπολιτική αστάθεια και απειλές κατά της ασφάλειας, επιστροφή στον οικονομικό προστατευτισμό σε παγκόσμιο επίπεδο.

Σημαντικότερα σημεία πολιτικής

Η ΕΕ σε διεθνές επίπεδο: Η ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη προωθεί την αρχή της μέριμνας για όλους τους πολίτες και επιτάσσει την ανάληψη δράσης για τη μείωση της ανισότητας αποτελεσμάτων και την προώθηση ίσων ευκαιριών για όλους. Στόχος της ενωσιακής εμπορικής και επενδυτικής πολιτικής είναι η μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων που παρουσιάζουν οι εμπορικές προτιμήσεις και οι εμπορικές και επενδυτικές συμφωνίες για τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας της εργασίας και την πραγματοποίηση επενδύσεων στις χώρες εταίρους, ιδίως τις αναπτυσσόμενες, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στη μείωση των ανισοτήτων.

Σε επίπεδο ΕΕ: Πολλές από τις 20 αρχές του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων αφορούν τη διασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους, τη δικαιοσύνη και την ένταξη στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία. Τον πυλώνα συμπληρώνει ένας κοινωνικός πίνακας αποτελεσμάτων για την παρακολούθηση των τάσεων και των επιδόσεων σε όλη την ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο αποτελεί βασικό μηχανισμό υλοποίησης του πυλώνα, και έχει ενισχυθεί περαιτέρω με έμφαση στην κοινωνική δικαιοσύνη, τις ανισότητες και την ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς. Η ενωσιακή πολιτική συνοχής προωθεί την κοινωνική ένταξη με παράλληλη καταπολέμηση της φτώχειας και των διακρίσεων.

Σε επίπεδο κρατών μελών: Το σύστημα φορολογίας και παροχών της Κύπρου έχει καταστεί αποτελεσματικότερο για αντιμετώπιση της εισοδηματικής ανισότητας. Από την κρίση (2009-2016) μέχρι σήμερα, τα αναδιανεμητικά αποτελέσματά του έχουν σχεδόν διπλασιαστεί. Για παράδειγμα, το 2014, η Κύπρος εισήγαγε ένα σύστημα ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, το οποίο μεταξύ άλλων παρέχει κίνητρα για εργασία. Από ό,τι φαίνεται το σύστημα έχει ιδιαίτερα θετική επίδραση στη μείωση της φτώχειας και της ανισότητας, και έχει συμβάλει στην ενίσχυση του δικτύου κοινωνικής προστασίας.

Σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο: Το πιλοτικό έργο «Προτεραιότητα στη στέγαση για οικογένειες» το οποίο διαχειρίζεται ο δήμος του Μπρνο, στην Τσεχία, καταδεικνύει την πρωτοπόρα προσέγγιση που ακολουθεί ο δήμος σε συνεργασία με τους κοινοτικούς εταίρους για την αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης. Στο πλαίσιο του έργου παρέχονται δημοτικά διαμερίσματα και διαχείριση υποθέσεων σχετικά με την στέγαση για 50 οικογενειών Ρομά και μη Ρομά, που πριν έμεναν σε ξενώνες ή αντιμετώπιζαν άλλες μορφές έλλειψης στέγης. Με βάση το πιλοτικό έργο, εγκρίθηκε ένα σχέδιο δράσης για τον τερματισμό της οικογενειακής έλλειψης στέγης στο Μπρνο την περίοδο 2018-2025.

Σε επίπεδο εταιρειών: Η Bolsa Social είναι η πρώτη πλατφόρμα πληθοχρηματοδότησης μετοχικού κεφαλαίου στην Ισπανία για επενδυτές και επιχειρήσεις που επιθυμούν να δημιουργήσουν θετικό κοινωνικό αντίκτυπο. Η εταιρεία συνδέει τους επενδυτές κοινωνικού αντικτύπου με τις επιχειρήσεις, αποσκοπώντας στην προώθηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης. Η Bolsa Social έχει χρηματοδοτήσει 10 εταιρείες κοινωνικού και περιβαλλοντικού αντικτύπου με 1,8 εκατ. EUR. Πέντε από αυτές επικεντρώνονται στην παροχή στα άτομα με αναπηρία πρόσβασης στην πληροφόρηση, την κοινωνική ζωή και τον δημόσιο χώρο.

Σε επίπεδο κοινωνίας των πολιτών: Στο πλαίσιο του σουηδικού έργου «Brod i Bergslagen» παρέχονται μαθήματα παρασκευής παραδοσιακού ψωμιού ως μέσο για την ένταξη των νεοαφιχθέντων μεταναστών και για την παροχή επαγγελματικής κατάρτισης. Η σωματική δραστηριότητα χρησιμεύει ως αφετηρία για διάλογο, ενώ εκπαιδευμένοι εθελοντές

ενθαρρύνουν τη συζήτηση μεταξύ των συμμετεχόντων.

Επίτευξη ασφαλών, ανθεκτικών, βιώσιμων και χωρίς αποκλεισμούς πόλεων και οικισμών

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα

Συνοπτική εικόνα / Ποιοτική επισκόπηση

Οι ευρωπαϊκές πόλεις βρίσκονται στο επίκεντρο των σύγχρονων οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών προκλήσεων. Πάνω από το 70 % των πολιτών της ΕΕ ζουν σε αστικές περιοχές, ενώ περίπου το 85 % του ΑΕΠ της ΕΕ παράγεται στις πόλεις. Οι πόλεις και οι κοινότητες είναι ζωτικής σημασίας για την ευημερία και της ποιότητας ζωής των Ευρωπαίων καθώς χρησιμεύουν ως κόμβοι οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και καινοτομίας. Προσελκύουν πολλούς ανθρώπους χάρη στο το ευρύ φάσμα ευκαιριών εκπαίδευσης, απασχόλησης, ψυχαγωγίας και πολιτισμού που προσφέρουν. Ωστόσο, οι πόλεις της ΕΕ αντιμετωπίζουν και προκλήσεις όπως μεταναστευτικές πιέσεις και κοινωνικό αποκλεισμό, κυκλοφοριακή συμφόρηση και έλλειψη επαρκούς στέγασης, υποβαθμιζόμενες υποδομές και επιδείνωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Οι πόλεις είναι επίσης ιδιαίτερα ευάλωτες στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και των φυσικών καταστροφών. Η Επιτροπή, τα κράτη μέλη και οι ευρωπαϊκές πόλεις καταβάλλουν από κοινού προσπάθειες για την ενίσχυση της αστικής διάστασης των ευρωπαϊκών και εθνικών πολιτικών. Σύμφωνα με το νέο αστικό θεματολόγιο των Ηνωμένων Εθνών, η ΕΕ ενισχύει την ανθεκτικότητα του αστικού περιβάλλοντος μέσω της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών και των κινδύνων που συνδέονται με το κλίμα, και ανταποκρίνεται πιο συντονισμένα στις διάφορες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι πόλεις. Σε διεθνές επίπεδο, οι ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, η αναπτυξιακή πολιτική και η πολιτική διεύρυνση και γειτονίας αποσκοπούν στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στις πόλεις. Η Ευρωπαϊκή Κοινή Αντίληψη για την Ανάπτυξη τονίζει την ανάγκη να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στις πόλεις και στις τοπικές αρχές ως σημαντικούς παράγοντες για την επίτευξη των ΣΒΑ.

Βασικές τάσεις

- Από το 2007 έως το 2016, το ποσοστό ανακύκλωσης των αστικών αποβλήτων σημείωσε συνολική αύξηση 11 %.
- **Κατά την τελευταία εξαετία** η ποιότητα της στέγασης στην ΕΕ παρουσίασε βελτίωση. Το μερίδιο των κατοίκων της ΕΕ που αντιμετωπίζουν βασικές ελλείψεις στις συνθήκες στέγασής τους μειώθηκε κατά 4,8 ποσοστιαίες μονάδες από το 2007 ως το 2017 και διαμορφώθηκε στο 13,1 %.
- Οι κάτοικοι των πόλεων είχαν καλύτερη πρόσβαση **στις δημόσιες συγκοινωνίες**, καθώς μόνο το 9,7 % αυτών ανέφεραν υψηλό ή πολύ υψηλό επίπεδο δυσκολίας, σε σύγκριση με 37,4 % των κατοίκων αγροτικών περιοχών.
- Εξακολουθούν **να υπάρχουν** περιοχές με έντονη ατμοσφαιρική ρύπανση, αν και η έκθεση στην ατμοσφαιρική ρύπανση από λεπτά σωματίδια μειώθηκε κατά περίπου 20 % μεταξύ του 2010 και του 2015.
- **Οι τεχνητές επιφάνειες κάλυψης** ανά κάτοικο αυξήθηκαν κατά 6 % από το 2009 έως το 2015. Δεδομένου ότι η Ευρώπη είναι μία από τις πιο αστικοποιημένες ηπείρους του πλανήτη, χρειάζεται να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για την ανασχεση της υποβάθμισης του εδάφους.
- **Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές** που συμμετέχουν στα σχέδια δράσης του Ευρωπαϊκού Συμφώνου των Δημάρχων πέτυχαν μείωση των εκπομπών αερίων του

θερμοκηπίου κατά 23 %, μείωση της κατανάλωσης τελικής ενέργειας κατά 18 % και εργάζονται ώστε το μερίδιο της τοπικής παραγωγής ενέργειας να φτάσει το 19 % της κατανάλωσης ενέργειας έως το 2020.
Παγκόσμια κατάταξη Σύμφωνα με την έκθεση του παγκόσμιου δείκτη και των πινάκων επιδόσεων ΣΒΑ («SDG Index and dashboards report») για το 2018 (Ίδρυμα Bertelsmann και Δίκτυο Λύσεων Βιώσιμης Ανάπτυξης - SDSN), 23 κράτη μέλη της ΕΕ συγκεντρώνουν βαθμολογία τουλάχιστον 80 στα 100 για τον ΣΒΑ 11. 10 κράτη μέλη της ΕΕ βρίσκονται στις 20 πρώτες θέσεις της παγκόσμιας κατάταξης.
Η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2030
Η ΕΕ σύμφωνα με τις τρέχουσες τάσεις / με όλες τις παραμέτρους σταθερές Το μερίδιο του αστικού πληθυσμού στην Ευρώπη αναμένεται να ξεπεράσει ελαφρώς το 80 % έως το 2050. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, από κοινού με την κοινωνία των πολιτών, τις επιχειρήσεις και τους ερευνητές, συνεργάζονται για τη δημιουργία της συνεχώς εξελισσόμενης πόλης που απαιτεί η κοινωνία του μέλλοντος. Οι ευρωπαϊκές πόλεις θα εξακολουθήσουν να αποτελούν πόλους έλξης για τους πολίτες και να προσφέρουν αυξανόμενες δυνατότητες απασχόλησης, ποιότητα ζωής και κοινωνικές υπηρεσίες. Οι ευρωπαϊκές πόλεις συνεργάζονται συμμετοχικά με τους ενδιαφερόμενους φορείς σε όλα τα επίπεδα για ζητήματα όπως η στέγαση, η ενέργεια, η κινητικότητα, η υδροδότηση, η δράση για το κλίμα, η εξάλειψη της φτώχειας, η ανισότητα, η κυκλική οικονομία, η ανθεκτικότητα και η ασφάλεια, με στόχο να διασφαλιστούν καλές συνθήκες συμβίωσης. Οι ευρωπαϊκές πόλεις θα καταστούν έξυπνες πόλεις όπου παραδοσιακά δίκτυα και υπηρεσίες θα καταστούν αποδοτικότερα χάρη στη χρήση ψηφιακών και τηλεπικοινωνιακών τεχνολογιών προς όφελος των πολιτών και των επιχειρήσεων.
Ευκαιρίες/Θετικοί παράγοντες Έξυπνη εξειδίκευση, εταιρικές σχέσεις πόλεων, συμμετοχή της κοινωνίας και συμμετοχική πολιτική (π.χ. συνεργατική διακυβέρνηση των πόλεων, πολυσυμμετοχικές πλατφόρμες), σχέδια βιώσιμης αστικής κινητικότητας, εταιρική κοινωνική ευθύνη / υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά, συμμετοχική χρηματοδότησης και άλλες μορφές καινοτόμου χρηματοδότησης, ψηφιοποίηση, τεχνητή νοημοσύνη και νέες τεχνολογίες, συνεργατική οικονομία, δημόσιες συγκοινωνίες χαμηλών εκπομπών, ενεργητική κινητικότητα (περπάτημα, ποδήλατο) και σχετικές υποδομές, έρευνα και καινοτομία, κτίρια χαμηλών εκπομπών, αστική γεωργία, αστικοί χώροι πράσινου.
Κίνδυνοι / Αρνητικοί παράγοντες Περιβαλλοντική υποβάθμιση και κλιματική αλλαγή, ρύπανση, γήρανση του πληθυσμού, εγκληματικότητα και απειλές κατά της ασφάλειας, απάτη και διαφθορά, κοινωνικές ανισότητες, άνοδος των τιμών των κατοικιών.
Σημαντικότερα σημεία πολιτικής
Η ΕΕ σε διεθνές επίπεδο: Στον τομέα της ανάπτυξης, η Επιτροπή ακολουθεί μια νέα προσέγγιση για τη «συνεργασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης με πόλεις και τοπικές αρχές σε τρίτες χώρες», η οποία επικεντρώνει την ενωσιακή εξωτερική στήριξη στον σχεδιασμό, τη χρηματοδότηση και τη διακυβέρνηση των πόλεων. Σε επίπεδο ΕΕ: Το αστικό θεματολόγιο της ΕΕ δρομολογήθηκε τον Μάιο του 2016 με το Σύμφωνο του Άμστερνταμ. Αποτελεί μια νέα πολυεπίπεδη μέθοδο εργασίας για την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, των πόλεων, της Επιτροπής και άλλων ενδιαφερόμενων φορέων, με στόχο την τόνωση της ανάπτυξης, της βιωσιμότητας και της καινοτομίας στις πόλεις της Ευρώπης και την ταυτοποίηση και την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων. Εστιάζοντας σε συγκεκριμένες προτεραιότητες στο πλαίσιο ειδικών εταιρικών σχέσεων, το αστικό θεματολόγιο της ΕΕ επιδιώκει να βελτιώσει την ποιότητα ζωής

στις αστικές περιοχές.

Σε επίπεδο κρατών μελών: Οι πιέσεις που δέχεται σήμερα η στέγαση στην Ιρλανδία οφείλονται, εν μέρει στην κατάρρευση του κατασκευαστικού τομέα. Το 2016, η ιρλανδική κυβέρνηση δρομολόγησε το σχέδιο δράσης για τη στέγαση και τους αστέγους «Rebuilding Ireland», το οποίο έχει στόχο να επιταχύνει την παροχή στέγης υπό παντός είδους ιδιοκτησιακό καθεστώς. Το σχέδιο δράσης έχει πέντε βασικούς «πυλώνες» για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων προκλήσεων. αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης, επιτάχυνση της παροχής κοινωνικής κατοικίας, οικοδόμηση περισσότερων κατοικιών, βελτίωση του τομέα των ενοικιαζόμενων κατοικιών και αξιοποίηση υφιστάμενων κατοικιών.

Σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο: Το έργο «Global Nachhaltige Kommune» (Δήμοι παγκόσμιας βιωσιμότητας) που υλοποιείται στην περιφέρεια της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας, στη Γερμανία, βοηθάει 15 τοπικές αρχές που περιλαμβάνουν μικρές, μεσαίες και μεγάλες πόλεις και αγροτικούς δήμους, προσφέροντάς τους συστηματική στήριξη για την ανάπτυξη μιας βιώσιμης στρατηγικής αντιμετώπισης των τοπικών προκλήσεων, βασισμένης στο παγκόσμιο πλαίσιο των ΣΒΑ. Η προσέγγισή αυτή έχει υιοθετηθεί και σε άλλες περιφέρειες της Γερμανίας.

Σε επίπεδο εταιρειών: Η LIPOR, η διαδημοτική εταιρεία διαχείρισης των απορριμμάτων της ευρύτερης περιοχής του Πόρτο στην Πορτογαλία, είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση, την ανάκτηση και την επεξεργασία των αστικών απορριμμάτων παράγονται στους συμμετέχοντες δήμους. Η LIPOR δημιούργησε το πάρκο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης Parque Aventura στον χώρο μιας παλιάς χωματερής, όπου πραγματοποιήθηκαν έργα αποκατάστασης του περιβάλλοντος και του τοπίου. Έτσι δημιουργήθηκε ένας χώρος παιχνιδιού, αναψυχής και εκπαίδευσης.

Σε επίπεδο κοινωνίας των πολιτών: Το Linnalabor (Αστικό Εργαστήριο), μια εσθονική μη κυβερνητική οργάνωση, ασχολείται με την ανάπτυξη βιώσιμων και χωρίς αποκλεισμούς πόλεων. Το Linnalabor συμβουλεύει τις τοπικές αρχές, εισάγει σύγχρονες τάσεις στην Εσθονία και ευαισθητοποιεί το κοινό σχετικά με το αστικό περιβάλλον.

Διασφάλιση μεθόδων βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα

Συνοπτική εικόνα / Ποιοτική επισκόπηση

Η βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή αποσκοπεί στη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος της Ευρώπης, μέσα από την αλλαγή του τρόπου παραγωγής, διανομής και κατανάλωσης αγαθών και χρήσης των πόρων. Τα τελευταία χρόνια, η ΕΕ έχει σημειώσει πρόοδο στην προσπάθειά της να γίνει αποδοτική ως προς τους πόρους, πράσινη και με μια ανταγωνιστική οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, αλλά η βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή παραμένει η βασική πρόκληση για την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) στην ΕΕ και απαιτεί συνεχείς προσπάθειες σε όλα τα επίπεδα. Η προσέγγιση της ΕΕ συνίσταται στην προώθηση της αποτελεσματικής χρήσης των πόρων με παράλληλη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων μέσω της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία, όπου η αξία των προϊόντων, των υλικών και των πόρων διατηρείται στην οικονομία όσο το δυνατόν περισσότερο, και η παραγωγή αποβλήτων περιορίζεται στο ελάχιστο. Οι 54 δράσεις του σχεδίου δράσης της ΕΕ για την κυκλική οικονομία που

ανακοινώθηκε το 2015 επεμβαίνουν σε όλα τα στάδια των κύκλων προϊόντων και υλικών (παραγωγή, κατανάλωση, διαχείριση αποβλήτων, αγορά δευτερογενών πρώτων υλών, καινοτομία & επενδύσεις, παρακολούθηση) σε 5 τομείς προτεραιότητας (πλαστικά, σπατάλη τροφίμων, πρώτες ύλες κρίσιμης σημασίας, κατασκευές και κατεδαφίσεις, βιομάζα και προϊόντα βιολογικής προέλευσης). Έως το 2018, πάνω από το 85 % των δράσεων είχαν ήδη υλοποιηθεί, ενώ οι υπόλοιπες έχουν δρομολογηθεί. Το 2017 εγκαινιάστηκε μια ευρωπαϊκή πλατφόρμα ενδιαφερόμενων μερών για την κυκλική οικονομία, με στόχο την ενθάρρυνση των εταιρειών, των δημόσιων αρχών και άλλων ενδιαφερόμενων μερών για την ανταλλαγή γνώσεων και την ανάδειξη καλών πρακτικών, ενώ το 2016 εγκαινιάστηκε η πλατφόρμα της ΕΕ για την απώλεια και τη σπατάλη τροφίμων. Στο πλαίσιο του αστικού θεματολογίου δημιουργήθηκε μια ειδικευμένη εταιρική σχέση προκειμένου η ΕΕ να εξετάσει το ζήτημα και να προτείνει διάφορες δράσεις για την υιοθέτηση της κυκλικής οικονομίας από τις πόλεις. Επιπλέον, η στρατηγική της Ευρώπης για τη βιοοικονομία, η οποία ανανεώθηκε το 2018, υποστηρίζει τον εκσυγχρονισμό και την ενίσχυση της βιομηχανικής βάσης της ΕΕ μέσω της δημιουργίας νέων αλυσίδων αξίας και πιο οικολογικών, οικονομικά αποδοτικών βιομηχανικών διεργασιών. Σε διεθνές επίπεδο, η ΕΕ προωθεί την υπεύθυνη διαχείριση των αλυσίδων εφοδιασμού και συστήματα δίκαιου και ηθικού εμπορίου στο πλαίσιο του βασιζόμενου σε αρχές εμπορικού της θεματολογίου. Επίσης, οι ενωσιακές πολιτικές για την ανάπτυξη, τη διεύρυνση και τη γειτονία στις δράσεις τους τονίζουν τη σημασία της βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής.

Βασικές τάσεις

- **Η αποσύνδεση της οικονομικής ανάπτυξης από την κατανάλωση φυσικών πόρων** μετράται βάσει της ενωσιακής παραγωγικότητας πόρων και ενέργειας. Από το 2001, η ενωσιακή παραγωγικότητα πόρων αυξήθηκε κατά 36,4 % (2017) και η παραγωγικότητα ενέργειας κατά 29,2 % (2016), πράγμα που σημαίνει ότι αυξήθηκε η παραγωγή (σε όρους ΑΕΠ) ανά μονάδα χρησιμοποιούμενων υλικών ή ενέργειας.
- Μεταξύ του 2004 και του 2016, η **ποσότητα των** παραγόμενων στην ΕΕ αποβλήτων εκτός των κύριων ορυκτών αποβλήτων μειώθηκε κατά 6,5 %. Μεταξύ του 2004 και του 2014, **το ποσοστό ανακύκλωσης στην ΕΕ** αυξήθηκε ελαφρά από το 53 % στο 55 % και το ποσοστό της κυκλικής χρήσης υλικών, το οποίο δείχνει το ποσοστό των προερχόμενων από συλλεχθέντα απόβλητα υλικών στη συνολική χρήση υλικών, αυξήθηκε από το 8,3 % στο 11,7 %.
- Η οικονομία της ΕΕ εξαρτάται από πρώτες ύλες που προέρχονται από τον υπόλοιπο κόσμο. Πάνω από το 60 % των συνολικών φυσικών εισαγωγών της ΕΕ είναι ακατέργαστα προϊόντα..

Παγκόσμια κατάταξη

Σύμφωνα με την έκθεση του παγκόσμιου δείκτη και των πινάκων επιδόσεων ΣΒΑ («SDG Index and dashboards report») για το 2018 (Ίδρυμα Bertelsmann και Δίκτυο Βιώσιμων Λύσεων Ανάπτυξης - SDSN), η βαθμολογία 11 κρατών μελών της ΕΕ είναι υψηλότερη από 60 στα 100 για τον ΣΒΑ 12. Πρόκειται για τον ΣΒΑ στον οποίο τα κράτη μέλη της ΕΕ παρουσιάζουν κατά μέσο όρο τις δεύτερες χειρότερες επιδόσεις.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2030

Η ΕΕ σύμφωνα με τις τρέχουσες τάσεις / με όλες τις παραμέτρους σταθερές

Η Ευρώπη θα πρέπει να συνεχίσει να εστιάζει στη βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση ενόψει της πίεσης που δέχονται τα αποθέματα πρώτων υλών και των δικών της σχετικά περιορισμένων εγχώριων υλικών πόρων. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί σε μεταλλεύματα και σε πρώτες ύλες κρίσιμης σημασίας που είναι υψηλής αξίας και όσον αφορά τα οποία η Ευρώπη είναι ιδιαίτερα εξαρτημένη από τις εισαγωγές. Θα πρέπει επίσης να δοθεί έμφαση στα βαρέα υλικά και στα υλικά υψηλής έντασης ενέργειας όπως το τσιμέντο, το αλουμίνιο, ο χάλυβας και το πλαστικό, δεδομένων των δυνατοτήτων τους για

μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Κλάδοι όπως τα συστήματα τροφίμων και τα υφάσματα, όπου η χρήση των πόρων έχει ιδιαίτερα σοβαρές επιπτώσεις για το περιβάλλον (π.χ. όσον αφορά τη χρήση των υδάτων, τη ρύπανση, την ποιότητα του αέρα και τις θρεπτικές ουσίες) χρήζουν επίσης προσοχής. Χάρη στην αναθεωρημένη νομοθεσία της ΕΕ για τα απόβλητα και στο σχέδιο δράσης της ΕΕ για τη σπατάλη τροφίμων, η ΕΕ θα μειώσει την ποσότητα των απορριμμάτων τροφίμων που παράγονται κάθε χρόνο για να συμβάλει στην επίτευξη του παγκόσμιου στόχου μείωσης της σπατάλης τροφίμων κατά το ήμισυ έως το 2030. Σύμφωνα με τη νομοθεσία για τα απόβλητα, τα ποσοστά ανακύκλωσης θα αυξηθούν ώστε μέχρι το 2030 να φτάσουν το νομικά δεσμευτικό επίπεδο του 60 %, ενώ για πολλά υλικά συσκευασίας θα ισχύουν υψηλότερα ποσοστά. Θα πρέπει να δοθεί προσοχή στην αύξηση όχι μόνο της ποσότητας, αλλά και της ποιότητας της ανακύκλωσης, στη μείωση της χρήσης πόρων και της παραγωγής απορριμμάτων μέσω του καλύτερου σχεδιασμού των προϊόντων και σε συστημικές προσεγγίσεις που έχουν στόχο τα προϊόντα και τα υλικά να διατηρούνται σε χρήση, προσδίδοντας προστιθέμενη αξία στην οικονομία. Θα πρέπει να αυξηθεί η περιεκτικότητα των νέων προϊόντων, ιδίως των πλαστικών, σε ανακυκλωμένα υλικά.

Ευκαιρίες/Θετικοί παράγοντες

Αλλαγή νοοτροπίας, συμμετοχή της κοινωνίας, πίεση της κοινωνίας για βιώσιμες αλυσίδες παραγωγής, εταιρικές σχέσεις και συμμετοχική πολιτική, εκπαίδευση, εταιρική κοινωνική ευθύνη / υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά, συμμετοχική χρηματοδότηση και άλλες μορφές καινοτόμου χρηματοδότησης, προληπτικές πολιτικές για δίκαιη μετάβαση, τεχνητή νοημοσύνη, νέες τεχνολογίες, έρευνα και καινοτομία, συνεργατική και κυκλική οικονομία, βιοοικονομία, ψηφιοποίηση, βιώσιμα χρηματοοικονομικά, μεταρρύθμιση της φορολογίας (π.χ. φορολόγηση των πόρων και της ρύπανσης), πράσινες δημόσιες συμβάσεις, έξυπνες πόλεις, διαδίκτυο των πραγμάτων, ανοικτό και δίκαιο εμπόριο.

Κίνδυνοι / Αρνητικοί παράγοντες

Παραδοσιακά/συντηρητικά πρότυπα κατανάλωσης και παραγωγής, αντίσταση κλάδων/περιοχών που χάνουν τις παραδοσιακές οικονομικές δραστηριότητές τους, αργή αλλαγή του ρυθμιστικού περιβάλλοντος, έλλειψη οικονομικών κινήτρων.

Σημαντικότερα σημεία πολιτικής

Η ΕΕ σε διεθνές επίπεδο: Σε διεθνές επίπεδο, η εμβληματική πρωτοβουλία της ΕΕ «SWITCH to Green» φέρνει σε επαφή κυβερνήσεις και ενδιαφερόμενους φορείς από την ΕΕ και τις χώρες εταίρους, εστιάζοντας στην υιοθέτηση, από τον ιδιωτικό τομέα, βιώσιμων πρακτικών κατανάλωσης και παραγωγής.

Σε επίπεδο ΕΕ: Οι νέοι κανόνες της ΕΕ για τα απόβλητα εγκρίθηκαν το 2018 με στόχο έως το 2030 όλα τα κράτη μέλη να επαναχρησιμοποιούν ή να ανακυκλώνουν το 60 % των αστικών απορριμμάτων και το 70 % των απορριμμάτων συσκευασίας, καθώς και να μειώσουν την υγειονομική ταφή ποσοστό χαμηλότερο του 10 % έως το 2035. Οι νέοι κανόνες για τα απόβλητα, για πρώτη φορά υποχρεώνουν τα κράτη μέλη να δημιουργήσουν ειδικά προγράμματα πρόληψης της σπατάλης τροφίμων και να μειώσουν τα επίπεδα των απορριμμάτων τροφίμων, καθώς και να τα παρακολουθούν και να υποβάλλουν σχετικές εκθέσεις.

Σε επίπεδο κρατών μελών: Στη Σουηδία ένα πρόσφατο νομοσχέδιο μειώνει τον φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) που βαρύνει τις επισκευαστικές εργασίες και προβλέπει έκπτωση φόρου για το εργατικό κόστος των επισκευών. Το μέτρο αναμένεται να μειώσει το κόστος της επισκευής συσκευών για τους καταναλωτές και να τους ενθαρρύνει να τις επισκευάζουν αντί να τις πετάνε και να αγοράζουν καινούριες.

Σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο: Με τη βοήθεια ενωσιακών κονδυλίων, η Λιουμπλιάνα ανέπτυξε ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης αποβλήτων που καλύπτει 37 δήμους και που διαθέτει ένα περιφερειακό κέντρο διαχείρισης. Από τότε που η Σλοβενία προσχώρησε στην ΕΕ, η σλοβενική πρωτεύουσα προώθησε τη χωριστή αποκομιδή και ανακύκλωση και μείωσε το ποσό των αποβλήτων που καταλήγει σε υγειονομική ταφή κατά 59 %. Επένδυσε επίσης στην πρόληψη και την επανάχρηση. Σήμερα η Λιουμπλιάνα παράγει 41 % λιγότερα απόβλητα κατά κεφαλή από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο και οι τοπικές αρχές αποφάσισαν να μην κατασκευάσουν δύο νέους αποτεφρωτήρες όπως είχαν αρχικά σχεδιάσει.

Σε επίπεδο εταιρειών: Μέσα σε διάστημα 20 ετών, η Umicore μεταμορφώθηκε από μια βελγική εταιρία εξόρυξης μη σιδηρούχων μετάλλων σε έναν παγκόσμιο όμιλο τεχνολογίας των υλικών και ανακύκλωσης, με 10 000 εργαζομένους, κύκλο εργασιών ύψους 10,4 δισ. EUR και με επενδύσεις στο Βέλγιο, τη Βουλγαρία, τις Κάτω Χώρες και τη Γαλλία. Η εταιρεία ακολουθεί ένα μοντέλο κυκλικής οικονομίας για την ανάκτηση πολύτιμων μετάλλων και πρώτων υλών κρίσιμης σημασίας από τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού.

Σε επίπεδο κοινωνίας των πολιτών: Μαζί με τα μέλη της, η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Τραπεζών Τροφίμων το 2017, παρείχε καθημερινά σε 44 700 φιλανθρωπικές οργανώσεις πρώτης γραμμής 4,1 εκατ. γεύματα για 8,1 εκατομμύρια ανθρώπους. Το έργο αυτό πραγματοποιείται σε στενή συνεργασία με τους υπεύθυνους επιχειρήσεων τροφίμων με στόχο την εξοικονόμηση τροφίμων που διαφορετικά θα κατέληγαν στα σκουπίδια και τη διάθεσή τους σε όσους τα έχουν ανάγκη.

Ανάληψη επείγουσας δράσης για την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος και των επιπτώσεών του

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα

Συνοπτική εικόνα / Ποιοτική επισκόπηση

Η κλιματική αλλαγή αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες παγκόσμιες προκλήσεις της εποχής μας. Η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής απαιτεί δράση σε παγκόσμια κλίμακα για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στον πλανήτη. Η ΕΕ ηγείται των διεθνών προσπάθειών για μια παγκόσμια συμφωνία για το κλίμα. Η διεθνής κοινότητα, συμπεριλαμβανομένης της ΕΕ, έχει δεσμευτεί να συγκρατήσει την αύξηση της παγκόσμιας θερμοκρασίας αισθητά κάτω από τους 2 °C άνω των προβιομηχανικών επιπέδων και να καταβάλει προσπάθειες για τον περιορισμό της αύξησης στον 1,5 °C. Οι στόχοι αυτοί, που στηρίζονται στην επιστημονική έρευνα στο πλαίσιο της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή, κατοχυρώνονται στη συμφωνία του Παρισιού. Η ΕΕ έχει δεσμευτεί να μειώσει τα αέρια του θερμοκηπίου που εκπέμπει κατά 20 % έως το 2020 και κατά τουλάχιστον 40 % έως το 2030 (σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990). Η ΕΕ βρίσκεται σε καλό δρόμο για την επίτευξη του στόχου μείωσης των εκπομπών για το 2020 και έχει θεσπίσει νομοθεσία για να επιτύχει τον στόχο της για το 2030, συμπεριλαμβανομένης φιλόδοξης νομοθεσίας για την ενεργειακή αποδοτικότητα και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Από το 2013, η στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή στηρίζει δράσεις για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της ΕΕ απέναντι στην κλιματική αλλαγή. Η ΕΕ όμως πρέπει να πράξει περισσότερο για να ανταποκριθεί στη συμφωνία του Παρισιού, και να μειώσει σημαντικά την εξάρτησή της από τα ορυκτά καύσιμα, για τα οποία συνεχίζουν να παρέχονται σημαντικές επιδοτήσεις. Τον Νοέμβριο του 2018 η Επιτροπή παρουσίασε το μακρόπνοο όραμά της για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και

κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050, στο οποίο επισημαίνει τους τρόπους με τους οποίους κάθε κλάδος και πολιτική θα πρέπει να συμβάλει στην επίτευξη αυτής της μετάβασης. Σε διεθνές επίπεδο, η εξωτερική και η αναπτυξιακή πολιτική καθώς και οι πολιτικές ασφάλειας, διεύρυνσης και γειτονίας ενσωματώνουν ενεργά τους κλιματικούς στόχους. Η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής περιλαμβάνεται επίσης στα κεφάλαια σχετικά με το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη των εμπορικών και επενδυτικών συμφωνιών νέας γενιάς της ΕΕ, ενώ αποτελεί και αναπόσπαστο τμήμα των θέσεων της ΕΕ στην G20, το σημαντικότερο φόρουμ των μεγάλων οικονομιών του πλανήτη

Βασικές τάσεις

- Η ΕΕ συνεχίζει να αποσυνδέει με επιτυχία **την οικονομική της ανάπτυξη** από τις **εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου**: στο διάστημα 1990-2017, το συνδυασμένο ΑΕΠ της ΕΕ αυξήθηκε κατά 58 %, ενώ οι συνολικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου μειώθηκαν κατά 22 % σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990. Σε επίπεδο κρατών μελών, υφίστανται σημαντικές διαφορές στις τάσεις που ακολουθούν οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου από το 1990, καθώς ορισμένα κράτη μέλη έχουν μειώσει τις εκπομπές τους σχεδόν κατά 60 % και μικρός αριθμός κρατών μελών τις αύξησαν.
- Η **ένταση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της κατανάλωσης ενέργειας**, δηλαδή οι εκπομπές ανά μονάδα καταναλισκόμενης ενέργειας, μειώθηκαν κατά 12,1 % μεταξύ του 2000 και του 2016.
- Η ΕΕ επιδιώκει να επιτύχει τον στόχο ενεργειακής απόδοσης **της τάξης του 20 % τον οποίο έχει θέσει για το 2020**. Μεταξύ του 2005 και του 2016, η κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας στην ΕΕ μειώθηκε κατά 9,9 % και η κατανάλωση τελικής ενέργειας κατά 7,1 %. Στο διάστημα 1980-2016, **οι ζημίες που συνδέονται με τις καιρικές συνθήκες και το κλίμα** ανήλθαν σε συνολικό ποσό 410 δισ. EUR (σε τιμές του 2016) για τα κράτη μέλη.
- Οι επιδοτήσεις των ορυκτών καυσίμων παραμένουν σε υψηλά επίπεδα. Εκτιμάται ότι μεταξύ του 2014 και 2016 στην ΕΕ χορηγούνταν ετησίως περίπου 112 δισ. EUR για την παραγωγή και την κατανάλωση ορυκτών καυσίμων.
- Η ΕΕ έχει θέσει συνολικό στόχο το 20 % των δαπανών **στο πλαίσιο του τρέχοντος ευρωπαϊκού πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου**, για την περίοδο 2014-2020 να σχετίζονται με το κλίμα και έχει προτείνει ο στόχος αυτός να αυξηθεί τουλάχιστον στο 25 % κατά την περίοδο 2021-2027.
- Μεταξύ του 2013 και του 2018, ο αριθμός των κρατών μελών που διαθέτουν εθνική **στρατηγική για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή** αυξήθηκε από 15 σε 25, ενώ σχετικές προσπάθειες βρίσκονται σε εξέλιξη στα υπόλοιπα κράτη μέλη. Το 2018 το 26 % όλων των πόλεων της ΕΕ και το 40 % των πόλεων άνω των 150 000 κατοίκων εκτιμάται ότι διέθεταν τοπικά σχέδια προσαρμογής.
- Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της αποτελούν **τους μεγαλύτερους παρόχους χρηματοδότησης για το κλίμα**: το 2017 η ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και τα κράτη μέλη διέθεσαν 20,4 δισ. EUR για να βοηθήσουν τις αναπτυσσόμενες χώρες να αντιμετωπίσουν την κλιματική αλλαγή και να προσαρμοστούν σε αυτή, ποσό υπερδιπλάσιο σε σχέση με το 2013, και το οποίο αντιπροσωπεύει περίπου το ήμισυ του παγκόσμιου συνόλου.

Παγκόσμια κατάταξη

Σύμφωνα με την έκθεση του παγκόσμιου δείκτη και των πινάκων επιδόσεων ΣΒΑ («SDG Index and dashboards report») για το 2018 (Ίδρυμα Bertelsmann και Δίκτυο Βιώσιμων Λύσεων Ανάπτυξης - SDSN), η βαθμολογία 22 κρατών μελών της ΕΕ είναι υψηλότερη από 80 στα 100 για τον ΣΒΑ 13. Πέντε κράτη μέλη της ΕΕ βρίσκονται στις 20 πρώτες θέσεις της παγκόσμιας κατάταξης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2030

Η ΕΕ σύμφωνα με τις τρέχουσες τάσεις / με όλες τις παραμέτρους σταθερές

Η ΕΕ παραμένει αποφασισμένη να ηγείται της μάχης κατά της κλιματικής αλλαγής και έως το 2030 θα έχει επιτύχει τον στόχο της για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου τουλάχιστον κατά 40 % σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990. Το φθινόπωρο του 2018 η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση για ένα μακροπρόθεσμο στρατηγικό όραμα της ΕΕ σύμφωνα με τη συμφωνία του Παρισιού. Στην πρόταση περιγράφονται τρόποι επίτευξης του στόχου για καθαρές μηδενικές εκπομπές αερίων θερμοκηπίου εντός της ΕΕ έως το 2050. Η Επιτροπή παρουσίασε ένα ολοκληρωμένο όραμα για να καταστεί η ευρωπαϊκή οικονομία πιο σύγχρονη, ανταγωνιστική ανθεκτική και κοινωνικά δίκαιη για όλους τους Ευρωπαίους, ώστε κανείς να μην μείνει πίσω. Η ΕΕ θα πρέπει να διατηρήσει τον ηγετικό ρόλο της στη δράση για το κλίμα και να ασκεί πιέσεις ώστε οι χώρες που αποτελούν τους μεγαλύτερους ρυπαντές παγκοσμίως να αυξήσουν το επίπεδο της συνολικής φιλοδοξίας τους πέραν του 2030. Στο πλαίσιο αυτό, η περαιτέρω ενίσχυση μιας φιλόδοξης παγκόσμιας απόκρισης στις επιπτώσεις της κλιματικής μεταβολής θα εξακολουθήσει να αποτελεί προτεραιότητα. Ψηλά στην ατζέντα θα παραμείνουν και η μείωση του κινδύνου καταστροφών, η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και ο μετριασμός των επιπτώσεών της. Η ΕΕ θα συνεχίσει να συνεργάζεται σε διεθνή φόρα όπως ο Διεθνής Οργανισμός Πολιτικής Αεροπορίας και ο Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός.

Ευκαιρίες/Θετικοί παράγοντες

Καθαρή ενέργεια και κινητικότητα χαμηλών και μηδενικών εκπομπών, κυκλική οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, βιοοικονομία και βιώσιμες αλυσίδες παραγωγής, αλλαγή συμπεριφοράς, συμμετοχική πολιτική, προληπτικές πολιτικές για δίκαιη μετάβαση, εταιρική κοινωνική ευθύνη / υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά, καινοτόμα και βιώσιμα χρηματοοικονομικά, συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, πράσινες δημόσιες συμβάσεις, φορολογική μεταρρύθμιση (π.χ. φορολόγηση της χρήσης πόρων και της ρύπανσης), εκπαίδευση, ψηφιοποίηση, τεχνητή νοημοσύνη και νέες τεχνολογίες, έρευνα και καινοτομία, ανθεκτικές κοινωνίες, πολυμέρεια, αξιοποίηση περιβαλλοντικών αγαθών και υπηρεσιών.

Κίνδυνοι / Αρνητικοί παράγοντες

Ανεπαρκείς δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις, γεωπολιτική αστάθεια και απειλές κατά της ασφάλειας, επιστροφή στον οικονομικό προστατευτισμό σε παγκόσμιο επίπεδο, κοινωνικές ανισότητες, αύξηση της κατανάλωσης ενέργειας και αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις της ψηφιοποίησης, συνεχής καταστροφή των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας, αργή μεταρρύθμιση του κανονιστικού περιβάλλοντος.

Σημαντικότερα σημεία πολιτικής

Η ΕΕ σε διεθνές επίπεδο: Η ενωσιακή πρωτοβουλία Παγκόσμια Συμμαχία για την κλιματική αλλαγή (GCCA +) αποσκοπεί στην ενίσχυση του πολιτικού διαλόγου και στη στήριξη των αναπτυσσόμενων χωρών στις προσπάθειές τους για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Σε επίπεδο ΕΕ: Οι τοπικές αρχές αποτελούν βασικές κινητήριες δυνάμεις για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής στο κοντινότερο στους πολίτες επίπεδο διακυβέρνησης. Στο πλαίσιο του Συμφώνου των Δημάρχων της ΕΕ για το κλίμα και την ενέργεια, χιλιάδες αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν δεσμευτεί οικειοθελώς να υλοποιήσουν τους ενωσιακούς στόχους για το κλίμα και την ενέργεια. Το Σύμφωνο έχει επίσης ευαισθητοποιήσει σε τοπικό επίπεδο όσον αφορά την ανάγκη προετοιμασίας για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, καθώς η τοπική δράση για την προσαρμογή και την ανθεκτικότητα είναι καθοριστικής σημασίας για την προστασία των πολιτών και της παρουσίας τους.

Σε επίπεδο κρατών μελών: Η Γαλλία έχει καταστήσει υποχρεωτική για τους δήμους με πληθυσμό άνω των 20 000 κατοίκων (που καλύπτουν το 90 % του πληθυσμού της χώρας)

την εκπόνηση τοπικών σχεδίων για το κλίμα, τα οποία πρέπει να περιλαμβάνουν ενότητες σχετικά με τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν. Το 2018 περίπου το 75 % των γαλλικών δήμων είχε εκπονήσει τοπικά σχέδια μετριασμού και περίπου το 55 % είχε εκπονήσει τοπικά σχέδια προσαρμογής. Τα ποσοστά αυτά είναι 2 έως 5 φορές υψηλότερα από ό, τι σε χώρες όπου δεν υφίσταται τέτοια εθνική ρύθμιση.

Σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο: Στο Prelog της Κροατίας, μια γεωθερμική μονάδα ηλεκτροπαραγωγής θα μπορέσει να αξιοποιήσει πλήρως το ενεργειακό περιεχόμενο της γεωθερμικής άλμης: η θερμότητα των ιαματικών υδάτων και η ενέργεια που περιέχεται στα αέρια του υδροφόρου ορίζοντα, όπως το διαλυμένο σε νερό μεθάνιο καθιστούν την παραγωγή ενέργειας σχεδόν 100 % απαλλαγμένη από εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Η μονάδα μπορεί να λειτουργήσει ως πρότυπο για μια πιο βιώσιμη εκμετάλλευση των γεωθερμικών πόρων και παρουσιάζει προοπτικές αναπαραγωγής της στην Ευρώπη και σε ολόκληρο τον κόσμο.

Σε επίπεδο εταιρειών: Το 2016 τρεις μεγάλες σουηδικές εταιρείες εγκαινίασαν την πρωτοβουλία Hydrogen Breakthrough Ironmaking Technology (HYBRIT). Στόχος της είναι ο σχεδιασμός μιας διαδικασίας παραγωγής σιδήρου με σχεδόν μηδενικές εκπομπές του θερμοκηπίου, κατά την οποία το οξυγόνο αφαιρείται από το σιδηρομετάλλευμα με τη χρήση υδρογόνου αντί του οπτάνθρακα.

Σε επίπεδο κοινωνίας των πολιτών: Το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης είναι μια πρωτοβουλία της ΕΕ, η οποία, ως το 2020 μπορεί να διαθέσει πάνω από 40 εκατ. EUR για τη δημιουργία εστιασμένων στην κοινότητα ευκαιριών εθελοντισμού για νέους στους τομείς της κλιματικής δράσης και του περιβάλλοντος. Ένα παράδειγμα είναι το έργο Vänä Vänner στη Φινλανδία, χάρη στο οποίο νέοι από την Ιταλία συνεισέφεραν σε βιώσιμες και φιλικές προς το περιβάλλον λύσεις διαμόρφωσης τοπίου στο αρχιπέλαγος Turku, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στη θετική δράση για το κλίμα.

Διατήρηση και αειφόρος χρήση των ωκεανών, των θαλασσών και των θαλάσσιων πόρων στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα

Συνοπτική εικόνα / Ποιοτική επισκόπηση

23 από τα 28 κράτη μέλη της ΕΕ βρέχονται από τη θάλασσα. Η ακτογραμμή της ΕΕ έχει επταπλάσιο μήκος από την ακτογραμμή των ΗΠΑ και τετραπλάσιο από της Ρωσίας. Εάν συμπεριληφθούν και οι απομακρυσμένες περιφέρειές της, η ΕΕ έχει τη μεγαλύτερη θαλάσσια επικράτεια στον κόσμο. Η ΕΕ και οι γειτονικές της χώρες μοιράζονται τέσσερις θαλάσσιες περιοχές: τη Βαλτική Θάλασσα, τη Μεσόγειο, τον Εύξεινο Πόντο και τον Βορειοανατολικό Ατλαντικό. Η αλλοίωση των οικοσυστημάτων, η υπεραλίευση, η ρύπανση και η οξίνιση συγκαταλέγονται στους σημαντικότερους παράγοντες που υποβαθμίζουν την περιβαλλοντική τους κατάσταση. Σύμφωνα με τις μετρήσεις, τα ευρωπαϊκά παράκτια ύδατα κολύμβησης είναι εξαιρετικής ποιότητας, αλλά οι οργανικοί και χημικοί ρύποι από τις ανθρώπινες δραστηριότητες, καθώς και τα θαλάσσια απορρίμματα συνιστούν σοβαρή απειλή για τα θαλάσσια οικοσυστήματα της Ευρώπης: στις αρχές του 2018, μόνον 40 έως 58 % των παράκτιων υδάτων της ΕΕ ήταν σε καλή χημική κατάσταση. Η πολιτική της ΕΕ για το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένης της εμβληματικής οδηγίας-πλαισίου για τη θαλάσσια στρατηγική και της ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής της παρέχει ένα πλαίσιο ολιστικής προσέγγισης των προβλημάτων αυτών. Έχουν προταθεί νέοι ενωσιακοί κανόνες που βάζουν

στο στόχαστρο τα 10 πλαστικά προϊόντα μίας χρήσης που απαντώνται συχνότερα στις παραλίες της Ευρώπης, καθώς και τα απολεσθέντα και εγκαταλελειμμένα αλιευτικά εργαλεία, που μαζί αντιπροσωπεύουν το 70 % όλων των θαλάσσιων απορριμμάτων. Χάρη στους νέους κανόνες, η Ευρώπη θα πρωτοστατεί σε ένα ζήτημα παγκοσμίων διαστάσεων. Η ΕΕ υποστηρίζει τη διατήρηση των παράκτιων και θαλάσσιων περιοχών σε παγκόσμιο επίπεδο. Το ενωσιακό θεματολόγιο «Διεθνής διακυβέρνηση των ωκεανών: ένα θεματολόγιο για το μέλλον των ωκεανών μας» καθορίζει ένα γενικό πλαίσιο για την ενίσχυση της διεθνούς διακυβέρνησης των ωκεανών με στόχο ασφαλείς, προστατευμένους, καθαρούς ωκεανούς που χρησιμοποιούνται με νόμιμο και βιώσιμο τρόπο. Επιπλέον, στις εμπορικές και επενδυτικές συμφωνίες της ΕΕ περιλαμβάνονται ειδικές διατάξεις για τη βιώσιμη διαχείριση και διατήρηση των φυσικών πόρων, όπως η θαλάσσια βιοποικιλότητα και η αλιεία. Το ενωσιακό πρόγραμμα γεωσκόπησης Copernicus παρέχει και προϊόντα παρατήρησης των ωκεανών με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας των υδάτων.

Βασικές τάσεις

- Μεταξύ του 2012 και του 2016, η κάλυψη των προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών στην Ευρώπη σχεδόν διπλασιάστηκε (από το 6 % στο 10,8 % της θαλάσσιας έκτασης της ΕΕ) και συνεχίζει να αυξάνεται, χάρη κυρίως στο θαλάσσιο δίκτυο του «Natura 2000». Το 2016, σε τρεις θαλάσσιες περιοχές της Ευρώπης (Βαλτική, Μεσόγειο και Εύξεινο Πόντο), η κάλυψη υπερέβη το 10 % που αποτελεί τον στόχο του Aichi για τη βιοποικιλότητα, ενώ ο Βορειοανατολικός Ατλαντικό βρίσκεται πολύ κοντά στον στόχο (9,9 %).
- Σύμφωνα με την πλέον πρόσφατη εκτίμηση, η μεγάλη πλειονότητα των επί μέρους θαλάσσιων οικοτόπων βρίσκεται σε μη ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης. Από το 1988 παρατηρείται μια συνεχής και ανησυχητική αύξηση της οξύτητας των ωκεανών. Από το 2008 έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος στον προσδιορισμό, την παρακολούθηση και την εκτίμηση της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος, η οποία αποτελεί προϋπόθεση για τη μέτρηση της προόδου προς την επίτευξη καθαρών ωκεανών και θαλασσών.
- Η βιωσιμότητα της αλιείας στον Βορειοανατολικό Ατλαντικό, από όπου προέρχεται το 75 % των αλιευμάτων της ΕΕ, έχει βελτιωθεί. Ο αριθμός των εμπορικών σημαντικών ιχθυοαποθεμάτων που αλιεύονται σε βιώσιμα επίπεδα αυξήθηκε από 34 % το 2007 σε 60 % το 2015. Οι αλιευτικές δραστηριότητες στη Μεσόγειο και στον Εύξεινο Πόντο δεν σημειώνουν εξίσου γρήγορη πρόοδο προς τη βιωσιμότητα. Στη Μεσόγειο, πάνω από το 80 % των ιχθυοαποθεμάτων υφίσταται υπεραλίευση.
- Στην ΕΕ, η γαλάζια οικονομία έχει αξία 2,5 φορές μεγαλύτερη από την αξία της αεροναυπηγικής και της αμυντικής βιομηχανίας μαζί. Έχει ετήσιο κύκλο εργασιών ύψους 566 δισ. EUR (αυξημένο κατά 7,2 % από το 2009) και απασχολεί 3,5 εκατομμύρια ανθρώπους (5 % περισσότερους από ό, τι το 2014), σημειώνοντας αύξηση κατά 7,2 % και 2 % αντίστοιχα σε σχέση με το 2009. Σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ, η γαλάζια οικονομία αναπτύσσεται ταχύτερα από την εθνική οικονομία. Το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ισπανία, η Ιταλία, η Γαλλία και η Ελλάδα έχουν τις μεγαλύτερες γαλάζιες οικονομίες στην Ευρώπη.

Παγκόσμια κατάταξη

Σύμφωνα με την έκθεση του παγκόσμιου δείκτη και των πινάκων επιδόσεων ΣΒΑ («SDG Index and dashboards report») για το 2018 (Ίδρυμα Bertelsmann και Δίκτυο Λύσεων Βιώσιμης Ανάπτυξης - SDSN), 4 κράτη μέλη της ΕΕ συγκεντρώνουν βαθμολογία τουλάχιστον 60 στα 100 για τον ΣΒΑ 14. Πέντε κράτη μέλη της ΕΕ βρίσκονται στις 20 πρώτες θέσεις της παγκόσμιας κατάταξης. Πρόκειται για τον ΣΒΑ στον οποίο τα κράτη μέλη της ΕΕ καταγράφουν τις χειρότερες επιδόσεις, ενώ παρατηρούνται μεγάλες διαφορές μεταξύ τους.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2030

Η ΕΕ σύμφωνα με τις τρέχουσες τάσεις / με όλες τις παραμέτρους σταθερές

Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να διαδραματίζει ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση της διεθνούς διακυβέρνησης των ωκεανών σε όλα τα σχετικά διεθνή φόρα αλλά και διμερώς με σημαντικούς διεθνείς εταίρους, δεδομένου ότι περίπου το 60 % των ωκεανών βρίσκεται εκτός ορίων εθνικής δικαιοδοσίας. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες στη διατομεακή και διασυνοριακή συνεργασία, ιδίως σε περιφερειακό επίπεδο, για την αντιμετώπιση των υφιστάμενων και των αναδυόμενων προκλήσεων. Η δεκαετία ωκεανογραφίας των Ηνωμένων Εθνών 2021-2030, στην οποία συμμετέχει ενεργά η ΕΕ, θα τονώσει τη δυναμική αυτή. Η ΕΕ θα συνεχίσει να προωθεί τη δημιουργία προστατευόμενων περιοχών και την αποτελεσματική, επιστημονικά τεκμηριωμένη διαχείρισή τους. Απαιτούνται επιπλέον προσπάθειες για την επίτευξη της βιώσιμης αλιείας, ιδιαίτερα στην περιοχή της Μεσογείου και του Εύξεινου Πόντου. Η θαλάσσια ρύπανση, συμπεριλαμβανομένης της ρύπανσης από πλαστικά, θόρυβο και θρεπτικές ουσίες προερχόμενες από τη γεωργία, θα εξακολουθήσει να αποτελεί πρόβλημα. Η είσοδος νέων πλαστικών απορριμμάτων στους ωκεανούς ίσως να μειωθεί με την πάροδο του χρόνου, αλλά πλαστικές ύλες ήδη βρίσκονται στον ωκεανό και θα συνεχίσουν να έχουν αρνητικές επιπτώσεις. Απαιτείται ενισχυμένη δράση για τη μείωση των απορρίψεων αποβλήτων πλοίου και άλλων μορφών ρύπανσης, ιδίως θρεπτικών ουσιών και θορύβου. Η γαλάζια οικονομία της Ευρώπης θα συνεχίσει να ευημερεί. Εκτιμάται ότι μέχρι το 2030 η παγκόσμια γαλάζια οικονομία ενδέχεται να έχει διπλασιαστεί σε μέγεθος. Για την Ευρώπη, αυτό θα σήμαινε 10,8 εκατομμύρια θέσεις εργασίας και κύκλο εργασιών ύψους πάνω από 1 τρις EUR. Έως το 2021, όλα τα ενωσιακά ύδατα θα καλύπτονται από θαλάσσια χωροταξικά σχέδια που βασίζονται σε οικοσυστημική προσέγγιση.

Ενκαιρίες/Θετικοί παράγοντες

Διεθνής και περιφερειακή διακυβέρνηση των ωκεανών, αλλαγή συμπεριφοράς, συμμετοχή της κοινωνίας και συμμετοχική πολιτική, μαζικά δεδομένα, γεωσκόπηση, τεχνητή νοημοσύνη, υποβρύχιες και τις νέες τεχνολογίες (π.χ. μοριακή επιστήμη), έρευνας και καινοτομίας, εταιρική κοινωνική ευθύνη / υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά, συμμετοχική χρηματοδότηση και άλλες καινοτόμοι μορφές χρηματοδότησης, βιώσιμα χρηματοοικονομικά, συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, πράσινες δημόσιες συμβάσεις, φορολογική μεταρρύθμιση (π.χ. φορολόγηση της χρήσης των πόρων και της ρύπανσης), διαδίκτυο των πραγμάτων, εκπαίδευση, ψηφιοποίηση, συνεργατική και κυκλική οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών.

Κίνδυνοι / Αρνητικοί παράγοντες

Περιβαλλοντική υποβάθμιση και κλιματική αλλαγή, ρύπανση, ανεύθυνος τουρισμός, υπεραλίευση, παράνομη, αδήλωτη και ανεξέλεγκτη αλιεία, κοινωνικές ανισότητες.

Σημαντικότερα σημεία πολιτικής

Η ΕΕ σε διεθνές επίπεδο: Η Διατλαντική Συμμαχία Ωκεανογραφικής Έρευνας που εγκαινιάστηκε το 2017 είναι μια συνεργασία μεταξύ της ΕΕ, της Βραζιλίας και της Νότιας Αφρικής, που αποσκοπεί στον εμπλουτισμό των επιστημονικών γνώσεων για τα θαλάσσια οικοσυστήματα και τις αλληλεπιδράσεις με τους ωκεανούς, την κλιματική αλλαγή, καθώς και τα τρόφιμα.

Συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών: Η ΕΕ, τα κράτη μέλη και οι εταίροι της επεξεργάζονται συγκεκριμένη δέσμη μέτρων για την επίτευξη ενός υγιούς και παραγωγικού θαλάσσιου περιβάλλοντος στη Βαλτική Θάλασσα, τον Βορειοανατολικό Ατλαντικό και τη Μεσόγειο μέχρι το 2020, η οποία βασίζεται στην παρακολούθηση και την αξιολόγηση. Επιπλέον, η ΕΕ προωθεί συμπληρωματικές φιλόδοξες περιφερειακές πρωτοβουλίες για επί μέρους θέματα, όπως η δέσμευση που ανέλαβε το 2017 για τη μείωση κατά 80 % των εκπομπών ΝΟx των πλοίων που δραστηριοποιούνται στη Βαλτική προκειμένου να καταπολεμηθεί το πρόβλημα του ευτροφισμού στην περιοχή.

Σε επίπεδο κρατών μελών: Πρόσφατα, η Γαλλία θέσπισε νέες προστατευόμενες θαλάσσιες

περιοχές, όπως η «Mers Celtiques - Talus du golfe de Gascogne» που, με έκταση 62 320 km², αποτελεί τη μεγαλύτερη θαλάσσια περιοχή «Natura 2000» και η οποία προσφέρει προστασία σε οικοτόπους υφάλων και μετακινούμενα θαλάσσια είδη, φώκαινες και ρινοδέλφια.

Σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο και σε επίπεδο εταιρειών: Το έργο «Arcipelago pulito» (Καθαρό Αρχιπέλαγος) είναι μια πολυσυμμετοχική εταιρική σχέση δημόσιου-ιδιωτικού τομέα στην Ιταλία, που τελεί υπό την αιγίδα της Περιφέρειας της Τοσκάνης σε συνεργασία με το ιταλικό Υπουργείο Περιβάλλοντος, την Unicep Firenze και άλλες οργανώσεις. Το έργο ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2018 με τη συνεργασία 10 σκαφών ενός συνεταιρισμού αλιέων. Στόχος του είναι να καθαρίσει τη θάλασσα από τα απορρίμματα. Η συνεργασία προσφέρει οικονομικά κίνητρα στους αλιείς για να συγκεντρώνουν τα αλιευόμενα πλαστικά και να τα μεταφέρουν σε σημεία συλλογής στα λιμάνια. Στη συνέχεια, τα αλιευθέντα πλαστικά ανακυκλώνονται.

Σε επίπεδο κοινωνίας των πολιτών: Το «Fish Forward» είναι ένα έργο του WWF Αυστρίας, στο οποίο συμμετέχουν 17 εταίροι οι οποίοι συνεργάζονται με καταναλωτές, επιχειρήσεις και κρατικούς φορείς για την ενίσχυση της παραγωγής και κατανάλωσης κοινωνικά δίκαιων και κλιματικά έξυπνων θαλασσινών. Έτσι διασφαλίζεται η υπεύθυνη διαχείριση των αλιευμάτων και η ιχθυοαεισιμότητα, που συμβάλλουν στη βιώσιμη χρήση των ωκεανών και των θαλάσσιων πόρων.

Προστασία, αποκατάσταση και προαγωγή της αειφόρου χρήσης των χερσαίων οικοσυστημάτων, βιώσιμη διαχείριση των δασών, καταπολέμηση της απερίμενης, ανασχεση και αντιστροφή της υποβάθμισης του εδάφους και ανασχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα

Συνοπτική εικόνα/Ποιοτική επισκόπηση

Έχει επιτευχθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά την ενίσχυση των πλαισίων πολιτικής και της βάσης γνώσεων σύμφωνα με τη νομοθεσία της ΕΕ για τη φύση και τη στρατηγική της για τη βιοποικιλότητα έως το 2020. Μετά από αιώνες απώλειας και υποβάθμισης δασών, τα δάση της Ευρώπης έχουν ανακάμψει, καλύπτοντας σήμερα πάνω από το 40 % του εδάφους της ΕΕ, αλλά η κατάσταση διατήρησής τους πρέπει να βελτιωθεί. Οι φυσικοί πόροι θέτουν τα οικολογικά όρια για τα κοινωνικοοικονομικά μας συστήματα («όρια του πλανήτη»). Από τις πρόσφατες εκθέσεις της Διακυβερνητικής πλατφόρμας επιστήμης-πολιτικής για τη βιοποικιλότητα και τις οικοσυστημικές υπηρεσίες προκύπτουν σαφώς οι συνεχιζόμενες και καταστροφικές συνέπειες που έχουν στις ανθρώπινες κοινωνίες τόσο η υποβάθμιση του εδάφους όσο και η απώλεια της βιοποικιλότητας. Παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί, οι πιέσεις που υφίστανται το ευρωπαϊκό και το παγκόσμιο φυσικό κεφάλαιο από τα παραγωγικά και καταναλωτικά μας πρότυπα εξακολουθούν να βρίσκονται σε υψηλά επίπεδα και αναμένεται να συνεχίσουν να αυξάνονται. Η υπέρβαση των ορίων του πλανήτη απειλεί να υπονομεύσει ή ακόμη και να αντιστρέψει την άνοδο του βιοτικού επιπέδου. Σε διεθνές επίπεδο η ΕΕ χρησιμοποιεί την ατζέντα εξωτερικής πολιτικής για την προώθηση του εν λόγω θεματολογίου. Υποστηρίζει ενεργά τις πολυμερείς περιβαλλοντικές συμφωνίες, ενθαρρύνει την αλλαγή πολιτικής στις χώρες εταίρους, προωθεί την εταιρική κοινωνική ευθύνη/την υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά και ενσωματώνει τα περιβαλλοντικά ζητήματα σε όλες τις δράσεις.

Βασικές τάσεις

• Ο αριθμός των τόπων που προστατεύονται στο πλαίσιο του δικτύου Natura 2000

αυξήθηκε, όπως αυξήθηκαν και τα μέτρα διατήρησης που λαμβάνονται για τους εν λόγω τόπους, τα οποία πλέον αναφέρονται σχεδόν για το 70 % από αυτούς (2018). Το 2017 η ΕΕ είχε θέσει υπό την προστασία της πάνω από 790 000 km² χερσαίων οικοτόπων, επιφάνεια που καλύπτει το 18,2 % της έκτασης της ΕΕ. Στα κράτη μέλη με το υψηλότερο ποσοστό προστατευόμενων περιοχών συγκαταλέγονται η Σλοβενία (37,9 %), η Κροατία (36,6 %) και η Βουλγαρία (34,5 %).

- Η έκθεση της ΕΕ για την κατάσταση της φύσης όσον αφορά την κατάσταση διατήρησης των ειδών και των οικοτόπων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος αποκαλύπτει ότι πολλά είδη και πολλοί οικοτόποι δεν βρίσκονται σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης. Σε όλη την ΕΕ μόνο το 23 % των ειδών και το 16 % των οικοτόπων που αξιολογήθηκαν ήταν σε «ικανοποιητική» κατάσταση το 2012, ενώ μόνο το 52 % των ειδών πτηνών σε «ασφαλή» κατάσταση. Γενικότερα, η ενδιάμεση επανεξέταση της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα έως το 2020 επιβεβαίωσε ότι η απώλεια της βιοποικιλότητας και η υποβάθμιση των υπηρεσιών οικοσυστήματος στην ΕΕ συνεχίζονται.
- Το 2015 τα δάση κάλυπταν το 41,9 % της συνολικής χερσαίας επιφάνειας της ΕΕ. Το ποσοστό των δασών στην ΕΕ σε σχέση με τη συνολική χερσαία επιφάνεια αυξήθηκε ελαφρώς κατά 2,6 % κατά την περίοδο μεταξύ 2009 και 2015.
- Στην έκθεση για την κατάσταση του περιβάλλοντος το 2015 (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος) τονίστηκε η κακή κατάσταση των εδαφών της Ευρώπης. Οι προσπάθειες για την αντιμετώπιση και τον μετριασμό της διάβρωσης του εδάφους από το νερό απέφεραν ορισμένα θετικά αποτελέσματα: κατά την ενσωμάτωση του δυνητικού αντικτύπου που έχουν τα μέτρα της κοινής γεωργικής πολιτικής στη διάβρωση του εδάφους, οι περιοχές που εκτιμάται ότι βρίσκονται σε κίνδυνο σοβαρής διάβρωσης του εδάφους από το νερό μειώθηκαν κατά 14 % κατά την περίοδο μεταξύ 2000 και 2012. Ωστόσο, παρά τις προσπάθειες που καταβάλλονται για τον περιορισμό της στεγανοποίησης του εδάφους, η μετατροπή γης σε τεχνητές εκτάσεις στην ΕΕ επιταχύνεται με την πάροδο των ετών, καθώς η αύξηση από το 2012 έως το 2015 ήταν μεγαλύτερη κατά περίπου 6 % από την περίοδο από το 2009 έως το 2012. Επιπλέον, στο 45 % των γεωργικών εκτάσεων στην ΕΕ το έδαφος είναι φτωχό σε οργανικό περιεχόμενο (επηρεάζοντας τη γονιμότητα του εδάφους και τη βιοποικιλότητα).

Παγκόσμια κατάταξη

Σύμφωνα με την έκθεση «SDG Index and dashboards report» (Δείκτης και πίνακες ΣΒΑ) του 2018 (Bertelsmann Stiftung και Sustainable Development Solutions Network), η βαθμολογία 19 κρατών μελών της ΕΕ είναι υψηλότερη από 70 στα 100 για τον ΣΒΑ 15. 14 κράτη μέλη της ΕΕ είναι στον κατάλογο των πρώτων 20 χωρών παγκοσμίως.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2030

Η ΕΕ σύμφωνα με τις τρέχουσες τάσεις/ με όλες τις παραμέτρους σταθερές

Από τις τρέχουσες παγκόσμιες και ευρωπαϊκές αξιολογήσεις προκύπτουν συνεχιζόμενες τάσεις απώλειας της βιοποικιλότητας και υποβάθμισης των οικοσυστημάτων και της γης με αρνητικές συνέπειες για τις υπηρεσίες οικοσυστημάτων (τροφή, νερό, πρώτες ύλες, ενέργεια, κλπ.) και, ως εκ τούτου, απειλούν την οικονομική απόδοση και την ευημερία της Ευρώπης. Οι προσπάθειες όσον αφορά την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ για τη φύση πρέπει να αυξηθούν σημαντικά, για να εξασφαλιστεί ότι μέχρι το 2030 η ΕΕ θα έχει βελτιώσει σημαντικά την κατάσταση διατήρησης των ειδών και των οικοτόπων ενωσιακού ενδιαφέροντος που προστατεύονται βάσει των κανόνων για τα πτηνά και τους οικοτόπους. Η ανάκαμψη της δασικής βιοποικιλότητας πρέπει επίσης να επιταχυνθεί. Η ΕΕ θα πρέπει να διαδραματίσει καίριο ρόλο κατά την 15η Διάσκεψη των μερών της Σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα στο Πεκίνο που θα διεξαχθεί στα τέλη του 2020 και αναμένεται να εγκρίνει το νέο παγκόσμιο πλαίσιο βιοποικιλότητας μετά το 2020 για την αποτροπή της απώλειας βιοποικιλότητας παγκοσμίως.

Ευκαιρίες/Θετικοί παράγοντες

Αλλαγή συμπεριφοράς, κοινωνική συμμετοχή και συμμετοχική πολιτική, πίεση της κοινωνίας για βιώσιμες αλυσίδες παραγωγής (αγροοικολογία, βιολογική γεωργία), υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά, συμμετοχική χρηματοδότηση και άλλες μορφές καινοτόμου χρηματοδότησης, βιώσιμη χρηματοδότηση, συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, πράσινες δημόσιες συμβάσεις, ευρύτερη διάδοση των λύσεων που βασίζονται στη φύση, φορολογική μεταρρύθμιση (π.χ. φορολόγηση της χρήσης πόρων και της ρύπανσης), εκπαίδευση, τεχνητή νοημοσύνη και νέες τεχνολογίες, έρευνα και καινοτομία, συνεργατική και κυκλική οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, ανθεκτικές κοινωνίες, πολυμερής προσέγγιση, ανοιχτό και δίκαιο εμπόριο, βιώσιμος τουρισμός.

Κίνδυνοι/Αρνητικοί παράγοντες

Υποβάθμιση του περιβάλλοντος και κλιματική αλλαγή, περιβαλλοντικός σκεπτικισμός και σχετικές ανατροπές πολιτικής, βραχυπρόθεσμη προσέγγιση, αντίσταση στην αλλαγή του συστήματος παραγωγής τροφίμων, χαμηλό επίπεδο δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων, γεωπολιτική αστάθεια και απειλές κατά της ασφάλειας, κοινωνικές ανισότητες.

Σημαντικότερα σημεία πολιτικής

Σε επίπεδο ΕΕ: Το 2017 η ΕΕ ενέκρινε σχέδιο δράσης για τη φύση, τον άνθρωπο και την οικονομία. Το σχέδιο έχει ως στόχο να επιταχυνθούν η εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου και η πρόοδος προς την επίτευξη του στόχου της ΕΕ για το 2020 όσον αφορά την ανάσχεση και την αντιστροφή της απώλειας της βιοποικιλότητας και των υπηρεσιών οικοσυστήματος και να λαμβάνονται καλύτερα υπόψη οι κοινωνικοί και οικονομικοί στόχοι. Συμπληρώθηκε από πρωτοβουλία για να αντιμετωπιστεί η μείωση των επικονιαστών στην ΕΕ. Η πρωτοβουλία αποτελεί συμβολή στις παγκόσμιες προσπάθειες διατήρησης.

Σε επίπεδο κρατών μελών: Με τον πρόσφατο γαλλικό νόμο «Ανάκτηση της βιοποικιλότητας, της φύσης και των τοπίων» συστάθηκε νέος γαλλικός οργανισμός για τη βιοποικιλότητα. Στο σχέδιο για τη βιοποικιλότητα, της 4ης Ιουλίου 2018, τονίζεται η σημασία που έχει η από κοινού αντιμετώπιση των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής και της βιοποικιλότητας και περιλαμβάνονται νέοι στόχοι για τη μηδενική καθαρή δέσμευση γης, τις οικολογικές αστικές περιοχές, την αγροοικολογία και την προστασία του εδάφους, καθώς και για δράσεις που συνδέονται με πληρωμές για τις περιβαλλοντικές υπηρεσίες, τους επικονιαστές και την αποκατάσταση οικοσυστημάτων.

Σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο: Στη Γερμανία το ομοσπονδιακό κρατίδιο της Βάδης-Βυρτεμβέργης αύξησε τη χρηματοδότηση για τη διατήρηση της φύσης από 30 εκατ. EUR σε 90 εκατ. EUR σε διάστημα 10 ετών. Η κήρυξη εθνικών πάρκων και η αποκατάσταση οικοσυστημάτων είναι προς όφελος των αγροτών και της οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων των νεοφυών επιχειρήσεων που παράγουν χαρτί συσκευασίας από λειμώνες βιοποικιλότητας, και για τον κλάδο του οικοτουρισμού.

Σε επίπεδο εταιρειών: 59 Αυστριακοί γεωργοί, η SPAR και η WWF συγκρότησαν μια ισχυρή συμμαχία για το έργο «Υγιές έδαφος για υγιή τρόφιμα». Εξασφαλίζοντας την πώληση των παραγόμενων λαχανικών και καταβάλλοντας στους γεωργούς ποσό 30 EUR ανά τόνο CO² που αποθηκεύεται στο έδαφος, η SPAR ενθαρρύνει τις πρακτικές βιώσιμης διαχείρισης του εδάφους. Για την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας του έργου χρησιμοποιούνται δείγματα από το έδαφος.

Σε επίπεδο κοινωνίας των πολιτών: Η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, η WWF Ελλάς, η Βουλγαρική εταιρεία για την προστασία των πτηνών και η Βασιλική εταιρεία για την προστασία των πτηνών ένωσαν τις δυνάμεις τους για να σταματήσει η φθίνουσα πορεία του

πληθυσμού του ασπροπάρη στα Βαλκάνια. Διεύρυναν τη διασυννοριακή τους προσέγγιση σε άλλες χώρες κατά μήκος της αποδημητικής οδού του είδους.

Προώθηση ειρηνικών και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών για την αειφόρο ανάπτυξη, παροχή πρόσβασης στη δικαιοσύνη για όλους και οικοδόμηση αποτελεσματικών, υπεύθυνων και χωρίς αποκλεισμούς θεσμών σε όλα τα επίπεδα

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα

Συνοπτική εικόνα/Ποιοτική επισκόπηση

Η ΕΕ είναι ένα από τα πλέον επιτυχημένα σχέδια για την ειρήνη στον κόσμο. Με γνώμονα τις Ευρωπαϊκές Συνθήκες, η πρώτη από τις οποίες υπεγράφη το 1957, η Ένωση μπορεί να περηφανεύεται για 60 χρόνια ειρήνης, δημοκρατίας και αλληλεγγύης. Το 2012 η ΕΕ τιμήθηκε με το Νόμπελ Ειρήνης για τον ρόλο της στην προώθηση της ειρήνης, της συμφιλίωσης, της δημοκρατίας και των ανθρώπινων δικαιωμάτων στην Ευρώπη. Η προώθηση και η διαφύλαξη του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών αξιών της ΕΕ αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα για την ΕΕ, τόσο στο εσωτερικό της όσο και στις εξωτερικές της σχέσεις. Τα αποτελεσματικά συστήματα απονομής δικαιοσύνης διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο εν προκειμένω. Διασφαλίζουν ότι οι πολίτες μπορούν ν' απολαμβάνουν πλήρως τα δικαιώματά τους και ότι οι επιχειρήσεις επωφελούνται από την ασφάλεια δικαίου και το φιλικό προς τις επενδύσεις περιβάλλον στην ενιαία αγορά. Η ΕΕ ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να βελτιώσουν την ανεξαρτησία, την ποιότητα και την αποδοτικότητα των συστημάτων δικαιοσύνης τους, μεταξύ άλλων με την αποτελεσματική παρακολούθηση μέσω του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης. Γενικότερα, η Επιτροπή μεριμνά για τον σεβασμό του κράτους δικαίου και των άλλων θεμελιωδών αξιών της ΕΕ με όλα τα εργαλεία και τα μέσα που έχει στη διάθεσή της. Μία από τις προκλήσεις για τις ευρωπαϊκές κοινωνίες είναι η διαφθορά, που υπονομεύει την εμπιστοσύνη στους δημοκρατικούς θεσμούς και αποδυναμώνει την ευθύνη λογοδοσίας της πολιτικής ηγεσίας. Η Επιτροπή έχει λάβει πολιτική εντολή να παρακολουθεί την καταπολέμηση της διαφθοράς και να εφαρμόζει μια ολοκληρωμένη ενωσιακή πολιτική για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Στον εξωτερικό τομέα η ΕΕ συμβάλλει στη διεθνή ειρήνη και βοηθά τις χώρες εταίρους να αντιμετωπίζουν καταστάσεις αστάθειας, να δημιουργούν θεσμούς που χαρακτηρίζονται από λογοδοσία και διαφάνεια, να προωθούν τη συμμετοχική λήψη αποφάσεων και να διασφαλίζουν αξιόπιστες εκλογικές διαδικασίες χωρίς αποκλεισμούς μέσω της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας. Τα ανθρώπινα δικαιώματα, η ισότητα των φύλων, η ένταξη και η απαγόρευση των διακρίσεων αποτελούν τον πυρήνα της ευρωπαϊκής κοινής αντίληψης για την ανάπτυξη. Μέσω των πολιτικών διεύρυνσης και γειτονίας συμβάλλει περαιτέρω στην ειρήνη και τη σταθερότητα. Ειδικότερα, η ΕΕ προωθεί ενεργά και βοηθά τις υποψήφιες για ένταξη στην ΕΕ χώρες να πετύχουν αποτελέσματα όσον αφορά το κράτος δικαίου, τη μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης, την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, την ασφάλεια, τα θεμελιώδη δικαιώματα και τους δημοκρατικούς θεσμούς.

Βασικές τάσεις

- Η αντίληψη των πολιτών για το έγκλημα, τη βία ή τους βανδαλισμούς έχει βελτιωθεί· το 2016 το 13 % του ευρωπαϊκού πληθυσμού ένιωθε ότι επηρεάζεται από τα θέματα αυτά, 2,9 ποσοστιαίες μονάδες λιγότερες σε σύγκριση με το 2007.
- Από τον πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2018 προκύπτει ότι, σε σύγκριση με το 2010, η αποδοτικότητα των συστημάτων δικαιοσύνης στα κράτη μέλη βελτιώθηκε ή παρέμεινε σταθερή σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη, με ελάχιστες εξαιρέσεις. Ωστόσο, οι διαδικασίες στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις εξακολουθούν να είναι πολύ χρονοβόρες σε αρκετά κράτη μέλη.
- Οι δαπάνες της γενικής κυβέρνησης στην ΕΕ για τα δικαστήρια αυξήθηκαν κατά 11 % και πλέον την περίοδο 2007-2016 και ανήλθαν σε ποσό ελαφρώς μεγαλύτερο από 50 δισ. EUR το 2016. Το εν λόγω ποσοστό αύξησης ήταν ελαφρώς χαμηλότερο από την αύξηση του ΑΕΠ.
- Το 2018 το 56 % των κατοίκων της ΕΕ βαθμολόγησαν την ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών στη χώρα τους ως «πολύ καλή» ή «αρκετά καλή», ποσοστό που αντιστοιχεί σε αύξηση κατά τέσσερις ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το 2016.
- Σύμφωνα με τον δείκτη αντίληψης της διαφθοράς της Διεθνούς Διαφάνειας, τα κράτη μέλη της ΕΕ εξακολουθούν να συγκαταλέγονται μεταξύ των χωρών με τη μικρότερη διαφθορά σε παγκόσμιο επίπεδο το 2017 και κατέλαβαν τις μισές θέσεις στον κατάλογο των 20 χωρών με τη μικρότερη διαφθορά παγκοσμίως.
- Η κατάσταση του κράτους δικαίου σε ορισμένα κράτη μέλη εγείρει ανησυχίες, οι οποίες αντιμετωπίστηκαν με σειρά δράσεων σε επίπεδο ΕΕ.

Παγκόσμια κατάταξη

Σύμφωνα με την έκθεση «SDG Index and dashboards report» (Δείκτης και πίνακες ΣΒΑ) του 2018 (Bertelsmann Stiftung και Sustainable Development Solutions Network), η βαθμολογία 19 κρατών μελών της ΕΕ είναι υψηλότερη από 70 στα 100 για τον ΣΒΑ 16. Εννέα κράτη μέλη της ΕΕ συγκαταλέγονται στα 20 πρώτα κράτη παγκοσμίως.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2030

Η ΕΕ σύμφωνα με τις τρέχουσες τάσεις/ με όλες τις παραμέτρους σταθερές

Η ΕΕ εξακολουθεί να βιώνει μια ειρηνική πορεία. Μέσω των πολιτικών διεύρυνσης και γειτονίας συμβάλλει περαιτέρω στην ειρήνη και τη σταθερότητα. Η ΕΕ προωθεί ενεργά και βοηθά επίσης τις υποψήφιες για ένταξη στην ΕΕ χώρες να πετύχουν αποτελέσματα όσον αφορά το κράτος δικαίου, τη μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης, την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, την ασφάλεια, τα θεμελιώδη δικαιώματα και τους δημοκρατικούς θεσμούς. Οι εξωτερικές σχέσεις και η αναπτυξιακή πολιτική της ΕΕ συμβάλλουν επίσης στην ειρήνη σε άλλες περιοχές του κόσμου. Επιπλέον, η ΕΕ εξακολουθεί να προωθεί και να προασπίζει το κράτος δικαίου μεταξύ των ίδιων των κρατών μελών της. Πρέπει να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για να αυξηθούν η αποτελεσματικότητα, η ποιότητα και η ανεξαρτησία των εθνικών συστημάτων απονομής δικαιοσύνης σε ορισμένα κράτη μέλη. Σε διεθνές επίπεδο υπάρχει μια τάση προς απολυταρχικά συστήματα διακυβέρνησης σε ορισμένες χώρες. Η προώθηση της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου θα εξακολουθήσει να αποτελεί κορυφαία προτεραιότητα της ΕΕ, τόσο στο εσωτερικό της όσο και στις εξωτερικές σχέσεις της. Η ΕΕ θα συνεχίσει να καταβάλλει προσπάθειες για τη βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη, την καταπολέμηση της απάτης και της εγκληματικότητας και την αντιμετώπιση των εξελισσόμενων απειλών κατά της ασφάλειας, ενισχύοντας περαιτέρω τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της αστυνομίας και των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών της ΕΕ, και θα προαγάγει τη διεθνή συνεργασία σε αυτόν τον τομέα.

Ευκαιρίες/Θετικοί παράγοντες

Οι πολιτιστικές αξίες που συνάδουν με τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, η κοινωνική συμμετοχή και η συμμετοχική πολιτική, η εταιρική κοινωνική ευθύνη/η υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά, η εκπαίδευση, η ψηφιοποίηση, η τεχνητή νοημοσύνη και οι νέες τεχνολογίες, η έρευνα και καινοτομία, οι ανθεκτικές υποδομές και κοινωνίες, η πολυμερής προσέγγιση, το ανοιχτό και δίκαιο εμπόριο, η αναπτυξιακή βοήθεια.

Κίνδυνοι/Αρνητικοί παράγοντες

Η γεωπολιτική αστάθεια και οι απειλές κατά της ασφάλειας, η κλιματική αλλαγή και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος, η μετανάστευση και η αναγκαστική εκτόπιση, η επιστροφή στον οικονομικό προστατευτισμό σε παγκόσμιο επίπεδο, η έλλειψη διεθνούς συνεργασίας, οι προκλήσεις όσον αφορά το κράτος δικαίου, ο λαϊκισμός, οι κοινωνικές ανισότητες.

Σημαντικότερα σημεία πολιτικής

Η ΕΕ σε διεθνές επίπεδο: Οι ενωσιακοί κανόνες που θεσπίστηκαν το 2017 σχετικά με τα ορυκτά που προέρχονται από περιοχές συγκρούσεων καθορίζουν υποχρεώσεις δέουσας επιμέλειας στην αλυσίδα εφοδιασμού για τους εισαγωγείς κασσίτερου, τανταλίου, βολφραμίου και χρυσού στην ΕΕ, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι εν λόγω εισαγωγείς εφοδιάζονται με υπευθυνότητα χωρίς να χρηματοδοτούν άμεσα ή έμμεσα ένοπλες συγκρούσεις ή να οδηγούν σε παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε περιοχές συγκρούσεων και υψηλού κινδύνου.

Σε επίπεδο ΕΕ: Το 2017 συστάθηκε η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία ως ανεξάρτητο ευρωπαϊκό όργανο με αρμοδιότητα έρευνας και δίωξης αδικημάτων που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης. Μετά από μια προπαρασκευαστική φάση διάρκειας τριών ετών, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία αναμένεται να αναλάβει τα καθήκοντά της έως τα τέλη του 2020. Η εξέλιξη αυτή θα αποτελέσει αποφασιστική βελτίωση στην καταπολέμησης της απάτης, της διαφθοράς και άλλων αδικημάτων που τελούνται σε βάρος του προϋπολογισμού της Ένωσης.

Σε επίπεδο κρατών μελών: Ο γαλλικός νόμος του 2017 σχετικά με την υποχρέωση επαγρύπνησης θεσπίζει ευθύνη των εταιρειών να εφαρμόζουν μέτρα με τα οποία διασφαλίζεται ότι οι θυγατρικές, οι προμηθευτές και οι υπεργολάβοι τους σε όλο τον κόσμο τηρούν τις ορθές κοινωνικές, περιβαλλοντικές και δεοντολογικές πρακτικές. Σκοπός του νόμου είναι να ευαισθητοποιηθούν οι εταιρείες όσον αφορά τον ρόλο τους στην πρόληψη τραγωδιών στη Γαλλία και στο εξωτερικό, και να διασφαλιστεί ότι τα θύματα λαμβάνουν αποζημίωση για κάθε ζημία που προκαλείται από παραβίαση της νέας υποχρέωσης των εταιρειών να εφαρμόζουν σχέδια επαγρύπνησης. Εφαρμόζεται σε εταιρείες με περισσότερους από 5.000 υπαλλήλους που έχουν την έδρα τους στη Γαλλία ή σε εταιρείες με περισσότερους από 10.000 υπαλλήλους που έχουν την έδρα τους στο εξωτερικό.

Σε επίπεδο εταιρειών: Το 2011 η δανική ναυτιλιακή εταιρία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων Maersk Line ήταν ένα από τα ιδρυτικά μέλη του δικτύου κατά της διαφθοράς στη ναυτιλία. Αυτή η διατομεακή κοινοπραξία που αποτελείται από πλοιοκτήτριες εταιρείες, ιδιοκτήτες φορτίων και παρόχους υπηρεσιών συνεργάζεται με τους βασικούς ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων και των διεθνών οργανώσεων, για τον προσδιορισμό και την αντιμετώπιση των αιτιών της διαφθοράς στον ναυτιλιακό κλάδο.

Σε επίπεδο κοινωνίας των πολιτών: Στη Σλοβακία η κυβέρνηση προωθεί τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και των μη κυβερνητικών οργανώσεων στην εκπόνηση, την εφαρμογή

και τον έλεγχο δημόσιων πολιτικών σε διάφορους τομείς. Στον τομέα της περιβαλλοντικής πολιτικής, έχει δημιουργηθεί μια «Πράσινη τριμερής» προκειμένου να διοχετεύει τις προτάσεις και τις παρατηρήσεις των μη κυβερνητικών φορέων στη διαδικασία χάραξης και εφαρμογής της πολιτικής.

17 PARTNERSHIPS
FOR THE GOALS

Ενίσχυση των μέσων εφαρμογής και αναζωογόνηση της παγκόσμιας σύμπραξης για τη βιώσιμη ανάπτυξη

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα

Συνοπτική εικόνα/Ποιοτική επισκόπηση

Οι ΣΒΑ συνιστούν οριζόντια διάσταση στην εφαρμογή της παγκόσμιας στρατηγικής για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας της ΕΕ, η οποία θέτει ένα όραμα για μια κοινή δέσμευση της ΕΕ στον κόσμο. Η ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη παρέχει το πλαίσιο για μια κοινή προσέγγιση της αναπτυξιακής πολιτικής για την ΕΕ και τα κράτη μέλη με βάση τους ΣΒΑ. Με βάση την αρχή της συνοχής της αναπτυξιακής πολιτικής, η ΕΕ αποσκοπεί στη μεγιστοποίηση της συνοχής και στη δημιουργία συνεργειών μεταξύ των διαφόρων πολιτικών προκειμένου να υποστηριχθούν οι χώρες εταίροι στην επίτευξη των ΣΒΑ. Σήμερα, η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος χορηγός επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας. Κατά την τελευταία δεκαετία σημειώθηκε αλλαγή στην ισορροπία των ρόλων, από μια προσέγγιση δωρητή-αποδέκτη προς την κατεύθυνση μιας πιο ισότιμης εταιρικής σχέσης. Η πολιτική διεύρυνσης της ΕΕ και η αναθεωρημένη ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας εστιάζονται στα θεμελιώδη πολιτικά και οικονομικά μεγέθη, συμπεριλαμβανομένων του κράτους δικαίου, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και της βιώσιμης οικονομικής μεγέθυνσης και ανάπτυξης, σε πλήρη συμφωνία με την Ατζέντα των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030. Η ανθρωπιστική δράση της ΕΕ περιλαμβάνει στενή συνεργασία με μεγάλο αριθμό ανθρωπιστικών και αναπτυξιακών διεθνών οργανισμών του ΟΗΕ και της κοινωνίας των πολιτών με στόχο την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Η πολιτική της ΕΕ για το εμπόριο και τις επενδύσεις που βασίζεται σε αξίες, όπως αναφέρεται στη στρατηγική «Εμπόριο για όλους», εκτείνεται σε όλους τους ΣΒΑ, ενσωματώνοντας τη βιώσιμη ανάπτυξη σε όλες τις διαστάσεις της. Η ΕΕ παραμένει ένθερμος υποστηρικτής ενός καθολικού, βασιζόμενου σε κανόνες, ανοικτού, χωρίς διακρίσεις και δίκαιου πολυμερούς εμπορικού συστήματος, με την υποστήριξη του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ), και εργάζεται ενεργά για την προάσπιση και την ενίσχυση του ΠΟΕ σε όλες τις λειτουργίες της. Η ΕΕ συνεργάζεται επίσης στενά με άλλους διεθνείς οργανισμούς, όπως είναι η **Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα (ΟΗCHR)**, η **Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ)** και ο **Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ)** για την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης/της υπεύθυνης επιχειρηματικής συμπεριφοράς, καθώς και των κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων στην εμπορική πολιτική της. Η ΕΕ προωθεί ενεργά την εφαρμογή της Ατζέντας των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030 και των ΣΒΑ στο πλαίσιο της G20. Η ΕΕ ενισχύει τη δική της δημοσιονομική και οικονομική διακυβέρνηση μέσω του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό των πολιτικών, συμβάλλοντας έτσι στην παγκόσμια μακροοικονομική σταθερότητα. Μέσω του θεματολογίου για τη βελτίωση της νομοθεσίας η Επιτροπή συμβάλλει στην αυξημένη συνοχή των πολιτικών.

Βασικές τάσεις

• Η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος χορηγός επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας, καθώς το 2017

παρείχε 75,7 δισ. EUR. Επιπλέον, με 0,5 % το 2017, η συνολική επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια/το ακαθάριστο εθνικό εισόδημα (ΑΕΕ) της ΕΕ ήταν σημαντικά υψηλότερα σε σύγκριση με τους περισσότερους άλλους δωρητές του ΟΟΣΑ, όπως τον Καναδά, την Ιαπωνία ή τις Ηνωμένες Πολιτείες. Η Σουηδία, η Δανία, το Λουξεμβούργο και το Ηνωμένο Βασίλειο έχουν επιτύχει τον στόχο να διατίθεται το 0,7 % του ΑΕΕ τους στην επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια (2017).

- **Οι εμπορικές σχέσεις με τις αναπτυσσόμενες χώρες έχουν ενταθεί.** Οι εξαγωγές μπορούν να δημιουργήσουν εγχώριες θέσεις εργασίας και να δώσουν τη δυνατότητα στις αναπτυσσόμενες χώρες να λάβουν συνάλλαγμα, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εισαγωγή άλλων απαραίτητων προϊόντων. Οι εισαγωγές της ΕΕ από αναπτυσσόμενες χώρες υπερδιπλασιάστηκαν από το 2002 έως το 2017.
- **Το μερίδιο της ΕΕ στις εισαγωγές από λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες αυξήθηκε την περίοδο μεταξύ 2002 και 2017.** Ωστόσο, συνολικά, το 2017 οι σχεδόν 50 λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες εξακολούθησαν να αντιπροσωπεύουν μόνο το 2 % του συνόλου των εισαγωγών στην ΕΕ. Τα τελευταία χρόνια η ΕΕ ενίσχυσε τον ρόλο της ως κύριας εξαγωγικής αγοράς για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες: το μερίδιό της στις συνολικές εξαγωγές αγαθών από τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες αυξήθηκε από 20,5 % το 2012 σε σχεδόν 25 % το 2016· ακολουθεί η Κίνα (21 %) και μετά οι ΗΠΑ (8,2 %).
- **Η παροχή βοήθειας στις αναπτυσσόμενες χώρες για την ενίσχυση των εγχώριων πόρων τους είναι ζωτικής σημασίας.** Η προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά την παροχή δημοσιονομικής στήριξης προς χώρες εταίρους έχει προσαρμοστεί, προκειμένου να προωθηθούν καλύτερα οι ΣΑΒ, να ενισχυθεί η εστίαση των πολιτικών των χωρών στα αποτελέσματα και να εξασφαλιστεί η ανάπτυξη ικανοτήτων, μέσω της παροχής καλύτερης στήριξης για τη βελτίωση της διακυβέρνησης και της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων καταπολέμησης της διαφθοράς.
- Η μετατόπιση της φορολογικής επιβάρυνσης από την εργασία στο περιβάλλον μπορεί να ενισχύσει την απασχόληση, να μειώσει τις ανισότητες και να περιορίσει τις πιέσεις στο περιβάλλον. Το μερίδιο των περιβαλλοντικών φόρων στα συνολικά φορολογικά έσοδα της ΕΕ παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητο (6,8 % το 2002 και 6,1 % το 2017).

Παγκόσμια κατάταξη

Σύμφωνα με την έκθεση «SDG Index and dashboards report» (Δείκτης και πίνακες ΣΒΑ) του 2018 (Bertelsmann Stiftung και Sustainable Development Solutions Network), η βαθμολογία έξι κρατών μελών της ΕΕ είναι υψηλότερη από 70 στα 100 για τον ΣΒΑ 17. Τρία κράτη μέλη της ΕΕ βρίσκονται στις 20 πρώτες θέσεις της παγκόσμιας κατάταξης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2030

Η ΕΕ σύμφωνα με τις τρέχουσες τάσεις/ με όλες τις παραμέτρους σταθερές

Οι προκλήσεις με τις οποίες είναι αντιμέτωπη η Ευρώπη και ολόκληρος ο κόσμος θα είναι πιο περίπλοκες, πιο διασυνδεδεμένες και πιο παγκόσμιες από ποτέ. Οι παγκόσμιες εταιρικές σχέσεις για την εκρίζωση της φτώχειας και την επίτευξη όλων των άλλων ΣΒΑ θα είναι απαραίτητες. Σε διεθνές επίπεδο, η ΕΕ θα συνεχίσει, ως εκ τούτου, να προωθεί τη διατήρηση και την ενίσχυση της πολυμερούς διεθνούς τάξης που βασίζεται σε κανόνες, με πυρήνα της τα Ηνωμένα Έθνη. Αυτή η προσέγγιση συνιστά απαραίτητη προϋπόθεση για να εξασφαλιστούν τα μέσα εφαρμογής. Η ΕΕ θα συνεχίσει να χρησιμοποιεί την εμπορική της πολιτική που βασίζεται σε αξίες για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένης της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης/υπεύθυνης επιχειρηματικής συμπεριφοράς και να υποστηρίζει σθεναρά τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου. Για παράδειγμα, προκειμένου να βελτιωθούν τα αποτελέσματα με επιμερισμό των εργασιών κατά τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα χρησιμοποιούν τον από κοινού προγραμματισμό και την από κοινού εφαρμογή ως αποτελεσματικό μέσο για την υλοποίηση αναπτυξιακών εταιρικών σχέσεων συνεργασίας. Αυτό σημαίνει ότι καθορίζουν

από κοινού ποιος χορηγός πρέπει να εργάζεται σε ποιον τομέα. Επιπλέον, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα συνεχίσουν να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την εφαρμογή του προγράμματος δράσης της Αντίς Αμπέμπα, που αποτελεί το παγκόσμιο πλαίσιο για τη χρηματοδότηση της Ατζέντας του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη και που υπογραμμίζει τον ρόλο της επιστήμης, της τεχνολογίας και της καινοτομίας. Το νέο πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ (2021 - 2027), «Ορίζων Ευρώπη», υπογραμμίζει τον κεντρικό ρόλο που διαδραματίζει η διεθνής επιστημονική συνεργασία για την επίτευξη των ΣΒΑ. Η ΕΕ βρίσκεται σε καλή θέση για να χρηματοδοτήσει στο μέγιστο τις δεσμεύσεις για την ανάπτυξη έως το 2030. Εντός της ΕΕ θα προαχθούν επίσης οι εταιρικές σχέσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Ευκαιρίες/Θετικοί παράγοντες

Η κοινωνική συμμετοχή και η συμμετοχική πολιτική, η εταιρική κοινωνική ευθύνη/υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά, η βελτίωση της νομοθεσίας, η εκπαίδευση, η ψηφιοποίηση, η τεχνητή νοημοσύνη, οι νέες τεχνολογίες, η έρευνα και καινοτομία, η αποτελεσματική μεταφορά τεχνολογίας και ανταλλαγή γνώσεων, η γεωσκόπηση, η εκπαίδευση, ο εθελοντισμός, η συμμετοχική χρηματοδότηση και άλλες μορφές καινοτόμου χρηματοδότησης, τα βιώσιμα χρηματοοικονομικά, οι συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, η πολυμέρεια, το ανοιχτό και δίκαιο εμπόριο, η αναπτυξιακή βοήθεια.

Κίνδυνοι/Αρνητικοί παράγοντες

Η γεωπολιτική αστάθεια και οι απειλές κατά της ασφάλειας, ο οικονομικός προστατευτισμός, η έλλειψη διεθνούς συνεργασίας, η υπονόμηση των υφιστάμενων πολυμερών θεσμών.

Σημαντικότερα σημεία πολιτικής

Η ΕΕ σε διεθνές επίπεδο: Η ΕΕ έχει αναλάβει δέσμευση από κοινού με άλλους εταίρους της G20 και διεθνούς οργανισμούς στο σύμφωνο της G20 με την Αφρική, με στόχο την τόνωση των επενδύσεων στις συμμετέχουσες χώρες της Αφρικής. Η ΕΕ θα υποστηρίξει επίσης την τριγωνική συνεργασία, η οποία συνίσταται σε εταιρικές σχέσεις μεταξύ δύο ή περισσότερων αναπτυσσόμενων χωρών με κινητήρια δύναμη τις χώρες του Νότου, που υποστηρίζονται από μια αναπτυγμένη χώρα ή έναν πολυμερή οργανισμό, ως σημαντικό εργαλείο για την προσέγγιση των αναπτυσσόμενων χωρών και άλλων ενδιαφερόμενων μερών.

Σε επίπεδο ΕΕ: Το Ευρωπαϊκό εξωτερικό επενδυτικό σχέδιο και το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη προτείνουν τον προϋπολογισμό της ΕΕ ως εγγύηση για την αποδέσμευση και την προώθηση των επενδύσεων στην Αφρική και στις γειτονικές χώρες. Επικεντρώνονται στις ευάλωτες χώρες, που πλήττονται από τις συρράξεις και τη βία, τις περικλειστές και τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη. Στοχεύει στην αποδέσμευση ιδιωτικών επενδύσεων και την κινητοποίηση πρόσθετων επενδύσεων ύψους 44 δισ. EUR έως το 2020.

Σε επίπεδο κρατών μελών: «Η Φινλανδία που θέλουμε έως το 2050 — Η δέσμευση της κοινωνίας για βιώσιμη ανάπτυξη» είναι ένας καινοτόμος τρόπος να συμμετάσχει το σύνολο της κοινωνίας στην υλοποίηση των ΣΒΑ. Προκειμένου να επιτευχθούν οι οκτώ στόχοι για την υλοποίηση του οράματος για το 2050, καθορίζονται επιχειρησιακές δεσμεύσεις με διοικητικούς τομείς και άλλους κοινωνικούς φορείς, όπως είναι οι επιχειρήσεις, οι δήμοι, οι οργανώσεις, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και οι τοπικοί φορείς. Οι δεσμεύσεις πρέπει να είναι νέες και μετρήσιμες.

Σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο: Η τοπική αυτοδιοίκηση και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις της Λετονίας συμμετέχουν ενεργά σε προγράμματα αναπτυξιακής συνεργασίας με χώρες της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης και χώρες της Κεντρικής Ασίας - τη Μολδαβία, τη Γεωργία, την Ουκρανία, το Κιργιζιστάν και άλλες. Η Ένωση Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών της Λετονίας παρείχε μακροπρόθεσμη υποστήριξη από εμπειρογνώμονες σε χώρες

εταίρους για την κατάρτιση του προϋπολογισμού, τις κυβερνητικές διαπραγματεύσεις, τη συμμετοχή των πολιτών στη λήψη αποφάσεων και την προώθηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Σε επίπεδο εταιρειών: Η Unilever, μια υπερεθνική εταιρεία καταναλωτικών αγαθών, είναι ένθερμος υπέρμαχος των ΣΒΑ από την έγκριση της Ατζέντας των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030 και ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας υπηρετεί στην ομάδα υποστήριξης του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για τους παγκόσμιους στόχους. Η Unilever ήταν το 2016 ένας από τους ιδρυτές της «Επιτροπής για τις επιχειρήσεις και τη βιώσιμη ανάπτυξη» («Business & Sustainable Development Commission»), με αποκορύφωμα τη δημοσίευση αρχικής έκθεσης το 2017 με τίτλο «Καλύτερες επιχειρήσεις καλύτερος κόσμος» («Better Business Better World») σχετικά με την επιχειρηματική σκοπιμότητα της ανάληψης δράσης για την επίτευξη των ΣΒΑ.

Σε επίπεδο κοινωνίας των πολιτών: Η Ιταλική Συμμαχία για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ASviS) έχει ως στόχο να ευαισθητοποιήσει και να κινητοποιήσει την ιταλική κοινωνία, τους οικονομικούς φορείς και τους θεσμούς σχετικά με τη σημασία της Ατζέντας των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030. Συγκεντρώνει περισσότερα από 180 από τα σημαντικότερα όργανα και δίκτυα της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και πανεπιστήμια και εταιρείες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ Περίληψη της συμβολής της πολυσυμμετοχικής πλατφόρμας για τους ΣΒΑ στο έγγραφο προβληματισμού «Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030»

Επιστολή των μελών της πλατφόρμας

Βρυξέλλες, 11 Οκτωβρίου 2018

Προς τους σημερινούς και μελλοντικούς ηγέτες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των άλλων θεσμικών οργάνων της ΕΕ,

Προς όλους τους φορείς για τους οποίους η βιώσιμη διαβίωση των ανθρώπων, καθώς και οι περιβαλλοντικές, κοινωνικές, οικονομικές και διοικητικές εξελίξεις στην Ευρώπη, αποτελούν σημαντικό διακύβευμα,

Προς τους πολίτες και ψηφοφόρους της Ευρώπης,

Μέσω της νέας αυτής πλατφόρμας και με την έκθεση μας, θέλουμε να στείλουμε ένα ηχηρό μήνυμα προς τους ηγέτες, τους φορείς και τους λαούς εντός και εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης: είναι καιρός — περισσότερο από κάθε άλλη φορά — να αναπτυχθεί και να εφαρμοστεί μια προορατική και φιλόδοξη στρατηγική για μια βιώσιμη Ευρώπη με ορίζοντα το 2030.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι δεν αναμένεται από κανένα από τα μέλη της πλατφόρμας να εγκρίνει όλες τις συστάσεις ή τις απόψεις που εκτίθενται στην παρούσα έκθεση και ότι το καθένα έχει το δικαίωμα να έχει διαφορετική άποψη σχετικά με τα θέματα που καλύπτονται.

Ωστόσο, σε σύντομο χρονικό διάστημα καταβάλαμε προσπάθεια να αξιοποιήσουμε και να σεβαστούμε το διαφορετικό μας υπόβαθρο και τις διαφορετικές μας απόψεις, με στόχο να πορευτούμε προς την ίδια κατεύθυνση για μια καλύτερη, βιώσιμη Ευρώπη.

Μέσω των ισχυρών κοινών αξιών, των διαρθρωτικών βελτιώσεων των πολιτικών και των καινοτόμων προτάσεων για δράση, βασίζουμε τις συστάσεις μας στην εμπειρία και τις προσπάθειες χιλιάδων ανδρών και γυναικών στον δημόσιο τομέα, την κοινωνία των πολιτών και τον ιδιωτικό τομέα. Διαπνέονται από την κοινή φιλοδοξία να μετατρέψουν τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης σε πρακτικές λύσεις για την ευημερία των πολιτών και την προστασία του περιβάλλοντός μας για τις σημερινές και τις μελλοντικές γενεές.

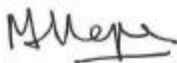
Η έκθεσή μας επισημαίνει διάφορες οπτικές γωνίες και θίγει ορισμένους δύσκολους συμβιβασμούς ανάμεσα στις περιβαλλοντικές, οικονομικές, κοινωνικές και τις σχετικές με τη διακυβέρνηση διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης· κατορθώσαμε να διαπραγματευτούμε

ορισμένες από αυτές, ενώ άλλες χρειάζονται περισσότερες διευκρινίσεις και επίτευξη συναίνεσης.

Είμαστε πεπεισμένοι ότι η εμπιστοσύνη και η συμμετοχή των πολιτών και των ηγετών στον διαρκή μετασχηματισμό της Ευρώπης θα αποφέρουν καρπούς. Απαιτείται μια δίκαιη και ισότιμη κουλτούρα διαλόγου και σύμπραξης σε όλα τα επίπεδα, στην οποία κάθε εταίρος μπορεί να σχεδιάσει από κοινού μια Ευρώπη που νοιάζεται και εργάζεται για τον καθένα, και να έχει εμπιστοσύνη στους άλλους ότι θα πράξουν το ίδιο. Συνεπάγεται επίσης μια συνολική στρατηγική για μια βιώσιμη Ευρώπη, ώστε να αποτελεί οδηγό για όλες τις ευρωπαϊκές πολιτικές και τα ευρωπαϊκά προγράμματα, που θα λειτουργήσει ως καταλύτης για τις ατομικές και συλλογικές μας ικανότητες, προκειμένου να επιτευχθεί βιώσιμη ασφάλεια, ευημερία και αξιοπρέπεια για όλους.

Είμαστε υπερήφανοι για το έργο που έχει επιτελεστεί μέχρι σήμερα και, ταυτόχρονα, διαισθανόμαστε την επείγουσα ανάγκη να γίνουν πολύ περισσότερα. Επομένως, ευχόμαστε ο διάλογος για τη βιωσιμότητα και τη συνεργασία στο πλαίσιο της εν λόγω πλατφόρμας — τόσο μεταξύ των ενδιαφερόμενων φορέων όσο και με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ — να βελτιωθεί και να αναπτυχθεί με γοργούς ρυθμούς.

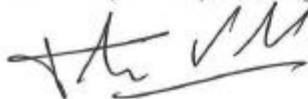
MARTIN HARPER
Birdlife

MARKUS BEYRER
BusinessEurope

FREDERIC VALLIER
Council of European Municipalities and Regions

ANNEMIE DRIESKENS
COFACE Families Europe

ARNOLDAS ABRAMAVICIUS
European Committee of the Regions

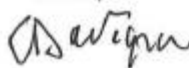
JOHANNES TRIMMEL
CONCORD Europe

LIISA PIETOLA
COPA-COGECA

ETIENNE DAVIGNON
CSR Europe

SILVIA GANZERLA
EUROCITIES

LIINA CARR
European Trade Union Confederation

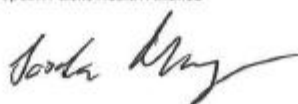
BRENDA KING
European Economic and Social Committee

FRANCESCO STARACE
ENEL

SASCHA MARSCHANG
European Public Health Alliance

EVA JANE-LLOPIS
ESADE Business School

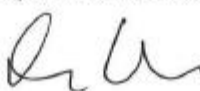
SUSAN FLOCKEN
European Trade Union Committee for Education

MICHAEL GAEBEL
European University Association

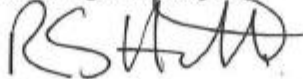
JEREMY WATES
European Environmental Bureau

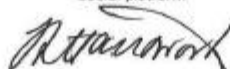
DEJAN BOJANIC
European Youth Forum

RICHART HOWITT
International Integrated Reporting Council

JANA HAINSWORTH
Social platform

LEIDA RIJNHOUT
SDG Watch Europe

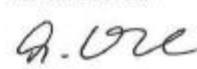
CARL DOLAN
Transparency International

PAUL POLMAN
Unilever

DR. ANDREA KOHL
World Wildlife Fund

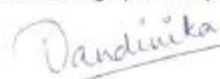
MELLA FREWEN
FoodDrinkEurope

SERGI CORBALAN
Fair Trade Advocacy Office

VANDINIKA SHUKLA
Member acting in personal capacity

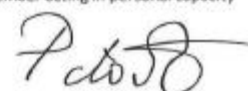
CHRISTIAN THIMANN
Member acting in personal capacity

WIEBE DRAIJER
Member acting in personal capacity

JANEZ POTOCNIK
Member acting in personal capacity

**Συνοπτική παρουσίαση με θέμα «Η Ευρώπη στην πορεία προς ένα βιώσιμο μέλλον»
Συμβολή της πολυσυμμετοχικής πλατφόρμας για τους ΣΒΑ στο έγγραφο
προβληματισμού «Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030», Οκτώβριος 2018**

Η πολυσυμμετοχική πλατφόρμα για την υλοποίηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση — εφεξής η «πολυσυμμετοχική πλατφόρμα της ΕΕ για τους ΣΒΑ» — συστάθηκε τον Μάιο του 2017 προκειμένου να υποστηρίζει και να συμβουλεύει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με την υλοποίηση των ΣΒΑ σε ενωσιακό επίπεδο.

Μέσω ισχυρών κοινών αξιών, εμείς, ως εκπρόσωποι του δημόσιου τομέα, της κοινωνίας των πολιτών και του ιδιωτικού τομέα, εργαστήκαμε με επιμέλεια για να διατυπώσουμε τεκμηριωμένες συστάσεις πώς μπορούν να μετατραπούν οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης σε πρακτικές λύσεις για την ευημερία των σημερινών και μελλοντικών γενεών στην ΕΕ και πέραν αυτής. Οι συστάσεις μας έχουν ως στόχο να εμπνεύσουν και να αποτελέσουν οδηγό για το έγγραφο προβληματισμού της Επιτροπής με τίτλο «Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030».

Λαμβανομένων υπόψη της φιλόδοξης Ατζέντας και της οικουμενικής και αδιαίρετης φύσης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, δεν υπάρχει μία και μόνη συνταγή που μπορεί να υποστηριχθεί. Η επίτευξη των Στόχων απαιτεί συνολική επανεξέταση, τον προσδιορισμό των τομέων στους οποίους απαιτούνται αλλαγές και την ανάπτυξη συνεκτικών πολιτικών που παράγουν διαρκή κοινωνικά, οικονομικά, διοικητικά και περιβαλλοντικά κοινά οφέλη, με αναγνώριση και αξιοποίηση των διασυνδέσεων μεταξύ όλων των στόχων και σκοπών. Οι συστάσεις μας παρέχουν μια φιλόδοξη και συναινετική συμβολή στην επίτευξη του στόχου αυτού.

Ως δράσεις προτεραιότητας, συνιστούμε η ΕΕ να αναπτύξει και να εφαρμόσει μια συνολική προορατική και μεταρρυθμιστική στρατηγική για τη βιώσιμη Ευρώπη με ορίζοντα το 2030, που θα αποτελεί οδηγό για όλες τις πολιτικές και τα προγράμματα της ΕΕ. Προκειμένου να είναι αποτελεσματική, η στρατηγική αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει αφενός ενδιάμεσους και αφετέρου μακροπρόθεσμους στόχους και να καθορίζει το όραμα της Ευρώπης για μια βιώσιμη Ευρώπη πέραν της Ατζέντας του 2030.

Κατά την εφαρμογή της Ατζέντας του 2030, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και όλα τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να τηρούν τις βασικές αρχές, να εκπληρώσουν τις ισχύουσες δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει στο πλαίσιο διεθνών συμφωνιών, να δεσμευτούν για την μετατροπή του κοινωνικού και οικονομικού μας μοντέλου, να δώσουν προτεραιότητα και να επιταχύνουν τις δράσεις για το φτωχότερο και πιο περιθωριοποιημένο τμήμα της κοινωνίας («να μην μείνει κανείς πίσω»), να αναγνωρίσουν τα πλανητικά όρια, να σεβαστούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου και να εξασφαλίσουν τη συνοχή της πολιτικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Διατυπώνουμε επίσης ορισμένες οριζόντιες συστάσεις. Συνιστούμε η ΕΕ να επανεφεύρει το σύστημα διακυβέρνησής της, προκειμένου να διασφαλιστεί μια συνεκτική προσέγγιση όσον αφορά τη βιώσιμη ανάπτυξη. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής, επικουρούμενος από ειδική ομάδα έργου, πρέπει να τεθεί επικεφαλής της Ατζέντας του 2030, να εξασφαλίζει τον αποτελεσματικό συντονισμό και να αναφέρει στοιχεία για την εφαρμογή της κατά την ετήσια ομιλία για την κατάσταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, θα πρέπει να αναληφθεί δράση από τις περιφέρειες, τις πόλεις, τους πολίτες, τις κοινότητες, τις επιχειρήσεις και την κοινωνία των πολιτών με την πολυμορφία της για την υλοποίηση των ΣΒΑ, καθώς και της συμφωνίας του Παρισιού. Η ΕΕ πρέπει να υποστηρίξει μια εδαφική προσέγγιση για την επίτευξη των ΣΒΑ και να καταστήσει δυνατό έναν αμφίδρομο διάλογο, όπου οι ευρωπαϊκές και εθνικές στρατηγικές να συνδέονται με τις περιφερειακές και τις τοπικές αρχές, καθώς και την κοινωνία των πολιτών και τις επαγγελματικές οργανώσεις σε μια πολυεπίπεδη και πολυσυμμετοχική προσέγγιση διακυβέρνησης. Προσφερόμαστε επίσης να αξιολογήσουμε τα πλεονεκτήματα αυτής της πλατφόρμας — τόσο τη σύνθεση όσο και την αποστολή της — και να συζητήσουμε πώς μπορεί στο μέλλον να συμβάλει καλύτερα στην πρότασή μας για μια συμμετοχική, διαφανή και χωρίς αποκλεισμούς στρατηγική για τη βιώσιμη Ευρώπη με ορίζοντα το 2030. Τέλος, πρέπει να καταβληθούν πρόσθετες προσπάθειες για να εξασφαλισθεί η συνοχή της πολιτικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη· αυτό σημαίνει ότι όλες οι πολιτικές της ΕΕ θα πρέπει να συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη εντός και εκτός Ευρώπης.

Έχουμε επίσης ορισμένες συγκεκριμένες συστάσεις πώς θα ενισχυθεί η υφιστάμενη εργαλειοθήκη της ΕΕ. Το θεματολόγιο για τη βελτίωση της νομοθεσίας θα μπορούσε να καταστεί πιο ισχυρό με την πλήρη ενσωμάτωση των στόχων και των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης στη διαδικασία χάραξης πολιτικής. Οι φορείς χάραξης πολιτικής της ΕΕ θα πρέπει να αξιοποιήσουν καλύτερα και να βελτιώσουν περαιτέρω τις κατευθυντήριες γραμμές για την εκτίμηση επιπτώσεων, ώστε να ενσωματωθεί η βιώσιμη ανάπτυξη. Θα πρέπει να καθιερωθεί κύκλος συντονισμού για τη βιώσιμη Ευρώπη, με σχέδια δράσης της ΕΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη, εκθέσεις και συστάσεις των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου θα πρέπει να καθοδηγείται από τη στρατηγική για τη βιώσιμη Ευρώπη με ορίζοντα το 2030 και να περιλαμβάνει έλεγχο βιωσιμότητας. Τα δημόσια οικονομικά της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου, θα πρέπει να είναι πλήρως βιώσιμα και ο ορισμός των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και των σχετικών με τη διακυβέρνηση κινδύνων να εντάσσεται στο πλαίσιο των δημοσιονομικών κανονισμών. Θα πρέπει να πραγματοποιηθούν βιώσιμες δημοσιονομικές μεταρρυθμίσεις σε επίπεδο κρατών μελών, να αντιμετωπιστούν η εταιρική φοροαποφυγή και το φορολογικό ντάμπινγκ και να εφαρμοστεί πλήρως το πρόγραμμα δράσης της Αντίς Αμπέμπα. Προκειμένου να ενημερώνονται οι μελλοντικοί φορείς λήψης αποφάσεων, η ΕΕ θα πρέπει να αναπτύξει περαιτέρω ένα ολοκληρωμένο και συμμετοχικό πλαίσιο παρακολούθησης, λογοδοσίας και επανεξέτασης, μεταξύ άλλων ένα ολοκληρωμένο σύνολο δεικτών για τους στόχους ΣΒΑ και ποιοτική ανάλυση.

Διατυπώνουμε επίσης τομεακές ειδικές συστάσεις. Η βιωσιμότητα πρέπει να αντικατοπτρίζεται με συνεκτικό τρόπο σε όλες τις πολιτικές και τις πρωτοβουλίες της ΕΕ. Για

το πεδίο εφαρμογής του παρόντος εγγράφου, ωστόσο, προσδιορίσαμε πέντε τομείς πολιτικής της ΕΕ που διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης:

1) Η βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή θα πρέπει να προωθηθεί περαιτέρω, να ρυθμιστεί και να δοθούν σχετικά κίνητρα, με ιδιαίτερη προσοχή στις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού. Χρειαζόμαστε επίσης νομικά, πολιτικά και χρηματοδοτικά μέτρα που θα μπορούσαν να δώσουν ώθηση στην εν λόγω μετάβαση. Το αποτύπωμα της ΕΕ πρέπει να μειωθεί, να θεσπιστεί σύμβαση για τη διαχείριση των πόρων και να καταρτιστούν δείκτες με βάση την κατανάλωση. Η βιωσιμότητα πρέπει να αποτελέσει μέρος της Ευρωπαϊκής στρατηγικής του 2030 για τη βιομηχανία.

2) Η ΕΕ θα πρέπει να επενδύσει στην έρευνα και την καινοτομία, στους ανθρώπους και τα ατομικά talenta, στην απασχολησιμότητα και την κοινωνική ένταξη. Ο Ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων θα πρέπει να εφαρμοστεί πλήρως. Η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία θα πρέπει να προωθηθούν· θα πρέπει να αυξηθούν οι επενδύσεις στην υγεία και την ευημερία και η βιωσιμότητα θα πρέπει να καταστεί διεπιστημονική επιστήμη. Θα πρέπει να κατοχυρωθεί η ποιοτική εκπαίδευση, να δοθεί προτεραιότητα στην παροχή στήριξης στα παιδιά και τους νέους και να θεσπιστεί ρυθμιστικό πλαίσιο για τη δημιουργία ασφαλών οδών για τους αιτούντες άσυλο και τους μετανάστες, με παράλληλη ενίσχυση της πολιτικής για την ένταξη και την ενσωμάτωση.

3) Πολιτική για το κλίμα και την ενέργεια. Η ΕΕ θα πρέπει να ευθυγραμμίσει τους κλιματικούς και ενεργειακούς της στόχους με τον στόχο που έχει συμφωνηθεί να περιοριστεί η αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη κατά 1,5 βαθμούς σε σχέση με τα προβιομηχανικά επίπεδα, με ταυτόχρονη αύξηση της ανθεκτικότητας. Τα ορυκτά καύσιμα θα πρέπει σταδιακά να καταργηθούν· να αυξηθούν οι επενδύσεις στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης και της καθαρής ενέργειας και να προωθηθεί η υιοθέτηση λύσεων που βασίζονται στη φύση. Η κυκλοφοριακή συμφόρηση θα πρέπει να μειωθεί και να ενθαρρυνθούν οι βιώσιμες υποδομές και τα ολοκληρωμένα σχέδια κινητικότητας. Η ΕΕ πρέπει επίσης να υποστηρίξει τις αναπτυσσόμενες χώρες όσον αφορά την προσαρμογή και την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή.

4) Τρόφιμα, γεωργία και χρήση της γης, συμπεριλαμβανομένης της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής. Η ΕΕ πρέπει να διασφαλίσει ότι όλες οι επενδύσεις της ΕΕ στη γεωργία ευθυγραμμίζονται με τη Συνθήκη της ΕΕ, προκειμένου να εξασφαλίζεται υψηλό επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας, ασφάλεια των τροφίμων, καθώς και η προστασία και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος. Η δημόσια εισοδηματική στήριξη θα πρέπει να στηρίζει την παραγωγή τροφίμων, την παροχή δημόσιων αγαθών και οικοσυστημικών υπηρεσιών, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα δίκαιο βιοτικό επίπεδο για τη γεωργική κοινότητα και καθιστώντας δυνατή τη μετάβαση σε βιώσιμα συστήματα γεωργίας και τροφίμων. Πρέπει

να δοθεί προτεραιότητα στις επενδύσεις και την έρευνα σε φιλικές προς το περιβάλλον και οικονομικά βιώσιμες πρακτικές και οι παγκόσμιες αλυσίδες αξίας να καταστούν βιώσιμες.

5) Η πολιτική συνοχής αποτελεί μείζον επενδυτικό εργαλείο της ΕΕ για να υποστηριχθεί η υλοποίηση των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης. Θα πρέπει να προσδοθεί τοπικός χαρακτήρας στους στόχους με την παροχή άμεση στήριξης στις υποεθνικές κυβερνήσεις, να υποστηριχθεί το αστικό θεματολόγιο της ΕΕ, να προωθηθούν περαιτέρω οι κοινωνικοί στόχοι και να ενθαρρυνθούν περισσότερο οι επενδύσεις σε πιο πράσινες και πιο βιώσιμες υποδομές, μεταξύ άλλων στις αγροτικές περιοχές.

Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η επείγουσα ανάγκη δράσης, παροτρύνουμε θερμά την Επιτροπή να δώσει γρήγορα και έγκαιρα συνέχεια στις συστάσεις μας, ώστε να μπορέσει η Ευρώπη να αδράξει πλήρως και ταχέως την ευκαιρία που η βιώσιμη ανάπτυξη αντιπροσωπεύει για τις κοινωνίες μας. Για την εφαρμογή των απαιτήσεών μας θα χρειαστεί μια περιεκτική και συμμετοχική προσέγγιση και δεσμευόμαστε πλήρως όσον αφορά τη στήριξή μας. Τελικός μας στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι η βιώσιμη ανάπτυξη θα καταστεί μόνιμο χαρακτηριστικό της ευρωπαϊκής χάραξης πολιτικής.

Η πλήρης συμβολή της πολυσυμμετοχικής πλατφόρμας για τους ΣΒΑ στο έγγραφο προβληματισμού «Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030» είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/sdg_multi-stakeholder_platform_input_to_reflection_paper_sustainable_europe2.pdf